

WUNLUMBOLO SEWE KONGBANŊA

SEWE WI NAWA SENRE

Wunlumbolo sewe kongbanŋa wi yen na para Izirayeli woolo pe wunluwo senre to na, to nda ti peli wa Samiyeli seweɛle pe ni. Wunlumbolo sewe paa wi kon shyen paa Samiyeli sewe wi yen, katugu wi saa ya ko selege sewe ŋa pe ma migi wi nunŋba ni.

Wa wunlumbolo sewe wi ni, pe wunlumbolo pe ni fuun nunŋba nunŋba pe yinwege ki cancan ma wele, ma yala pe yen sinmbele Yenŋele li ni yege ŋa na ko ni. Tara tila pye na yongo na kee yege, ma yala tara woolo paa pye na nuru Yenŋele li yeri yege ŋa ni ko ni. Een fo pe yarisunndo gbogowo po naa pe mbalogowo po maga kan pe juguye pe ma ya pe ni. Yenŋele laa li yon senre yofenne fanŋa fenne torogo paa Eli yen, pe pan pe wunlumbolo pe nawa to ŋa laa jaa paa piin ki ni.

Wunlumbolo sewe kongbanŋa wi senre ti kon ma yiri konsaga taanri.

Sewe wi konsaga kongbanŋa (1-2) ko yen na para wunlunana Davidi wi yegele punŋo wogolo koro senre na. Wi pinambyo Salomo wila kaa cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Wa wi konsaga shyen wogo ki ni (3-11), Salomo wi wunluwo pi senre ti yege yo wa. Wila penjagboro ta, a wi mege ki yiri. Wila sherigo gbogo kan wa Zheruzalemu ca. Kona ki ni

fuun, wa Salomɔ wi yinwege ki kɔsaga yeri, wila kaa pye mbasinɲe Yennɲele li ni na wi jɛɛɛ pe yarisunndo ti gbogo. A Salomɔ wì si kaa ku, a wi pinambyɔ Orobowamu wì si cɛn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.

Wa sɛwɛ wi kɔnsaga taanri wogo ki ni (12-22), Izirayeli tara tì kɔn shyen. Nda pàa pye na yinri Zhuda tara to la pye wa yɔnlɔparawa kalige kɛɛ yeri, nda pàa pye na yinri Izirayeli tara to la pye wa yɔnlɔparawa kameɲɲe kɛɛ yeri. Izirayeli tara wunlumbolo pe ni fuun pàa je Yawe Yennɲele li na, ma saa na yarisunndo ta yɛɛɛ gbogo. Ɛɛn fɔ Zhuda tara wunlumbolo pe gbɔwɔ la taga Yawe Yennɲele, pe Yennɲele li na.

Sɛwɛ wi yɛn ma kɔnlɔ yɛɛɛ ɲga na

Salomɔ wila cɛn wunluwɔ pi na wa Davidi wi yɔnlɔ 1-2

Salomɔ wi wunluwɔ sanga 3-11

Salomɔ wi wunluwɔ pi lesanga fɛɛ wi ni 3-4

Salomɔ wila shɛrigo gbɔɔ ki kan 5.15-8.66

Yennɲele làa yɔn fɔlɔ lɛ Salomɔ wi yeri 9.1-28

Saba tara wunlunjo wila saa Salomɔ wi shari 10.1-29

Salomɔ wi mbasinmɛ konaa wi kunwɔ 11.1-43

Izirayeli tara wunluwɔ pila kɔn shyen 12-22

Izirayeli woolo pàa yiri ma je Orobowamu wi na 12.1-33

Yennɲele yɔn sɛnre yofenne pàa para ma wa Yerobowamu wi na 13.1-34

Zhuda tara naa Izirayeli tara wunlumbolo 14-16

Yennɲele yɔn sɛnre yofɔ Eli wi wagati 17-19

Wunlunaᅇa Ashabu wo naa wunlunjo
Yezabeli 20.1-22.40

Zhozafati naa Ahaziya pe kala 22.41-54

SALOMO WILA CEN WUNLUWO PI NA WA DAVIDI WI YONLO

1-2

Wunlunaᅇa Davidi wi lelewe kala

¹ Wunlunaᅇa Davidi wila le fo jenge ma yinwetonlogo ta. Paa pye naa tonni paritonngo ni, een fo konaa ki ni fuun, ko na ya mbe were ti laga wi na.

² A wi tunmbyeele pe suu pye fo: «Wunlunaᅇa, we tafo, ki yaga we sa sumboro nana mbajeen wa lagaja ma kan, wi pan wila tunngo piin ma kan konaa wila ma korosi. Ki sumboro nana mbajeen wi yaa la sinle ma tanla, pa kona wunlunaᅇa, we tafo, ma were ti yaa laga ma na.»

³ A pe si saa yanri wa Izirayeli tara ti lagapyew ki ni mbe sumboro tiyoon wa lagaja. A pe si saa Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yan, mee pan wi ni wa wunlunaᅇa wi yeri.

⁴ Ki sumborombyo wila pye ma yon fo jenge. Wila pye na wunlunaᅇa wi korosi, na tunngo piin wi kan. Een fo wunlunaᅇa wi sila wi jen jele.

*Adoniya wila pye na jaa
mboo yee pye wunluwo*

⁵ Ki wagati wi ni, Davidi wila pinambyo na se wi jo Hagiti wi na, Adoniya we, wi nee wi yee gbogo na yuun fo: «Muwi mi yaa cen wunluwo pi na.» Wila wotoro na shon maa tilele wa

lagaja, naa shon lugufenne ni konaa nambala nafa shyen ma yiri ke ni, a poro na fee wi yege†.

⁶ Wi yinwege piliye yi ni, wi to wi sila wi yeri nakoma mbe senngbanra yo wi ni mbe yo fo: «Yingi maa piin yeen?» Adoniya wila yon fo jenge. Wo paà se ma taga Abisalomu wi na.

⁷ A Adoniya wì si saa para Zeruya pinambyo Zhouabu† wi ni konaa saraga wofò Abiyatari wi ni. A poro si gbogolo wi ni mboo saga.

⁸ Een fo, saraga wofò Zadoki, naa Yehoyada pinambyo Benaya†, naa Yenñele yon senre yofò Natan, naa Shimeyi naa Ereyi konaa Davidi wi lenambala welimbele pe ni, poro sila gbogolo Adoniya wi ni.

⁹ Pilige ka, a Adoniya wì si simbaala naa sikaala, naa nere konaa napire nda tì tōrō ta wō saraga wa Zohéleti sinndelege ki tanla†, ko nga ki yen wa Eni Oroguweli pulugo ki tanla we. A wì suu to seyeenle, wunlunaña wi pinambiile wele, pe ni fuun pe yeri wa ki saraga suro liwen pi na, konaa Zhuda tara nambala pe ni fuun pe ni, wunlunaña wi tunmbyeele wele.

¹⁰ Een fo wi sila yenle mbe Yenñele yon senre yofò Natan, naa Benaya, naa lenambala welimbele poro naa wi to seyenle Salomo wi ni poro yeri.

† **1:5 1.5:** 1 Sami 3.4 † **1:7 1.7:** Zhouabu wila pye Izirayeli tara malingboonlo ngbeleye yi to. † **1:8 1.8:** Benaya wila pye Davidi wi malingboonlo welimbele wo wa; pungo na wo wi mbaa ka pye malingboonlo pe to wa Zhouabu wi yonlo. † **1:9 1.9:** Adoniya wila yaayoro ti wō saraga mbege naga fo wo wi yaa cen wunluwo pi na.

*Natan naa Batisheba
pàa saa para Davidi wi ni*

¹¹ Kona, a Natan wì si saa Salomɔ wi nɔ Batisheba† wi pye fɔ: «Mεε ki logo mbe yo fɔ Hagiti pinambyɔ Adoniya wùu yεε pye wunluwɔ, ma si yala we tafɔ Davidi wi woro ki jεnme?»

¹² Koni, ta nuru na yeri, mi yaa ma yeri senre ta ni, jango mɔɔ yεε go sho konaa mbɔɔn pinambyɔ Salomɔ wi go sho fun.

¹³ Kari wa wunlunana Davidi wi yeri ma saa pye fɔ: «E, wunlunana, na tafɔ, mboro ma màa wugu mi na ma kulojɔ na kan ma yo fɔ na pinambyɔ Salomɔ wo wi yaa ka pye wunluwɔ ma punjo na le? Fɔ wo wi yaa ka cεn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ? Mεε, a Adoniya wo si pye wunluwɔ?»

¹⁴ Wele, mbɔɔn ta maa para wunlunana wi ni sanga na ni, mi jate mi yaa ye wa mbɔɔn senre ti kan fannga ni.» »

¹⁵ Kona, a Batisheba wì si kari wa wunlunana wi yumbyɔ wi ni. Ma si yala wunlunana wila le fɔ jεnge, a Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi nεε tunjo piin wi kan.

¹⁶ A Batisheba wì si sogo maa kannguuro ti kan wunlunana wi yege sɔgɔwɔ. A wunlunana wì suu yewe ma yo fɔ: «Yingi maa jaa?»

¹⁷ A wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafɔ, màa wugu mi na ma kulojɔ na kan Yawe Yεnnele, ma Yεnnele li mege ki na ma yo fɔ ma pinambyɔ Salomɔ wo wi yaa pye wunluwɔ ma punjo na, mbe cεn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ.

† 1:11 1.11: 2 Sami 12.24

18 Eɛn fɔ, konaa ki ni fuun, Adoniya wùu yɛɛ pye wunluwɔ koni, ma si yala wunlunaɲa, na tafɔ, ma woro ki jɛnmɛ.

19 Wì nɛɛ naa napire nda tì tɔɔ konaa simbaala legɛɛ wɔ saraga. Wì wunlunaɲa wi pinambiile pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa saraga wɔfɔ Abiyatari wi ni konaa malingbɔɔnlɔ to Zhouabu wi ni. Eɛn fɔ wii ma tunmbyee Salomɔ wo yeri.

20 Eɛn fɔ, wunlunaɲa, na tafɔ, mboro Izirayeli woolo pe ni fuun pe yɛn na wele, jango lere ɲa wi yaa cɛn wunluwɔ pi na, na tafɔ ma yɔnlɔ, maga yo maga filige pe kan.

21 Nakoma, wunlunaɲa, na tafɔ, na maga ka ku mbe taga wa ma tɛleye pe na, pa kona pe yaa ka mi naa na pinambyɔ Salomɔ wi ni we jɔlɔ paa kapege pyefenne yɛn.»

22 Maga ta Batisheba wìla pye na para wunlunaɲa wi ni bere, a Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ Natan wì si gbɔn teere.

23 A pè sigi yo wunlunaɲa wi kan ma yo fɔ: «Wele, Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yofɔ Natan wì pan laga.» A Natan wì si ye wa wunlunaɲa wi kɔɔɔ, mɛɛ fɔli maa yɛɛɛ ki jiile wa tara wunlunaɲa wi yɛɛɛ sɔɔwɔ maa gbɔɔ.

24 Ko punɔ na, a Natan wì sho fɔ: «E, wunlunaɲa, na tafɔ, ki cɛn mboro màa ki yo ma yo fɔ Adoniya wi yaa ka pye wunluwɔ ma punɔ na, mbe cɛn wunluwɔ pi na ma yɔnlɔ kɛ!

25 Katugu nala wì yiri ma kari sa nɛɛ, naa napire nda tì tɔɔ konaa simbaala naa sikaala legɛɛ wɔ saraga. Wì wunlunaɲa wi tunmbyeele

pe ni fuun pe yeri ki suro liwen pi na, naa malingboonlo teele poro naa saraga wofɔ Abiy-atari wi ni. Pe mbele wa, pe yen na nii, na woo wa wi yege sɔgɔwɔ na yuun fɔ: «Yenɲele sa ti wunlunaɲa Adoniya wi yinwetɔnlɔgɔ ta!»

²⁶ Eɛn fɔ, mi ɲa ma tunmbyee wii na yeri, wii saraga wofɔ Zadɔki naa Yehoyada pinambyɔ Benaya pe yeri; wii si ma tunmbyee Salomɔ wi yeri fun.

²⁷ Naga yen ma, pa ko kapyege ɲga ko yiri wa wunlunaɲa, na tafɔ wi yeri wi le? Ma si yala, wunlunaɲa, na tafɔ, lere ɲa wi daga mbe cɛn wunluwɔ pi na ma punɲo na, mɛɛ suu naga mi ɲa ma tunmbyee na na.»

²⁸ Kì pye ma, a wunlunaɲa wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye Batisheba wi yeri wa na kan.» A pè suu yeri, a wì si ye wa go ma saa yere wunlunaɲa wi yege sɔgɔwɔ.

²⁹ A wunlunaɲa wì si wugu ma yo fɔ: «Yawe Yenɲele li yen yinwege wolo, lo na lilan sho jɔlɔgɔ ki ni fuun ki ni we.

³⁰ Mila wugu ma kan yege ɲga na Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li na ma yo fɔ ma pinambyɔ Salomɔ wi yaa ka pye wunluwɔ na punɲo na, mbe cɛn wunluwɔ pi na na yɔnlo, pa mi yaa ki pye ma mbege yɔn fili nala.»

³¹ Kona, a Batisheba wì si fɔli maa yege ki jiile wa tara, ma kanɲguuro kan wunlunaɲa wi yege sɔgɔwɔ maa gbɔgɔ, mɛɛ yo fɔ: «Yenɲele sa ti wunlunaɲa, na tafɔ Davidi, ma yinwetɔnlɔgɔ ta fɔ sanga pyew.»

Davidi wila Salomɔ wi wɔ

wi cɛn wunluwɔ wa wi yɔnlɔ

³² Ko punɔgo na, a wunlunaɲa Davidi wì sho fo: «Ye sa saraga wɔfo Zadoki wo naa Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yɔfo Natan konaa Yehoyada pinambyɔ Benaya pe yeri na kan.» A pè si saa pe yeri, a pè pan wa wunlunaɲa wi yeri.

³³ A wunlunaɲa wì si pe pye fo: «Mi ɲa ye tafɔ, yanla tunmbyeele pe le ye kari pe ni, ye sanla pinambyɔ Salomɔ wi lurugo wa na sofile woroso wi na, ye kari wi ni wa Giyɔn pulugo ki yɔn na.

³⁴ Wa ki laga ki na, saraga wɔfo Zadoki wo naa Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yɔfo Natan wi ni, pe yaa sa sinme kpoyi wo wi na mboo wɔ wi pye Izirayeli tara ti wunlunaɲa. Ye yaa kaa mbanlaga ki wiin mbaa yuun fo: <Yɛnɲɛle sa ti wunlunaɲa Salomɔ wi yinwetɔnlɔgo ta sanga pyew.>

³⁵ Ko punɔgo na, ye yaa taga wi punɔgo na, wi yaa pan mbe cɛn wa na wunluwɔ jɔngɔ ki na, mbe pye wunluwɔ wa na yɔnlɔ. Wo mi tɛgɛ wi pye Izirayeli woolo naa Zhuda tara woolo pe yɛgɛ sinvo.»

³⁶ A Yehoyada pinambyɔ Benaya wì si wunlunaɲa wi yɔn sogo ma yo fo: «Anmiina. Yawe Yɛnɲɛle, wunlunaɲa, na tafɔ wi Yɛnɲɛle le, li ti ma sɛnrɛ ti pye kaselege.

³⁷ Yawe Yɛnɲɛle li pye Salomɔ wi ni paa yɛgɛ ɲga na làa pye wunlunaɲa, na tafɔ Davidi wi ni we. Li ti wi wunluwɔ pi gbɔgo pi wɛ wunlunaɲa, na tafɔ Davidi wi woo pi na.»

³⁸ Kona, saraga wɔfo Zadoki, naa Yɛnɲɛle yɔn sɛnrɛ yɔfo Natan, naa Yehoyada pinambyɔ Benaya, naa Kɛrɛti tara fɛnnɛ konaa Peleti

cenle woolo† mbele pàa pye wunlunaṅa wi pingbaanla pè si Salomṵ wi lurugo maa tenge wa wunlunaṅa Davidi wi sofile woroso wi na, ma kari wi ni wa Giyon pulugo ki yon na.

³⁹ A saraga wofṵ Zadoki wì si yenne na làa pye ma yin sinme pi ni li le wa Yenṅele li censaga paraga go ki ni, mee pi wo wa Salomṵ wi go ki na maa tege wunluwo. A pè si mbanlaga ki win, a leele pe ni fuun pe nee jorogi na yuun fo: «Yenṅele sa ti wunlunaṅa Salomṵ wi yinwetonlogo ta!»

⁴⁰ A leele pe ni fuun pè si taga wi pungo na na kee. Pàa pye na wegele wiin, na yogori fo jenge, fo a tara tila tigile pe jorogomṵ pi kala na.

*Adoniya wila wi yee go sogo
ma Salomṵ wi kan*

⁴¹ Adoniya wo naa leele mbele fuun pàa pye wi ni wa lisaga, pè sigi tinme pi logo, maga ta pàa pye na koo lige ki na. Zhouabu wila mbanlaga ki magala li logo mee yewe ma yo fo: «Yingi tinme gbṵṵ pila yinrigi wa ca ki ni yeen?»

⁴² Ma pe ta pàa pye na para bere, a saraga wofṵ Abiyatari wi pinambyṵ Zhonatan wì si pan ma gbṵṵ. A Adoniya wì suu pye fo: «Pan laga, katugu ma yen lere ṅa wi yen sobe fo. Ki woro nala kṵṵṵ shyen, ma yen na paan mbe sentanra yo mbe we kan.»

⁴³ A Zhonatan wì si Adoniya wi yon sogo ma yo fo: «Ayoo, sentanra ma. Een fo wunlunaṅa, we tafṵ Davidi wì ti a pè Salomṵ wi tege wunluwo.

† **1:38 1:38:** Kereti tara fenne naa Peleti cenle woolo pàa pye tara ta yege woolo. Pàa pye wunlunaṅa wi malingbṵṵṵṵ naa korosi.

44 Wi saraga wofɔ Zadoki wo naa Yenɲele yɔn senre yofɔ Natan, naa Yehoyada pinambyɔ Benaya, naa Kereti tara woolo konaa Peleti cenle woolo pe pinle Salomɔ wi ni, a pɔo lurugo maa tenge wa wunlunaɲa wi sofile woroso wi na.

45 Saraga wofɔ Zadoki wo naa Yenɲele yɔn senre yofɔ Natan wi ni, pɛ sinme kpoyi wo wi na maa wɔ wunluwɔ wa Giyɔn pulugo ki yɔn na. A pɛ si yiri le ma songɔrɔ wa ca nayinme ni. A ca woolo pe ni fuun pe nɛɛ yɔgɔri. Ko tinme po yɛ logo we.

46 Mbe taga wa ko na, Salomɔ wì yere cen wa wunluwɔ jɔngɔ ki na.

47 A wunlunaɲa wi tunmbyeele pɛ pan ma duwaw pye wunlunaɲa, we tafɔ Davidi wi kan ma yo fɔ: «Ma Yenɲele li Salomɔ wi mege ki yirige ki we ma wogo ki na! Luu wunluwɔ pi gbɔgɔ pi we ma woo pi na!» A wunlunaɲa wì si foli wa wi sinleyaraga ki na ma Yenɲele li gbɔgɔ,

48 ma sho fɔ: «Mi yen na Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li sɔnni. Lo na li lere wa tege wunluwɔ pi na wa na yɔnlɔ, ma ti a mùu yan yenle ni.» »

49 Kì pye ma, Adoniya wìla leele mbele yeri, pe ni fuun pe nɛɛ seri fyere ti kala na. A pɛ si yiri ma kari pe ye pe ye.

50 Adoniya wìla fye jɛnɲe Salomɔ wi yege, a wì si yiri ma fe ma saa saraga wɔsaga ki yenɲele ke yigi ma karafa Yenɲele li na.

51 A pɛ si saa ki yo Salomɔ wi kan ma yo fɔ: «Wele, Adoniya wi yen na fye wunlunaɲa Salomɔ wi yege, fɔ a wì fe ma saa saraga wɔsaga

ki yennɛɛ ke yigi ma karafa Yennɛɛ li na; ma yo fɔ: <Mi se yiri laga ki laga nga ki ni, fɔ ndɛɛ wunlunaɲa Salomɔ wi wugu na kan nala, fɔ wi sanla gbo tokobi ni.> »

⁵² A Salomɔ wì sho fɔ: «Na wiga wi yɛɛ pye lejennɛ, ali wi yinzige nungba ko se to tara. Ɛɛn fɔ na wiga kambasinɲe pye, pa wi yaa ku.»

⁵³ Kona, a wunlunaɲa Salomɔ wì si leele torogo, a pè saa wi yigi maa laga wa saraga wɔsaga ki na. A wì si pan ma fɔli wunlunaɲa Salomɔ wi yɛɛ sɔgɔwɔ maa gbɔgɔ. Kona, a Salomɔ wì suu pye fɔ: «Ta kee ma go.»

2

Davidi wi kusanga wi ni, senre nda wila yo wi pinambyɔ Salomɔ wi kan

¹ Naa Davidi wi kusanga wila kaa na yɔngɔ, a wì sigi senre nda ti yo wi pinambyɔ Salomɔ wi kan ma yo fɔ:

² «Mi wo na, sanni jenri mi yaa kari wa we ni fuun karisaga ki ni. Koni kotogo le ma yɛɛ ni, ma pye lenaɲa.

³ Yawe Yennɛɛ, ma Yennɛɛ li senyoro ti yigi, maa tanri li kongolo ke na, mali kondɛgɛɲɛɛ, naa li ngasegele, naa li kakɔndɛgɛɲɛɛ, naa li nagawa senre ti yigi maa tanri ti na, paa yɛɛ nga na ti yen ma yɔnlɔgɔ wa Moyisi lasiri sewɛ wi ni we. Pa kona laga o laga ma mbe kari, ma kapyegele ke ni fuun ke yaa la yɔngɔ.

⁴ Na ki ka pye ma, Yawe Yennele làa senre nda yo na kanngolo, li yaa ti yon fili†. Làa ki yo na kan fo: <Na ma setirige piile pe kaa pe tangalomo pi korosi, mbe pye tagawa ni na yege sogowo pe kotogo ki ni fuun ni, naa pe nawa pi ni fuun ni, kona leele yaa kaa taa wa ma setirige piile pe ni mbaa een Izirayeli tara wunluwo pi na fo sanga pyew.>

⁵ «Kala na Zeruya pinambyo Zhouabu wila pye na na, mali jen. Nga wila pye Izirayeli tara malingboonlo teele shyen, Neri pinambyo Abineri naa Yeteri pinambyo Amasa pe na, maga jen. Wila pe gbo yeyinngge sanga ni ma mbe yo malaga gbonsanga wi. Wila pe gbogo ki go kala li le wi ye†.

⁶ Ma wi kala li yege wo ma yala ma tijinliwe pi ni. Maa kaa yaga wi ku yeyinngge na wa wi lelewe pi ni.

⁷ «Barizilayi na wi yiri wa Galaadi tara, ma kajenngge pye wi pinambiile pe kan. Leele mbele pe yaa kaa nii wa ma tabali wi na, pe yaa ka pye pe ni; katugu sanga na ni mila pye na fee mbe sho ma ndo Abisalomu wi yeri, paà kajenngge pye na kan†.

⁸ «Benzhame cenle woolo nana Gera na wi yiri wa Bahurimu ca, maga ka fege wi pinambyo Shimeyi wi na. Pilige nga ni mila pye na kee sa karafa wa Mahanayimu ca, wo wila yiri na korogo ma danga senre yo ma wa na na. Een fo na songorosaga, wila pan mala fili wa Zhuriden gbaan wi yon na. A mi si wugu maa kan Yawe

† 2:4 2.4: 2 Sami 7.11-16 † 2:5 2.5: 2 Sami 3.27; 20.10 † 2:7 2.7: 2 Sami 17.27-29

Yenɲele li mege ki na ma yo mi soo gbo tokobi ni.

⁹ Een fo koni, maga kaa yaga mbajolowo, katugu ma yen lere ɲa wi yen ma jilige. Nga ma daga mbe pye wi na, maga jen. Ali mbege ta wi le, ma yaa ka ti poo gbo.»

Davidi wi kunwo

¹⁰ Ko pungo na, a Davidi wi si ku ma taga wa wi teleye pe na. A pe suu le wa Davidi wi wunluwo ca ki ni.

¹¹ Yele nafa shyen Davidi wila pye wunluwo pi na Izirayeli woolo pe go na. Wila yele koloshyen pye wa Eburon ca, ma yele nafa ma yiri ke ma yiri taanri pye wa Zheruzalemu ca†.

¹² A Salomwo wi si cen wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo. A wi wunluwo pi si yeresaga ta fo jenge†.

Paa Adoniya wi gbo

¹³ Pilige ka, a Hagiti pinambyo Adoniya wi si kari wa Salomwo wi no Batisheba wi yeri. A Batisheba wi suu yewe ma yo fo: «Ma pan tanga ni le?»

A Adoniya wi suu yon sogo ma yo fo: «Ee, mi pan tanga ni.»

¹⁴ A Adoniya wi sho naa fo: «Mi yen na jaa mbe para ma ni.»

A wi sho fo: «Ta para.»

¹⁵ A Adoniya wi sho fo: «Maga jen ma yo wunluwo pila daga mbe kan mi yeri. Muwi Izirayeli woolo pe ni fuun paa pye na wele mbe

† 2:11 2.11: 2 Sami 5.4; 1 Kuro 3.4 † 2:12 2.12: 1 Kuro 29.23

tege wunluwo pi na. Een fo, a wunluwo pi si kaa kannga ma kan na jonlo Salomo wi yeri, katugu Yawe Yenjele lo luu kan wi yeri.

¹⁶ Koni mi yaa ma yenri kala nungba ni, maga ka je li na.»

A Batisheba wi sho fo: «Ti yo.»

¹⁷ A Adoniya wi sho fo: «Mi yen noo yenri, ma saga yo wunlunana Salomo wi kan fo wi Abishagi na wi yiri wa Sunemu ca wi kan na yeri na jo, katugu mi taga ki na ma yo wi se je ma yenrege ki na.»

¹⁸ A Batisheba wi sho fo: «Migi logo. Mi jate mi yaa soon kala li yege yo wunlunana wi kan.»

¹⁹ A Batisheba wi si kari wa wunlunana Salomo wi yeri mbe sa para wi ni Adoniya wi kanngolo. A wunlunana wi si yiri ma saa wi no wi fili, ma foli wi yege sogowo maa gbogo, mee songoro ma cen wi wunluwo jongo ki na. A wi si ti a pe wunluwo jongo ka tege wi no wi kan, a wi no wi si cen ki na wa wi kalige kee ki na.

²⁰ A nofo wi sho fo: «Mi yen na jaa mboon yenri kala jele nungba ni, maga ka je li na.»

A wunlunana wi suu yon sogo ma yo fo: «Na no, ki kala li yenri, mi se je li na.»

²¹ A nofo wi sho naa fo: «Ki yaga ma Sunemu ca fenne jo Abishagi wi kan ma ndo Adoniya wi yeri wi jo.»

²² A wunlunana Salomo wi suu no wi yon sogo ma yo fo: «Ki pye mele, a ma nee Sunemu ca fenne sumboro Abishagi wi yenri Adoniya wi kan? Sin ma wunluwo po yenri wi kan teere ni, katugu Adoniya wi yen na ndo! Wunluwo pi

yenri teere wo naa saraga wɔfɔ Abiyatari konaa Zeruya pinambyɔ Zhouabu wi ni pe kan.»

²³ Kona, a wunlunaŋa Salomɔ wì si wugu Yawe Yenŋele li meɛge ki na, ma yo fɔ: «Yenŋele li jɔlɔgɔ gboɔgɔ wa na na, na mi si ti pe Adoniya wi gbo yenrege ŋga wi yenri na yeri ki kala na.

²⁴ Koni mbege ta Yawe Yenŋele li yen yinwege wolo, lo na lilan tege wunluwɔ pi na na to Davidi wi yɔnlɔ, ma yeresaga kan na wunluwɔ pi yeri, konaa ma wunluwɔ pi kan mi naa na setirige piile we yeri, ma yala yɔn fɔlɔ na làa kɔn li ni, mì wugu li meɛge ki na fɔ pe yaa Adoniya wi gbo nala yere.»

²⁵ A wunlunaŋa Salomɔ wì si Yehoyada pinambyɔ Benaya wì tun, a wì saa Adoniya wì gbɔn maa gbo. Pa Adoniya wìla ku yeen.

*Pàa Abiyatari wi purɔ maa laga
wa saraga wɔgɔtunŋgo ki na
konaa ma Zhouabu wi gbo*

²⁶ Ko punɔgo na, a wunlunaŋa wì sigi yo saraga wɔfɔ Abiyatari wi kan ma yo fɔ: «Kari ma sa cɛn wa ma tara laga ki ni, wa Anatɔti ca, mà jɛn mboro fun ma daga mbe ku. Eɛn fɔ mi sɔɔn gbo nala, katugu mà we Fɔ, Yawe Yenŋele li yɔn finliwe kesu wi tugo na to Davidi wi yege konaa jɔlɔgɔ ŋga fuun wìla jɔlɔ màa koro wi ni†.»

²⁷ Pa Salomɔ wìla Abiyatari wi laga wa Yawe Yenŋele li saraga wɔgɔtunŋgo ki na yeen. Kì pye ma, senre nda Yawe Yenŋele làa yo wa Silo ca Eli go woolo pe wogo na, a tì si ti yeɛ yɔn fili†.

† 2:26 2.26: 1 Sami 22.20-23; 2 Sami 15.27 † 2:27 2.27: 1 Sami 2.27-36

²⁸ Naa Zhouabu wila kaa ki senre ti logo, a wi si fe ma kari wa Yawe Yenjele li paraga go ki ni ma saa saraga wosaga ki yenjele ke yigi ma karafa Yenjele li na, katugu wila gbogolo Adoniya wi ni, een fo wi sila gbogolo Abisalomu wo ni.

²⁹ A pe si saa ki yo wunlunana Salomo wi kan ma yo fo Zhouabu wi fe ma kari wa Yawe Yenjele li paraga go ki ni, fo wi yen ma lara wa saraga wosaga ki tanla. Kona, a Salomo wi si Yehoyada pinambyo Benaya wi tun ma yo fo: «Kari ma saa gbɔn maa gbo.»

³⁰ A Baneya wi si kari wa Yawe Yenjele li paraga go ki ni, ma saa Zhouabu wi pye fo: «Wunlunana wi yo ma yiri laga ki laga nga ki ni.»

Een fo, a Zhouabu wi si Benaya wi yon sogo ma yo fo: «Ayoo, pa mi yaa ku lagame.»

A Benaya wi si songoro ma saa Zhouabu wi senyoro ti yo wunlunana wi kan.

³¹ A wunlunana wi si Benaya wi pye fo: «Iga wi yo, kari ma saga pye ma. Kari ma saa gbo, maa le. Ki ka pye ma, leele mbele Zhouabu wi gbo go fu, pa ma yaa ki kapege ki laga mi naa na go woolo we go na.

³² Yawe Yenjele li yaa wi legbogo ki fogo ton wo jate wi na, katugu wila nambala shyen gbo tokobi ni, mbele paa pye sinmbele konaa jeregisaga fu. Paa pye ma sin ma we wo jate wi na. Ma si yala na to Davidi wi sila pye pe gbokala li jenme. Izirayeli tara malingboonlo to Neri wi pinambyo Abineri naa Zhuda tara malingboonlo to Yeteri wi pinambyo Amasa poro la wele.

³³ Zhouabu wo naa wi setirige piile pe ni poro pe yaa ki legbogo ki go kala li le. Een fo, Yawe Yenɲele li yaa yeyinɲe kan Davidi naa wi setirige piile, naa wi go woolo konaa wi wunluwo pi yeri fo sanga pyew.»

³⁴ Kona, a Yehoyada pinambyo Benaya wì si yiri ma kari ma saa Zhouabu wi gbɔn maa gbo. A pè si saa Zhouabu wi le wa wi yeera tara laga ki ni, wa gbinri wi ni.

³⁵ A wunlunana wì si Yehoyada pinambyo Benaya wi tege malingbɔɔnlo to wa Zhouabu wi yɔnlo, mee saraga wɔfo Zadaki wi tege wa Abiyatari wi yɔnlo.

Pàa Shimeyi wi gbo

³⁶ Ko punɲo na, a wunlunana wì si Shimeyi wi yeri maa pye fo: «Shimeyi, go ka kan laga Zheruzalemu ca ma cen wa ki ni. Maga ka yiri mbe kari laga ka kpe ni.

³⁷ Ma cen ki cenwe fo pilige o pilige maga yiri laga ca ki ni mbe Sediron lafogo ki kon mbe yiri, ma yaa ku ki pilige ki ni. Pa kona ma kunwo pi yaa pye mboro yeera go kala.»

³⁸ A Shimeyi wì si wunlunana wi yon sogo ma yo fo: «Ŋga mà yo mīgi logo. Mi na ma tunmbyee, mi yaa tanga mbe yala wunlunana, na tafɔ ma senyoro ti ni.» A Shimeyi wì si cen ma mo wa Zheruzalemu ca.

³⁹ Een fo yeɛ taanri toronɲolo, a Shimeyi wi kulolo shyen si fe wa wi yeri ma kari wa Maaka pinambyo Akishi na wila pye Gati† ca wunlunana

† 2:39 2:39: 1 Sami 21.11; 27.2

wi yeri. A pè si saa ki yo Shimeyi wi kan fɔ: «Ma kulolo pe yen wa Gati ca.»

⁴⁰ Kì pye ma, a Shimeyi wì si yiri maa sofile jɔngɔ kɪ taga wi sofile wi na, mɛɛ kari wa Gati ca, wa Akishi wi yeri ma saa wi kulolo pe lagaja. A wì si sɔngɔɔ ma pan pe ni wa Zheruzalɛmu ca.

⁴¹ A pè si saa ki yo Salomɔ wi kan fɔ Shimeyi wila yiri wa Zheruzalɛmu ca ma kari wa Gati ca, ma sɔngɔɔ ma pan.

⁴² Kona, a wunlunaɲa wì si Shimeyi wi yeri maa pye fɔ: «Mi sila ti a mà wugu Yawe Yɛnɲɛɛ li mɛɛ ki na fɔ ma se yiri laga ca ki ni le? Mi yo mila ki yo maga nɲban ma ni ma yo fɔ ma cɛn ki cɛnwɛ fɔ pilige o pilige maga yiri laga ca ki ni, mbe kari laga ka na, ma yaa ku? A màla yɔn sogo ma yo fɔ nɲga mì yo kòɔn ndanla, fɔ ma yaa ki pye ma.

⁴³ Yɲngi na koni wuguro nda màa wugu Yawe Yɛnɲɛɛ li mɛɛ ki na, mɛɛ siri jate? Yɲngi na senrɛ nda mila yo ma kan mɛɛ si tanga ti na?»

⁴⁴ Ko punɲo na, a wunlunaɲa wì si Shimeyi wi pye fɔ: «Kapege nɲga fuun mà pye na to Davidi wi na màga jɛn, ki si yen wa ma nawa. Ki kala na Yawe Yɛnɲɛɛ li yaa ma tipewe pi fɔɲ tɔn ma na.

⁴⁵ Ɛɛn fɔ, wunlunaɲa Salomɔ wo yaa duwaw ta, Davidi wunluwɔ pi yaa yeresaga ta Yawe Yɛnɲɛɛ li yeɲe sɔɲwɔ†.»

⁴⁶ Kì pye ma, a wunlunaɲa wì si konɔ kan Yehoyada pinambyɔ Benaya wi yeri ma yo wi saa

† 2:45 2.45: 2 Sami 7.13-16

gbo. A wo si yiri ma saa Shimeyi wi gbon maa gbo.

Ko pungo na, a wunluwo pì si yeresaga ta Salomō wi kēē.

SALOMŌ WI WUNLUWŌ SANGA

3

3-11

*Salomō wìla Ezhipiti
tara wunlunaja
wi sumboro wa p̄ori*

¹ Kona, a Salomō wì si Ezhipiti tara wunlunaja Farawon wi sumborombyo wa p̄ori, ma yon finliwe le wi ni ki p̄orogo ki fannga na. A wì si kari wi jo wi ni wa Davidi ca ki ni, sanni wi sa wi yeera go ki kan, naa Yawe Yenñele li sherigo gbogo konaa Zheruzalemu ca mbogo ki ni.

² Ki wagati wi ni, Yenñele gbogōsara nda tila pye wa tinndiye pe na, pa leele paa pye na saara ti woo wa ti na, wa tara ti ni, katugu kila yala pe fa sherigo gbogo kan Yawe Yenñele li mege ki na gben.

³ Yawe Yenñele làa Salomō wi ndanla, a wila tanri wi to Davidi wi senyoro ti na. Eɛn fo wo fun pa wila pye na saara ti woo, na wusuna nuwo taan wi sori wa Yenñele gbogōsara wa tinndiye pe na ti na.

*Salomō wìla tijinliwe yenri
Yenñele li yeri*

⁴ Pilige ka, a wunlunaja wì si kari wa Gabawon ca sa saara wo, katugu ko Yenñele gbogōsaga ko kila pye na jate Yenñele gbogōsaga

gbogɔ ma wɛ ti ni fuun ti na. A Salomɔ wì si yaayoro waga kele (1 000) gbo mari pye saara sogoworo wa ki na.

⁵ A Yawe Yɛnɛɛɛ li sili yɛɛ naga Salomɔ wi na wɔɔnrɔ na ki yembinɛ li ni, wa Gabawɔn ca maa pye fɔ: «Yaraga ɛga maa jaa, ki yɛnri na yeri, pa mi yaa ki kan ma yeri.»

⁶ A Salomɔ wì si Yɛnɛɛɛ li yɔn sogo ma yo fɔ: «Mà kajɛɛɛ gboɔ pye ma tunmbyee Davidi, na to we, wi kan, katugu wìla tanga ma yɛɛ sɔgɔwɔ kaselege ni, ma pye sinɛ konaa ma koro nawa jɛmbe ni. A mà ki kajɛɛɛ gboɔ ki pye wi kan ma pinambyɔ kan wi yeri, ɛa wì cɛn wunluwɔ pi na paa yɛɛ ɛga na ki yɛn nala we.

⁷ Koni Yawe Yɛnɛɛɛ, na Yɛnɛɛɛ, mi ɛa ma tunmbyee, mboro màla tɛɛ wunluwɔ wa na to Davidi wi yɔnlɔ. Ma si yala mi yɛn lefɔnmbile jɛɛɛ. Mi sigi tunɛgo ɛga ki pyewe jɛn.

⁸ Mi ɛa ma tunmbyee, mi yɛn laga ma woolo mbele mà wɔ ma yɛɛ kan pe sɔgɔwɔ; poro mbele pe yɛn ma lɛɛ, pe se ya jiri, pe yɔn ki se si ya jɛn pe lɛɛwɛ ndorogo ki kala na we.

⁹ Ki kala na, ma tijinliwɛ kan mi ɛa ma tunmbyee na yeri, janɔ mbaa ma woolo pe kiti kɔnkagala ke yɛɛ woo, mbe kajɛɛɛ konaa kapege ki ni ti jɛn mberi wɔ ti yɛɛ ni; nakoma ambɔ wi mbe ya mbaa ma woolo, poro mbele pe yɛn ma lɛɛ yɛɛn pe yɛɛ sinni?»

¹⁰ Kì pye ma, yɛnɛɛɛ ɛga Salomɔ wìla yɛnri, a kì si we Fɔ wi ndanla.

¹¹ Kona, a Yɛnɛɛɛ li suu pye fɔ: «Kì kaa pye ko mà yɛnri na yeri, mɛɛ yinwetɔnlɔgo yɛnri ma yɛɛ kan, mɛɛ penjagbɔrɔ yɛnri ma yɛɛ kan, mɛɛ

si yenri ma juguye poro mbe ku, εen fɔ tijinliwe m̀a yenri na yeri, jan̄go mbaa kiti kɔnkagala ke yege woo kaselege ni,

¹² wele, nga m̀a yenri, mi yaa ki pye ma kan. Mi yaa kajenme naa tijinliwe kan ma yeri, mba mbele p̀e keli ma yiri ma na pe fa ta gben konaa mbele pe yaa ka yiri ma pun̄go na, pe se ka ta fyew.

¹³ Mbe taga wa ko na, nga mee yenri mi yaa ki kan ma yeri fun. Mi yaa penjagboro to naa gbogowo pi kan ma yeri. Ma yinwege piliye yi ni fuun yi ni wunluwo wa se ka yiri mbe pye paa ma yen.

¹⁴ Na ma kaa tanri na kɔngolo ke na, mbanla lasiri kɔngolo koro naa na ngasegele ke yigi la tanri ke na, paa yege nga na ma to Davidi wila ki pye we, pa mi yaa yinwetɔnlogo kan ma yeri.»

¹⁵ A Salomɔ ẁi si yen ma yiri ki wɔɔnro ti ni wa wi jatere wi na, mee songoro ma kari wa Zheruzalemu ca. A ẁi si saa yere Yawe Yen̄nele li yon finliwe kesu wi yege sogowo, ma saara sogoworo naa nayinme saara wo li yeri, mee sogolo gbolo sogo wi legbɔolo pe ni fuun pe kan.

*Salomɔ wila jeele shyen
pele kiti kɔnkala yege wo*

¹⁶ Pilige ka, a nanjaala shyen p̀ele si pan wa wunlunana Salomɔ wi yeri, ma saa yere wi yege sogowo.

¹⁷ Ki jeele shyen pe ni, a nun̄gba sho fɔ: «Ki yaga na tafɔ, ma logo na yeri. Mi naa ki jele na wi ni we yen ma cen go nun̄gba ni. A m̀i si kaa se le wi tanla wa go.

18 Eɛn fɔ, na sɛngɔɔ ki pilige taanri wogo ki na, a ki jɛɛ ɲa fun wì si se. Woro cɛ wàa pye wa go ki ni. Lere wa kpɛ sila pye wa we ni naa, kaawɔ woro leele shyen.

19 Ma si yala yembine li ni, ki jɛɛ ɲa wi pinambyɔ wì si ku, katugu wìla sinle wi na.

20 A wì si yiri yindege ki na ma yala mìla wɔnɔ, ma mi ɲa ma tunmbyee na pinambyɔ wi le le na tanla ma saa wi sinɲge maa mara wi yɛɛ na, mɛɛ wi pinambyɔ ɲa wì ku wi le ma saa wi sinɲge maa mara na na.

21 Ki goto pinliwe pi ni, mì kaa yiri mbanla pyɔ wi kan wi wɔnri sanga ɲa ni, mbe ka wele, mɛɛ wi yan wì ku. Naa laga kila kaa laga, a mì suu wele jɛɲge, mɛɛ ki yan fɔ pinambyɔ ɲa mìla se wo ma.»

22 Eɛn fɔ, a jɛɛ sanɲa wì sho fɔ: «Kaselege ma. Na pinambyɔ wo wi yen wee we. Ma woo wo wì ku.»

Eɛn fɔ, a jɛɛ koɲbanɲa wì sho fɔ: «Kaselege ma. Ma pinambyɔ wo wì ku, na woo wo wi yen wee we.»

Pa pàa pye na para yɛɛn wunlunaɲa wi kan.

23 Kona, a wunlunaɲa wì si pe yɔn sogo ma yo fɔ: «Ye ni, nuɲgba ma yo fɔ: <Na pinambyɔ wo wi yen wee we, ma woo wo wì ku.> Sanɲa wi ma yo fɔ: <Ayoo, ma pinambyɔ wo wì ku, na woo wo wi yen wee we.> »

24 A wunlunaɲa wì sho naa fɔ: «Ye pan tokobi ni na kan.» A pè si pan tokobi wa ni wunlunaɲa wi kan.

25 A wunlunaɲa wì sho fɔ: «Pyɔ ɲa wi yen wee yoo kɔn shyen, ye kɔngɔ nuɲgba kan nuɲgba yeri, ye kɔngɔ sanɲa ki kan sanɲa wi yeri.»

²⁶ Kona, jɛɛ ɲa wi pinambyɔ wila pye wee, a pyɔ wi yinriwe suu ta fɔ ma saa toro. A wì si wunlunaɲa wi pye fɔ: «Na tafɔ, ki yaga we pyɔ ɲa wi yen wee wi kan wi yeri, yaga ka ti poo gbo.»

Ɛɛn fɔ, a jɛɛ sanɲa wì sho fɔ: «Ye pyɔ wi kɔn shyen. Mi soo ta, mboro fun ma soo ta.»

²⁷ Kona, a wunlunaɲa wì si senre ti ɛ ma yo fɔ: «Ye pyɔ wee wi kan jɛɛ koŋgbanna wi yeri, yaga kaa gbo. Wo wi yen pyɔ wi nɔ we.»

²⁸ A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si kiti ɲa wunlunaɲa wila kɔn wì wogo ki logo. A leele pe ni fuun pe nɛɛ fyɛ wi yɛɛ naa gbogo, katugu pàa ki jen ma yo pa wi tijinliwe pì yiri wa Yenɲɛɛ li yeri, wila kiti wi kɔn.

4

Salomɔ wi legboɔɔɔ wele

¹ Wunlunaɲa Salomɔ wila cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na.

² Wi tara legboɔɔɔ pe mɛɛ ti nda: Zadɔki pinambyɔ Azariya ɲa wila pye saraga wɔfɔ,

³ naa Shiba pinambiile Elihorefu naa Ahiya, poro la pye sɛwɛ yɔnlɔɔfenne; naa Ahiludi pinambyɔ Zhozafati, wo la pye sɛwɛɛɛ tɛɛfɔ.

⁴ Naa Yehoyada pinambyɔ Benaya, wo la pye malingboɔɔɔ pe togboɔ; naa Zadɔki naa Abiy-atari poro pàa pye saraga wɔfɛnne wele.

⁵ Naa Natan pinambyɔ Azariya, wo la pye jan-maratigiye pe to; naa Natan pinambyɔ Zabudi, wo la pye saraga wɔfɔ konaa wunlunaɲa wi yerifɔ.

⁶ Naa Ahishari, wo la pye wunlunaṅa wi go woolo poro go na; naa Abida pinambyo Adoniramu, wo la pye porotoya tunndo to go na.

*Wunlunaṅa Salomo
wi janmaratigiye wele*

⁷ Janmaratigiye ke ma yiri shyen Salomo wila tege Izirayeli tara ti ni fuun ti go na. Poro pa pye na wunlunaṅa wo naa wi go woolo pe yaakara wogo ki yege woo. Pe ni fuun nunḡba nunḡba pe ma wunlunaṅa wi yaakara ti wo ma saa gbɔn yenḡe nunḡba yele li ni.

⁸ Ki janmaratigiye pe mere ti nda:

Huri pinambyo wo la pye ma cen Efirayimu yanwira tara to go na.

⁹ Dekeri pinambyo wo la pye ma cen Makazi ca, naa Shaalibimu ca, naa Beti Shemeshi ca, naa Elon ca konaa Beti Hana ca tara to go na.

¹⁰ Hesedi pinambyo wo la pye ma cen Aruboti ca, naa Soko ca konaa Eferi ca tara ti ni fuun ti go na.

¹¹ Abinadabu pinambyo wo la pye ma cen Dori ca tara ti ni fuun ti go na. Salomo sumborombyo Tafati wo wila pye wi jo we.

¹² Ahiludi pinambyo Baana wo wila pye ma cen Taanaki ca naa Megido ca tara ti go na, naa Beti Sheyan ca tara ti ni fuun ti go na, ko nga ki yen wa Zaritan ca ki tanla, wa Zhizireyeli ca ki nɔgona kee yeri; mbege le wa Beti Sheyan ca ki na fo sa gbɔn wa Abeli Mehola ca ki na, fo ma saa gbɔn wa Yokineyamu ca ki punḡo na.

¹³ Geberi pinambyo wo la pye ma cen Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki go na. Wo wila pye fun

Manase pinambyo Yayiiri wi kapire ti go na, wa Galaadi tara. Wo wila pye fun Arigobu tara ti go na, wa Bazan tara. Cagboro nafa taanri tila pye wa ki tara ti ni, a pe malaga sigemboro kan mari maga konaa ma tuguyenre kororo le ti yeyonro ti na.

¹⁴ Ido pinambyo Ahinadabu wo la pye ma cen Mahanayimu ca tara ti go na.

¹⁵ Ahimaazi wo la pye ma cen Nefitali tara ti go na. Wo fun wila Salomo wi sumborombyo Basimati wi pori wi jo.

¹⁶ Hushayi pinambyo Baana wo la pye ma cen Aseri tara to naa Beyaloti ca ki go na.

¹⁷ Paruwa pinambyo Zhozafati wo la pye ma cen Isakari tara ti go na.

¹⁸ Ela pinambyo Shimeyi wo la pye ma cen Benzhamε tara ti go na.

¹⁹ Uri pinambyo Geberi wo la pye ma cen Galaadi tara ti go na. Wo wila pye Amori cenle woolo pe wunlunana Sihon wi tara ti go na konaa Bazan tara wunlunana Ogi wi tara ti go na. Janmaratigi nungba wila pye ki tara ti ni fuun ti go na.

²⁰ Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo paε leεe fo jεnje, paa kogeje yon taambugo ki yen. Paa pye na kaa na tinni, na woo konaa na yogori.

5

Salomo wi wunluwo pila gbogo

¹ Ki pye ma, maga le wa Efirati gbaan wi na, fo ma saa gbɔn wa Filisiti tara fenne pe tara ti na konaa ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara konlo li na,

Salomɔ wila fannga ta ko wunluwɔ tara pyew to na. A ki woolo pàa nizara woo wi yeri, ma go sogo maa kan wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni†.

² Pilige nunɓba nunɓba pyew Salomɔ naa wi go woolo pe ni fuun pe ni, pe yaakara tìla pye muwe tiyɔɔn tɔni kɔlɔjere konaa muwe mba pi yen lere pyew woo pi tɔni ke ma yiri kɔlɔtaanri,

³ naa nɛɛ ke ni, nda tì tɔrɔ, naa nɛɛ nda pe maa kɔnri ti nafa ni, naa simbaala cɛnmɛ ni; mbe taga wa to na, naa wolowoye, naa lufaala ni, naa sawɔɔlo ni konaa sannjere nda tì tɔrɔ ta ni.

⁴ Tara nda fuun tìla pye wa Efirati gbaan wi yɔnlɔ tosaga yeri, maga ɛ wa Tifisa ca ki na fɔ ma saa gbɔn wa Gaza ca ki na, Salomɔ wila pye ki wunlumbolo pe ni fuun pe go na. A tara tì si yeyinɓge ta lagapyew ki ni.

⁵ Salomɔ wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, Zhuda tara woolo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa pye yeyinɓge na pɔw, maga ɛ wa Dan ca fɔ ma saa gbɔn wa Berisheba ca ki na. Lere nunɓba nunɓba pyew wila pye ma cɛn yeyinɓge na wa wi ɛɛɛɛn tirige naa wi figiye tige ki nɔɔ†.

⁶ Shɔn jasaala waga nafa shyen (40 000) pàa pye Salomɔ wi yeri, ki shɔnye pàa pye na malaga gbɔnwotoroye tilele. Shɔn lugufenne waga ke

† 5:1 5.1: Zhene 15.18; 2 Kuro 9.26 † 5:5 5.5: *Lere nunɓba nunɓba pyew wila pye ma cɛn yeyinɓge na wa wi ɛɛɛɛn tirige naa wi figiye tige ki nɔɔ*: Ko yen naga nari ma yo yeyinɓge naa nayinmɛ la pye wa tara ti ni lagapyew konaa kanɓbanga saa ya gbɔn leele pe na.

ma yiri shyen (12 000) pàa pye wi yeri†.

⁷ Janmaratigiye poro pàa pye na wunlunaŋa Salomɔ wo naa wi go woolo pe ni fuun pe yaakara wogo ki yege woo. Janmaratigiye pe ni fuun nunɗba nunɗba naa pe yaakara kanyenje yeŋe li ni, pe sila ti yaraga ka kpe mbe pe la.

⁸ Pàa pye na paan orizhi pyo konaa yan ni wa wunlunaŋa wi yeri, pe ni fuun nunɗba nunɗba naa pe pansanga nari kaan shonye mbele pàa pye na wotoroye pe tilele poro naa shonye sanmbala pe yeri.

Salomɔ wi tijinliwe kala

⁹ Kona, a Yenŋele li si tijinliwe naa kajenme gbɔɔ konaa kagala koro jenme gbɔɔ legerɛ kan Salomɔ wi yeri paa kogoje yon taambugo ki yen.

¹⁰ Salomɔ wi tijinliwe pila gbɔɔ ma we tara nda wa Kana tara ti yonlo yirisaga kee yeri ti tijinliwe fenne pe ni fuun pe woo pi na, konaa Ezhipiti tara tijinliwe fenne pe ni fuun pe woo pi na.

¹¹ Wi tijinliwe pila gbɔɔ ma we leele sanmbala pe ni fuun pe woo pi na. Pila gbɔɔ ma we Ezirahi setirige pyo Etan wi woo pi na, naa Maholi pinambiile Hema, naa Kakoli konaa Darida pe woo pi na. Salomɔ wi mege kila yiri fo ma saa gbɔn wa tara nda fuun tila pe maga ti woolo pe na†.

† **5:6 5.6:** Yenŋele senre seweele pele ni, yon nga ki naganaga lagame, ki yiri ki ye nga ki naganaga wa pe ni ki ni (1 Wunlu 10.26; 2 Kuro 1.14; 9.25). † **5:11 5.11:** Yuuro 89.1

¹² Wila yomiyegεε waga taanri (3 000) wa konaa ma yuuro waga kele naa kanjurugo (1 005) ko†.

¹³ Wila para tire ti wogo na, maga le wa Liban tara sediri tige ki na fo ma saa ki wa yizopi were nda ti ma fi mbogo na ti na. Wila para fun yanyaara naa yaayoro, naa sannjere, naa yaara nda ti maa fulolo lara na konaa ngbanra ti wogo na.

¹⁴ Leele paà pye na yinrigi tara ti lagapyew, ma pan na Salomō wi tijinliwe senre ti nuru. Dunruya wunlumbolo mbele fuun paà wi senre logo, paà pye na leele torogi, a pe saa na nuru wi yeri.

*Salomō wila yon finliwe le
Tiri ca wunlunaŋa wi ni*

¹⁵ Naa Tiri ca wunlunaŋa Hiramū wila kaa ki logo ma yo pè sinme kpoyi wo Salomō wi na maa tege wunluwo pi na wa wi to Davidi wi yonlo, a wi si pitunmbolo torogo, a pè kari wa Salomō wi yeri (mbe saa shari), katugu wi to Davidi wila pye ma Hiramū wi ndanla sanga pyew.

¹⁶ Kona, a Salomō wi si pitunmbolo torogo wa Hiramū wi yeri ma yo fo:

¹⁷ «Mboro jate maa na to Davidi wi jen fo wi sila ya mbe sherigo kan Yawe Yenŋele, wi Yenŋele li kan, katugu malaga kila ngban wi na keε ki ni fuun na; a wi malaga ki gbɔn, fo a Yawe Yenŋele li saa yawa kan na yeri wi juguye pe na.

† 5:12 5.12: Yomi 1.1; 10.1; 25.1; Yurutan 1.1

18 Ξεν fɔ koni, Yawe Yenɲele li yeyinɲge kan na yeri keɛ ki ni fuun ki na. Lere woro na wiin na ni, jɔlɔgɔ kpɛ si woro wa naa.

19 Wele, koni mila jaa mbe sherigo kan Yawe Yenɲele, na Yenɲele li meɲe ni, paa yeɲe ɲga na Yawe Yenɲele làa ki yo na to Davidi wi kan maa pye fɔ: «Ma pinambyɔ ɲa mi yaa ka teɲe wunluwɔ pi na wa ma yɔnlɔ, wo wi yaa ka sherigo kan na kan†.»

20 Koni, ki yaga ma konɔ kan leele pe yeri pe Liban sɛdiri tire ta kɔn na kan. Na tunmbyeele pe yaa sa taga ma woolo pe na mbaa pe sari. Mi yaa kɔɔn tunmbyeele pe sara mbe yala yɔn ɲga ma yaa naga ko ni; katugu màga jɛn ma yo lere woro laga we ni, ɲa wi tire kɔngɔ ki jɛn paa yoro Sidɔn ca fenne ye yen.»

21 Naa Hiram wila kaa Salomɔ wi senyoro ti logo, a kɔ suu nawa pi yinɲgi fɔ jɛɲɲe. A wɔ sho fɔ: «Sɔnmɔ yen Yawe Yenɲele li woo nala; lo na li pinambyɔ tijinliwe fɔ kan Davidi wi yeri, jɛɲgo wila ki Izirayeli woolo janwa gbɔlɔ na li yeɲe sinni.»

22 Kona, a Hiram wɔ si tunɲgo torogo naa wa Salomɔ wi yeri, maa yɔn sogo ma yo fɔ: «Tunɲgo ɲga mà torogo laga na yeri mɔgi logo. Mi yaa ɲga fuun maa jaa ki pye ma kan. Mi yaa sɛdiri tire konaa sipiresi tire nda maa jaa ti kan ma yeri.

23 Na tunmbyeele pe yaa yiri tire ti ni wa Liban tara mbe kari ti ni wa kɔgɔje wi yɔn na. Mi yaa ti peri pɔpɔ ti yeɲe na pɔgɔlɔ pɔgɔlɔ mberi torogo ma kan tɔnmɔ pi na, fɔ sa gbɔn wa laga ɲga ma

† 5:19 5:19: 2 Sami 12.13; 1 Kuro 17.11-12

yaa ka naga we. Pa mi yaa ti peri sangala ti yεε na wa ki laga ki na, kona ma yaa ti λε. Mboro wo na, ma yaa la yaakara kaan na go woolo pe yeri, mbe yala nga kilan ndanla ki ni.»

²⁴ Ki pye ma, sɛdiri tire naa sipiresi tire nda fuun Salomɔ wɪla jori ti kala na, a Hiramuwɪ siri kan wi yeri.

²⁵ Salomɔ wo na, yεε pyew wɪla pye na bile tɔni waga kɔgɔlɔni (6 000) kaan Hiramuwɪ yeri konaa oliviye tige pire sinmε piiri po litiri waga kɔlɔjεrε ni (9 000) mbaa wi go woolo pe baro. Ki yaara nda to Salomɔ wɪla pye na kaan Hiramuwɪ yeri yεε pyew.

²⁶ Yawe Yεnɲεε lɔa tijinliwε kan Salomɔ wi yeri paa yεge ɲga na lɔa ki yɔn folo kɔn wi yeri we. Yeyinɲge la pye Hiramuwɪ naa Salomɔ pe sɔgɔwɔ. A pɛ si yɔn finliwε le pe yεε ni.

Salomɔ wɪla sherigo gbɔgɔ tunɲgo ki gbεgele

²⁷ Wunlunɔna Salomɔ wɪla pɔrɔtɔlɔ wɔ Izirayeli tara ti lagapyew ki ni. Pɔa pye lere waga nafa ma yiri kε (30 000).

²⁸ Wɪla pye na pe torogi lere waga kε kε (10 000) wa Liban tara, na pe sunru yεnge pyew. Mbele ka kari poro ma saa yεnge nunɲba pye wa Liban tara, mbe si sɔngɔrɔ mbe pan mbe yeyen shyen pye wa pe yeri. Adoniramuwɪ wɪla pye pe kɔrɔsifo.

²⁹ Tuguro lɛfenne waga nafa taanri ma yiri kε (70 000) pɔa pye Salomɔ wi yeri konaa sinndεere tɛfenne waga nafa tijεrε (80 000) ni, mbaa ti teni wa yanwira ti na.

³⁰ Tunndo teele waga taanri naa cɛnme taanri (3 300) la pye Salomɔ wi yeri fun, a pàa pɔrɔtɔɔlo pe tunndo ti kɔrɔsi. Salomɔ wi janmaratigiye poro la pye ko tunndo teele poro go na.

³¹ A wunlunaɲa wì si konɔ kan ma yo pe sinndɛere tugbɔɔrɔ tiyɔnrɔ ta wɔ peri tɛ, to mbe tege ti sherigo gbɔgo ki nɔgo le.

³² A Salomɔ wi tunmbyeele, naa Hiramun tunmbyeele poro naa Gebali ca nambala pe ni, pè si sinndɛere ti tɛ, ma tire ti kɔn konaa ma go kansinndɛere ti gbegɛɛ.

6

Sherigo gbɔgo ki kanwa sɛnrɛ

¹ Izirayeli woolo pe yiringɔlo wa Ezhipiti tara, ki yeɛ cɛnme tijere naa nafa tijere (480) wolo li ni, ki yenje shyen wogo ki na, ko nga pe maa yinri Zivu† yenje ye, a Salomɔ wì sigi le na Yawe Yenjeɛ li go ki kanni, wi wunluwo pi yeɛ tijere wolo li ni Izirayeli woolo pe go na.

² Go nga wunlunaɲa Salomɔ wila kan Yawe Yenjeɛ li kan ki titɔnlɔwo pila pye metere nafa ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke ma yiri kanjurugo.

³ Pàa ndɔgɔrɔ wɔ wa sherigo gbɔgo ki yege keɛ yeri. Ti titɔnlɔwo pila pye metere ke ma yala sherigo gbɔgo ki gbeme pi ni. Ti gbeme pila pye metere kanjurugo.

⁴ Wunlunaɲa wila fenɛtiriye wɔ sherigo gbɔgo ki na, ma tuguron mere lele pe na.

† **6:1 6.1:** Eburuye yeɛ li ni, zivu yenje ki ma saa yala me yenje ki ni.

5 Wila sanngazoye kan ma sherigo gbogɔ konaa ki lajɛŋgɛ kpoyi ki maga. Pàa pe kan ma mara sherigo gbogɔ ki na, ma yumbiile wɔ wa pe ni.

6 Sanngazo wi nɔgɔna go ki gbemɛ pila pye metere shyen naa kɔngɔ, wi nandogomɔ go ki gbemɛ pila pye metere taanri, wi taanri wogo ki gbemɛ pila pye metere taanri naa kɔngɔ; katugu pàa ka taga sherigo gbogɔ mbogo gbemɛ pi na ki funwa kɛɛ ki na, janngo sanngazo wi biritire ti tagataga ko lara to na, tiga ka ye wa sherigo gbogɔ mbogo jate ki ni.

7 Sherigo gbogɔ ki kansanga wi ni, sinndɛɛɛɛ nda pàa tɛ mako wa ti tɛsaga to pàa lɛ maga kan ti ni. Ki kala na, pe sila marito nakoma gbɔnlɔgɔ nakoma tugurɔn tunngo pyeyaraga ka kpɛ tinmɛ logo ki kansanga wi ni.

8 Sanngazo wi nɔgɔna go yeyɔngɔ kila pye wa sherigo gbogɔ ki yɔnlɔparawa kalige kɛɛ ki na. Pe ma ye lema mbe lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo go nandogomɔ wogo ki ni, mbe si lugu lugusara ta na, mbe kari wa sanngazo wi naayeri go ki ni.

9 Sherigo gbogɔ ki kanngɔlɔ, a Salomɔ wì sho fɔ pege gona wi biritire papara papara naa sɛdiri tire tiyapaara ni.

10 Sanngazoye mbele pàa kan ma mara sherigo gbogɔ ki na maga maga, pe ni fuun nunɔgba nunɔgba pe yagawa pila pye metere shyenzhyen naa kɔngɔ. A pè si sɛdiri tire tɛge ma sanngazoye pe biri ma pe mara sherigo gbogɔ ki na.

¹¹ Kona, a Yawe Yenḡele li si para Salomḡ wi ni ma yo fḡ: «Ki go ḡga maa kanni yeen,

¹² na ma kaa tanri na kondḡḡḡḡḡḡ ke na, na ma kaa na kakḡndḡḡḡḡḡḡ ke piin konaa mbanla ḡgasegele ke ni fuun ke yigi mbaa tanri ke na, kona senre nda mila yo ma to Davidi wi kan, mi yaa ki kala li pye mbeli yḡn fili ma kanḡḡḡḡ.

¹³ Mi yaa pan mbe cen wa Izirayeli woolo pe sḡḡḡḡḡ. Mi se ka laga na woolo, Izirayeli woolo wele, pe na fyew.»

*Sherigo gbḡḡḡ ki nawa
pila gbegele yeḡḡ ḡga na*

¹⁴ Koni Salomḡ wila sherigo gbḡḡḡ ki kan maga kḡ.

¹⁵ Wila sediri tire papara papara le mari maramara go ki nawa mbogo ki na maga tḡn, maga le wa ki nḡḡḡḡḡ fḡ ma saa gbḡn wa ki naayeri. A wi si sipiresi tire papara papara le mari jan ma go nawa tara ti yeḡḡ tḡn.

¹⁶ Yumbyḡ ḡa wila pye wa sherigo gbḡḡḡ ki punḡḡ kee yeri wi titḡnlḡḡḡ pila pye mḡtere ke. Wila sediri tire papara papara le mari maramara mbogo ki na maga tḡn, maga le wa tara fḡ ma saa gbḡn wa ki naayeri. Kona, a pḡ sigi yumbyḡ wi gbegele, ma wo pye sherigo gbḡḡḡ ki lajḡḡḡ kpoi.

¹⁷ Sherigo gbḡḡḡ ki nawa mba pi koro wa lajḡḡḡ kpoi ki yeḡḡ, pi titḡnlḡḡḡ pila pye mḡtere nafa.

¹⁸ Sediri tire papara papara nda paa teḡḡ ma lajḡḡḡ kpoi ki nawa mbogo ki tḡn, paa

kolokenti tirige pire yanlere gbegele ti na konaa yarifyeenre yanlere ni, nda ti pelegi. Go ki nawa mbogo ki ni fuun kila pye ma ton sediri tire papara papara ni, ali ki sinndelege ka kpe sila pye na yaan funwa na.

¹⁹ Salomo wila sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki gbegele mbe Yawe Yenjele li yon finliwe kesu wi tege wa ki ni.

²⁰ Ki lajenge kpoyi ki titonlowo pila pye metere ke. Ki gbeme pila pye metere ke. Ki yagawa pila pye metere ke. Paa te piiri wo ki nawa mbogo ki lagapyew ki na maga ton. Paa saraga wosaga ka gbegele sediri tire ni, ma te piiri wo ki lagapyew ki na maga ton.

²¹ Salomo wila te piiri wo sherigo gbogo nawa pi ni fuun pi na maa ton. Wila te yongowo gbegele maa pogo lajenge kpoyi ki yeyongo ki na. Lajenge kpoyi ki lagapyew kila pye ma ton te piiri ni.

²² Wila te piiri wo sherigo gbogo ki nawa pi lagapyew ki na maga ton. Saraga wosaga nga kila pye wa lajenge kpoyi ki yege†, wila te piiri wo ki lagapyew ki na maga ton.

²³ Paa sherubenye yanlele shyen gbegele oliviye tire yan woro ni, mbe pe tege wa lajenge kpoyi ki ni. Pe yagawa pila pye metere kangurugo kangurugo.

²⁴ Ki sherubenye yanlele pe kanwira ti nungba nungba pyew ti titonlowo pila pye

† **6:22 6:22:** Saraga wosaga nga kila pye wa lajenge kpoyi ki yege, ko ki yen saraga wosaga nga paa pye na wusuna nuwo taan wi sori ki na we; Eki 30.1-3.

metere shyenzhyen naa kongo. Mbege le kanwiga nga ki numaga ki na saga wa sannga ki numaga ki na, ki titonlowo pila pye metere kangurugo.

²⁵ Sheruben yanlee shyen woo wi kanwira ti titonlowo pila pye fun metere kangurugo. Ki sherubeny yanlee shyen pe titonlowo po naa pe cenlomo pi ni, pila pye ja.

²⁶ Ki sherubeny yanlee pe ni fuun nungba nungba pe yagawa pila pye ja, pila pye metere kangurugo kangurugo.

²⁷ Salomo wila sherubeny yanlee pe tege wa sherigo gbogo ki lajenge kpoyi ki nandogomo. Pe kanwira tila pye ma sangasanga. Kongbanja wi kanwiga nungba numaga la gbon wa go mbogo ki na. A shyen woo wi kanwiga nungba numaga gbom wa go mbogo sannga ki na. Pe shyen pe kanwira sannda ti numara tila pye na jirinri ti yee na wa go ki nandogomo.

²⁸ Salomo wila te wo sherubeny yanlee pe lagapyew ki na[†].

²⁹ Kona, a Salomo wi si sherubeny yanlee keregi keregi wa sherigo gbogo ki nawa mbogo naa ki funwa mbogo ki na, naa sengendire yanlere ni konaa yarifyeenre yanlere ni, nda ti pelegi.

³⁰ A wi si te wo sherigo gbogo ki nawa tara lara ti ni fuun ti na mari ton ma pinle lajenge kpoyi ki ni.

³¹ A wi si koro piile shyen gbegele oliviye tire yan woro ni, mberi le lajenge kpoyi ki yeyongo

[†] 6:28 6.23-28: Eki 25.18-20

ki na mbaa ki tonni. Koro ki naayeri tige naa ki kanḡara na tire ti ni, ti gbeme p̄la yala mbogo ki walisaga kanḡurugo wogo ki ni.

³² Ki koro piile shyen p̄a pe gbegele oliviye tire yan woro ni. A w̄i si ti a p̄e sherubenyē yanl̄e, naa sengendire yanl̄e konaa yarifȳenr̄e, nda ti p̄legi ta yanl̄e gbegele koro piile shyen pe na, ma t̄e wo pe na. A p̄e si t̄e gb̄on ma taga sherubenyē yanl̄e naa sengendire yanl̄e ti na.

³³ A w̄i sigi nunḡba ki pye ma fun sh̄erigo gb̄oḡo ki yeȳonḡo wogo ki na. Wila ti a p̄e koro ki kanḡara na tire ti gbegele oliviye tire ni. Ti gbeme p̄la yala mbogo ki walisaga tij̄er̄e wogo ki ni. A p̄e si koro piile pe gbegele sipiresi tire ni.

³⁴ P̄a koro piile shyen pe gbegele sipiresi tire ni. P̄a koro piile shyen pe gbegele tire papara papara shyenzhyen ni, ma tugur̄on ta gbegele kiiri kiiri ma koro piile pe lele ti na.

³⁵ A w̄i si ti a p̄e sherubenyē yanl̄e, naa sengendire yanl̄e konaa yarifȳenr̄e, nda ti p̄legi ta yanl̄e gbegele koro piile pe na mari kerikeri, ma t̄e wo ti ni fuun ti na, ma t̄e wi gb̄on maa ȳon yala ti na.

³⁶ Ko punḡo na, a w̄i si sinnd̄er̄e nda p̄e t̄e ti koḡolo taanri wa ti ȳe go na, konaa s̄diri tire kologo nunḡba ni ti go na, ma lonḡo ki maga.

³⁷ P̄a Yawe Ȳenḡe li go ki n̄oḡo le Salom̄o wi wunluw̄o pi ȳe tij̄er̄e wolo lo ni, Zivu ȳenḡe ki ni.

³⁸ Wi wunluw̄o pi ȳe ke ma yiri nunḡba wolo li ni, ȳenḡe kol̄otaanri wogo ki na, ko ḡa pe

yinri Buli† yenge ye, a sherigo gbogo ki kanwa pi ni fuun pi si ko naa ki tunmbigile ke ni fuun ke ni, paa yegε nga na kila daga mbe pye we. Yεε koloshyen Salomō wila pye maga kan maga ko.

7

Salomō wi wunluwō go ki kanwa

¹ Salomō wila wi wunluwō go ki kan fun. Yεε ke ma yiri taanri wila pye maga kan maga ko.

² Wila keli ma wunluwō go nga pe yinri Liban kologo go ko kan gben. Ki titonlowō pila pye metere nafa shyen ma yiri ke. Ki gbeme pila pye metere nafa ma yiri kangurugo. Ki yagawa pila pye metere ke ma yiri kangurugo. Ki go kila pye ma cen sediri tire tiyagala koloyo tijere na; paa ki gona wi biri sediri tiyapaara ni.

³ Paa sediri tire tipaara paragi tiyapaara ti na kongolo taanri. Kologo nungba ki tipaara tila pye ke ma yiri kangurugo. Ki koloyo taanri tipaara tila pye nafa shyen ma yiri kangurugo. Ti ni fuun tila pye ma cen tiyagala ke na.

⁴ Fenetiriye koloyo taanri yila pye go ki kee ki ni fuun ki na. Kologo nungba la pye nagona, kologo nungba la pye nandogomō; kologo nungba la pye wa naayeri. Fenetiriye paa pye yesinme nungba na.

⁵ Go ki kooro ti ni fuun naa fenetiriye pe ni fuun pe ni, ti titonlowō naa ti gbeme pila pye

† 6:38 6:38: Eburuye yεε li ni, Buli yenge ki ma saa yala okitoburu naa novamburu yende ti ni.

ma yala. Fenetiriye pàa pye yesinme nunɓba na. Pàa pye koloyo taanri.

⁶ Ko punɓo na, a Salomɔ wì si go ka yege kan naga yinri tiyagala go. Ki titɔnlɔwɔ pìla pye metere nafa ma yiri kanɓurugo. Ki gbeme pìla pye metere ke ma yiri kanɓurugo. Pàa ndogoro wɔ ki na maga biri wi togotogo tiyagala ni, mari yege kee ki tonlo.

⁷ Ko punɓo na, a Salomɔ wì si go ka kan naa, naga yinri wunluwɔ jɔngɔ go. Pàa pye naga yinri fun kiti kɔngɔ. Pa wìla pye na leele pe kiti wi koon wa ki ni. Pàa sediri tire maramara ki go ki lagapyew ki na, maga le wa nɔgona fo ma saa gbɔn wa ki naayeri.

⁸ Salomɔ wìla wi yeera wonlogo ki kan laga ka yege ni, maga lali Liban kologo go ki ni. Een fo, ki kanlomɔ pìla pye ja sannda ti ni.

Salomɔ wìla Farawon sumborombyo ña pori[†] wìla go ñga kan wi kan, ki kanlomɔ pìla pye paa wunlunaja wi go ki kanlomɔ pi yen.

⁹ Ki yinre ti ni fuun, naa yinre nda pàa kan wa funwa na konaa longogbogo ki mbogo ki ni, mbege le wa ki mboro ti nɔgona, fo sa gbɔn wa naayeri pàa ti kan sinndere tiyonro ni, nda pàa te. Pàa ki sinndere ti kanngoloyo shyen yi te sinndere tegbene ni, mayi yon yala.

¹⁰ Sinndere tugboro tiyonro tari pàa le ma pye go ki nogo lesinndere. Ki sinndere ta titɔnlɔwɔ la pye metere kanɓurugo kanɓurugo; ta titɔnlɔwɔ la pye tijere tijere.

[†] 7:8 7.8: 1 Wunlu 3.1

¹¹ Pàa sinndæere tiyɔnrɔ nda pè taanla ma tete ta tagataga sinndæere tugboɔrɔ tiyɔnrɔ ti go na ma pinle sɛdiri tire ni.

¹² Wunluwɔ go ki lonɔgo mbogo pàa ki kan maga maga sinndæere nda pè tete ti kologo taanri ni, naa sɛdiri tire tiyara kologo nunɔba ni, paa yege nga na Yawe Yenɲele li sherigo gbɔɔgo ki lonɔgo mbogo naa ki ndɔɔrɔ mbogo pàa ki kan we.

*Salomɔ wila Hiramuwɛ yeri
wi pan wi sherigo gbɔɔgo tunɔgo
pyeyaara ti gbegele
(2 Kuro 2.12-13)*

¹³ Ko punɔgo na, a wunlunaɲa Salomɔ wì si tun wa Tiri ca, a pè saa tunmbyee wa yeri wi kan, ɲa pàa pye na yinri Hiramuwɛ.

¹⁴ Hiramuwɛ wila pye nanɔgunɔgo wa pinambyɔ, ma yiri wa Nɛfitali cɛnle li ni. Wi to wila pye Tiri ca fenne woo. Hiramuwɛ wila pye tuguyenre tunɔgo pyefɔ. Wila pye tijinliwɛ fɔ konaa kajenɲe; wila ya na kapyɔ tunndo cɛnle pyew ti piin tuguyenre ni. A wì si pan wa wunlunaɲa Salomɔ wi yeri, maa tunndo ti ni fuun ti pye.

*Tuguyenre tiyagala ke gbegeleɔmɔ
(2 Kuro 3.15-17)*

¹⁵ Hiramuwɛ wila tuguyenre tiyagala shyen gbegele. Li konɔgbanna li yagawa pila pye mɛtere kɔlɔjere. Li gbemɛ mbeli maga mbeli fili pila pye mɛtere kanɔgurugo naa kɔngɔ. Pa tiyala shyen wolo làa pye ma fun.

¹⁶ A wì si tuguyenre yan ma tiyagala ke gona tonyaara shyen gbegele mberi jiile tiyagala ke go

na. Ki gona tonyaara ti ni fuun nuɗɗba nuɗɗba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen naa kongo.

¹⁷ A wi si tuguyenre ta gbegele paa mere yen konaa ma yongowo yangala gbegele, mee ti lele tiyagala ke gona tonyaara ti na mari fere. Ki yaara ti koloshyen koloshyen tila pye tiyagala ke gona tonyaara ti nuɗɗba nuɗɗba pyew ti na.

¹⁸ A Hiram wì si girenadi tige pire yanlere gbegele kongolo shyen, ma mere ti nuɗɗba nuɗɗba pyew ti lele ti na, mari maga mari fili, ma tiyagala ke gona wi fere.

¹⁹ Paa tiyagala ke gona tonyaara ta gbegele ndogoro tiyagala ke go na. Ti ni fuun nuɗɗba nuɗɗba ti yagawa pila pye metere shyenzhyen. Paa ti gbegele paa masho polo yarifyeenre yen.

²⁰ Gona tonyaara nda tila pye tiyagala shyen ke go na, paa girenadi tige pire yanlere cenme shyen (200) gbegele mari maga mari fili wa naayeri, le gbunɗbunɗ na laa pye wa mere ti naayeri li tanla.

²¹ Hiram wila tiyagala shyen ke kan wa sherigo gbogo ki yegɛ. Wila nuɗɗba kan kalige keɛ ki na, mali mege taga nali yinri Yakini†; ma nuɗɗba kan kamenge keɛ ki na, mali mege taga nali yinri Bowazi.

²² A wì si masho polo yarifyeenre yanlere gbegele mari tagataga tiyagala ke ni fuun nuɗɗba nuɗɗba ke go na. Pa tiyagala ke gbegewe pila ko yeen.

† **7:21 7.21:** *Yakini* mege ki koro wowi na fo: Yennele li maa fannga kaan. *Bozazi* mege ki koro wowi na fo: Fannga ki yen Yennele lo ni.

*Jogoyaraga gbebenḡe
ki gbegelelḡo
(2 Kuro 4.2-5)*

²³ Ko punḡo na, a Hiramuwì si tuguyenḡe yan ma jogoyaraga gbebenḡe ki gbegele. Kila pye kiiri. Ki yeḡe pyelewe pìla pye mētere kanḡurugo. Ki yagawa pìla pye mētere shyen naa kḡngḡ. Mbege gbemē pi maga mbege fili, ki mana li titḡnlḡwḡ pìla pye mētere ke ma yiri kanḡurugo.

²⁴ Wìla kolokenti tirige pire yanlere gbegele jogoyaraga gbebenḡe ki yḡn keere ki nḡḡo, maga maga fili; mētere kḡngḡ nunḡba nunḡba pyew kolokenti pire yanlere ke tila pye wa, ma jogoyaraga ki maga maga fili. Kolokenti pire yanlere tila pye koloyo shyen maga fili. Pàa tuguyenḡe yan ma ti ni fuun ti pinle mari gbegele nunḡba jogoyaraga gbebenḡe ki ni.

²⁵ Jogoyaraga kila pye ma teḡe tuguyenḡe napene ke ma yiri shyen na. Napene taanri la pye ma yeḡe wa yḡnlḡparawa kameḡḡe kee yeri. A taanri yeḡe wa yḡnlḡ tosaga kee yeri. A taanri yeḡe wa yḡnlḡparawa kalige kee yeri. A taanri yeḡe wa yḡnlḡ yirisaga kee yeri. Pe ni fuun pàa pye ma punḡo wa pe yeḡe yeri wa jogoyaraga gbebenḡe ki nḡḡo.

²⁶ Jogoyaraga ki liriwen pìla pye paa kendala gbemē yen. Wìla ki yḡn ki gbegele paa wḡjenne wogo yen, ma yiri masho polḡ yarifyeenḡe kḡrḡḡo. Litiri waga nafa shyen (40 000) si wìla pye na yiin wa ki ni.

Tuguyenḡe wotoroye pe gbegelelḡo

²⁷ Kona, a Hiram wì si tuguyenre wotoro ke gbegele. Ki wotoroye pe ni fuun nunḡba nunḡba pe titonlowo pila pye metere shyenzhyen, pe gbeme pila pye metere shyenzhyen, a pe yagawa pì pye metere nunḡba nunḡba naa kongo.

²⁸ Pàa ki wotoroye pe gbegele yegε nga na ki nga: Pàa tuguyenre gbɔn papara papara ma pe kanḡgara na tijere tijere ti gbegele, mεε ta gbɔn papara papara ma to tεge mari yigiyigi wa ti yengεε ke na.

²⁹ A wì si jaraye yanlεεε, naa napene yanlεεε konaa sherubenye yanlεεε gbegele wotoroye pe kanḡgara na tuguyenre papara papara ti na, konaa pe yegε keε naa pe punḡo keε ki na. A wì si yarifyεenre yanlere ta gbegele wa jaraye poro naa napene pe go na konaa wa pe nɔgona, a tila yolo.

³⁰ Tuguyenre ngeere tijere tijere tila pye wotoroye pe ni fuun nunḡba nunḡba pe na. Pàa ngeere ti lele tuguron kanḡgagala ngele ni, pàa ke gbegele tuguyenre ni fun. Ki tuguyenre kanḡgagala kàa pye ma ye tuguyenre togoyaara tijere ni, wa wotoro wi yengεε tijere ke na. Ki tuguyenre kanḡgagala koro naa wotoro wi tuguron ti ni, pàa ti pinle mari gbegele mari mara ti yeε na. Eεn fɔ ke titonlowo pi sila toro yarifyεenre ti titonlowo pi na.

³¹ Wa wotoro nunḡba nunḡba pyew wi go na, pàa wege ka kɔn wa kiiri. Ki tijuguwo pila pye metere kongo. Ki nawa pi pyεεwe pila pye metere kongo naa kongo ki kongo. Ko kila pye yaara lesaga ye. Ki wege laga nga kila pye wa go na, yengεε tijere la pye ki na. Ke sila pye kiiri.

Ki titonlowo naa ki gbeme pi ni fuun pila pye ja. Hiramu wila yaara ta yanlere keregi keregi ki na maga fere.

³² Wotoroye pe ngeere tijere tila pye wa tuguyenre papara papara ti nɔgona. Ngeere tila pye ma ye tuguron kanngagala ngele ni, kaa pye ma kan wa wotoroye pe nɔgo ki na. Ngeere ti ni fuun nungba nungba ti yagawa pila pye metere kongo naa kongo ki kongo.

³³ Paa ki wotoroye pe ngeere ti gbegele paa wotoroye mbele shonye maa tilele pe woro ti yen. Ngeere tila pye ma ye tuguron kanngagala ngele ni, naa ngeere ti zandiye pe ni, naa ereyonye pe ni konaa muwayoye pe ni, paa ti gbegele tuguyenre ni.

³⁴ Tugumbogongolo ngele kaa pye ma kuru kuru wa wotoro nungba nungba pyew wi yengele tijere ke na, koro naa wotoroye pe tuguron sannda pyew ti ni, tila pye ma mara ti yee na.

³⁵ Wege nga kila pye wa wotoro nungba nungba pyew wi go na, paa yaraga ka gbegele kiiri maga maga. Ki yaraga kiiri ki nawa pi pyelewe pila pye metere kongo ki kongo. Wotoro wila pye ma cen tuguron nda na, naa wi kanngara na tuguyenre papara papara ti ni konaa naayeri tuguron ti ni, tila pinle ma gbegele nungba wotoro wi ni.

³⁶ Wotoroye pe tuguron naa pe tuguyenre papara papara ti lara nda pe sila yaraga keregi wa ti na, Hiramu wila sherubenyne, naa jaraye konaa sengembanra yanlere keregi keregi ki lara ti na, mee yarifyenre gbegele mari maga.

³⁷ Wotoroye ke pe ni fuun pe gbegelelomo pila pye ja. Tuguron wila yan ma pe ni fuun pe gbegele. Pe ni fuun pe titonlowo, naa pe gbeme naa pe yagawa konaa pe cenlomo pila pye nungba.

³⁸ Ko pungo na, a Hiram wì si jogoyaara ke gbegele tuguyenre ni. Jogoyaraga ki nungba nungba pyew ki yagawa pila pye metere shyen. Litiri waga keke ngele naa cenme kogoloni (1 600) si wi mbaa ya ye ti nungba nungba pyew ki ni. Jogoyaraga nungba la pye ma taga wotoroye ke pe nungba nungba pyew pe na.

³⁹ Wila wotoroye pe kanjurugo tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, ma pinle pe jogoyaara ti ni, me kanjurugo sanmbala pe tege wa sherigo gbogo ki kamenge kee ki na, ma pinle pe jogoyaara ti ni. A wì si jogoyaraga gbegele ki tege wa sherigo gbogo ki kalige kee ki na, yonloparawa kalige kee naa yonlo yirisaga sogowo pi ni.

*Sherigo gbogo
ki tunngo pyeyaara
(2 Kuro 4.11-5.1)*

⁴⁰ Kona, a Hiram wì si tasaala, naa conro koliyaara konaa wojengele ke gbegele.

Ki pye ma, yaara nda fuun Hiram wila daga mbe gbegele wunlunana Salomo wi kan wa Yawe Yengele li sherigo gbogo ki ni, a wì siri gbegele mari ko. Tori nda yeen:

⁴¹ Tiyagala shyen, naa ke gona tonyaara shyen nda ti yaa jiile wa ke go na ti ni, konaa mere

shyen nda ti yaa tɛgɛ mbe gona tɔnyaara ti tɔn ti ni;

⁴² naa girenadi tige pire yanlɛrɛ cɛnmɛ tijɛrɛ (400) ti ni, to nda ti yaa pye mbe yanŋga yanŋga wa mɛrɛ shyen ti na. Girenadi tige pire yanlɛrɛ koloyo shyenzhyen yi yaa pye mɛrɛ ti nuŋgba nuŋgba pyew ti na, wa tiyagala ke tɔnyaara ti gona;

⁴³ naa wotoroye ke pe ni, naa jogoyaara ke nda pàa tɛgɛ wa wotoroye pe nawa ti ni;

⁴⁴ naa jogoyaraga gbegbenge ki ni, ko ŋga ki cɛnlɛ làa pye li yɛ, konaa kila pye ma tɛgɛ napɛnɛ yanlɛlɛ ke ma yiri shyen mbele na pe ni,

⁴⁵ naa cɔrɔ ti ni, naa cɔnrɔ koliyaara ti ni konaa wɔjɛŋgɛlɛ ke ni. Hiramuwila ki yaara nda ti ni fuun ti gbegele wunlunaŋa Salomɔ wi kan Yawe Yɛnɛlɛ li shɛrigo gbɔgɔ ko woro. Wila ti ni fuun ti gbegele tuguyɛnrɛ ni, nda ti yɛn ma wɔlɔgɔ.

⁴⁶ Wunlunaŋa wila ti a pɛgɛ tuguyɛnrɛ ti yan wa Zhuriden gbaan wi funwa laga falafala ki ni, wa Sukoti naa Zaritan cara ti sɔgɔwɔ pi ni.

⁴⁷ Salomɔ wila ti a pɛgɛ yaara ti ni fuun ti gbegele, pee tuguyɛnrɛ ti culo yɔn ki jate, katugu tɪla lɛgɛ fɔ jɛŋgɛ.

⁴⁸ Kona, a Salomɔ wɪ si ti a pɛ Yawe Yɛnɛlɛ li shɛrigo gbɔgɔ yaara sannda pyew ti gbegele. Tori nda yɛɛn: Saraga wɔsaga ŋga pàa gbegele tɛ ni, naa tɛ tabali wi ni, wo ŋa buru ŋa pe ma kan Yɛnɛlɛ yeri pàa pye naa teri wi na wɛ†;

⁴⁹ naa fitanladagaye mbele pàa gbegele tɛ piiri ni pe ni, ma pe tɛgɛ wa lajɛŋgɛ kpoyi ki yɛgɛ. Kanjurugo la pye kalige na, kanjurugo la pye

† 7:48 7.48: ɛki 25.23-30; 30.1-3

kamenge na; naa yarifyeenre yanlere ti ni, naa fitanladagaye pe ni, naa pe yon yirigeyaara nda tila pye te woro ti ni[†];

⁵⁰ naa tasaala pe ni, naa gbengele ke ni, naa leyaara ti ni, naa wojengele ke ni, naa nanjanra woyaara ti ni, paa ti gbegele te piiri ni. Sherigo gbogo nawa kooro, to nda ti yen lajenge kpoyi ki kooro re, ti sanriyenyeye poro naa sherigo gbogo yeyongo kooro woolo pe ni, paa pe ni fuun pe gbegele te ni.

⁵¹ Tunngo nga fuun wunlunana Salomo wila pye wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki ni, pa kila ko yeen. Ko pungo na, wi to Davidi wila yaara nda tege ti ye Yennele li kan[†], warifuwe, naa te konaa yaapire ti ni, a wi siri le ma saa ti tege wa Yawe Yennele li sherigo gbogo ki yarijende tegesaga ki ni.

8

*Paa yon finliwe kesu wi tege
wa sherigo gbogo ki ni
(2 Kuro 5.2-6.2)*

¹ Kona, a wunlunana Salomo wi si Izirayeli tara lelele, naa cengele teele konaa sege teele pe ni fuun pe gbogolo wa wi yee tanla, wa Zheruzalemu ca, jango pe kari wa Davidi ca[†], ko nga pe yinri fun Siyon we, pe sa Yawe Yennele li yon finliwe kesu wi le.

[†] **7:49 7:49:** Eki 25.31-40; 26.35 [†] **7:51 7:51:** 2 Sami 8.11; 1 Kuro 18.11 [†] **8:1 8.1:** 2 Sami 6.12-16; 1 Kuro 15.25-29

² A Izirayeli woolo pe ni fuun pè si saa pe yεε gbogolo wa wunlunaṅa Salomō wi tanla Etamu† yεṅge ki ni fεti wagati wi ni. Ko yεṅge ko ki yεn yεle li yεṅge koloshyεn wogo ye.

³ Izirayeli leleεle pe ni fuun pàa pan. A saraga wofenne pè si yon finliwε kesu wi le.

⁴ Pàa Yawe Yεṅεle li yon finliwε kesu wi le naa filisaga paraga go ki ni konaa yaara nda fuun tila tεge ti ye Yεṅεle kan wa ki ni ti ni. Saraga wofenne poro naa Levi setirige piile pe ni, poro pàa ti le ma kari ti ni.

⁵ Wunlunaṅa Salomō wo naa Izirayeli woolo mbele fuun pàa gbogolo wa wi tanla, pè si yere yon finliwε kesu wi yεge sōgowa. Pàa simbaala naa nεre legere wō saraga. Tila lege fō lere saa ya mberi jiri mberi yon jεn.

⁶ Kona, a saraga wofenne pè si kari Yawe Yεṅεle li yon finliwε kesu wi ni, ma saa wi tεge wa wi tεgesaga, wa sherigo gbogō ki nawa, wa lajεṅge kpoyi ki ni, fō wa sherubenye pe kanwira ti nōgō.

⁷ Katugu sherubenye pe kanwira tila pye ma jaraga wa yon finliwε kesu wi tεgesaga ki go na. Sherubenye pe kanwira tila pye ma yon finliwε kesu wo naa wi lekannagala ke tōn.

⁸ Pàa wi lekannagala ke pye, a kè tōnlo, fō lere ma ya ma koro wa sherigo gbogō ki ni, wa lajεṅge kpoyi ki yεge, na ke yaan. Eεn fō lere saa ya koro wa funwa na mbe ke yan. Tila koro ma tεge wa ki laga ki ni fō ma pan gbōn nala.

† **8:2 8:2:** Eburuye yεle li ni, Etamu yεṅge ki ma saa yala sepitamburu naa okitōburu yende ti ni (Levi 23.33-34).

⁹ Yaraga ka kpe sila pye wa yon finliwε kesu wi ni, kaawo sinndεere papara papara shyen to ce. Moyisi wo wila ti le wa wi ni wa Horebu† yanwiga ki na, sanga na ni Yawe Yenηele laa yon finliwε le Izirayeli woolo pe ni, pe yiringolo wa Ezhipiti tara we.

¹⁰ Naa saraga wofenne paà kaa yiri wa laga kpoyi ki ni sanga na ni, a kambaaga kà si pan ma Yawe Yenηele li sherigo gbogo ki yin.

¹¹ Saraga wofenne pe sila ya koro wa mbaa pe tunngo ki piin kambaaga ki kala na; katugu Yawe Yenηele li gbogowo yanwa pila li sherigo gbogo ki yin†.

¹² Kona, a Salomo wì sho fò:
Yawe Yenηele laa yo li yaa ka cen kambaaga
wogo ni, wa wowo pi ni.

¹³ Koni mì go kan ma kan,
nga ma yaa cen wa ki ni fò sanga pyew.

*Salomo wila Yenηele li son
(2 Kuro 6.3-12)*

¹⁴ Ko pungo na, a wunlunana wì si kannga ma yεge wa, wa Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi yeri ma duwaw pye pe kan. Janwa wi ni fuun wila yiri ma yere.

¹⁵ A wì sho fò: «Sonmo yen Yawe Yenηele, Izirayeli woolo Yenηele li woo. Lo jate laa senre nda yo wa li yon, ma yon folo na le na to Davidi wi yeri, li ki yon folo li yon fili li yawa pi fannga na. Laa yo fò:

† **8:9 8.9:** Eki 25.16; 40.20; Dete 10.5 † **8:11 8.11:** Eki 40.34-35

16 «Maga le pilige nga ni mîla na woolo, Izirayeli woolo wele, pe yirige wa Ezhipiti tara ti ni, mi fa ca ka kpe wɔ Izirayeli cengele la kpe ni, jango pe go kan wa ki ni mbaa na yeɛ nari wa ki ni. Eɛn fɔ mîla Davidi wi wɔ wi pye Izirayeli, na woolo wele, pe yege sinvo†.»

17 «Ma sigi ta, na to Davidi wîla ki kɔn maga tege wa wi nawa mbe go kan Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li kan.

18 Eɛn fɔ, a Yawe Yenɲele li silan to Davidi wi pye fɔ: «Kî kaa pye mąga tege wa ma nawa mbe go kan na kan, ki jatere wi yen ma yɔn.

19 Eɛn fɔ mboro ma ma yaa go ki kan na kan. Ma pinambyɔ, wo ɲa wi yen ma yeera pisee, wo wi yaa go kan na kan†.»

20 «A Salomɔ wî sho naa fɔ: «Yawe Yenɲele làa yɔn fɔlɔ na kɔn, lili pye mali yɔn fili. Mî kaa cɛn wa na to Davidi wî yɔnlɔ. Mî cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli woolo pe go na, paa yege nga na Yawe Yenɲele làa ki yo we. Migi go ki kan Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li kan.»

21 Yawe Yenɲele li yɔn finliwe sɛnrɛ ti yen ma tege kesu ɲa ni, mî yeɛ laga ka gbegɛle wi kan wa go ki ni. Ko yɔn finliwe po làa le we teleye pe ni, naa làa pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

Wunlunana Salomɔ

wi yenɲewe sɛnrɛ

(2 Kuro 6.12-41)

22 Ko punjo na, a Salomɔ wî si yiri ma yere wa Yawe Yenɲele li saraga wɔsaga ki yege, Izirayeli

† **8:16 8:16:** 2 Sami 7.4-11; 1 Kuro 17.3-10 † **8:19 8:19:** 2 Sami 7.12-13; 1 Kuro 17.11-12

woolo janwa wi ni fuun wi yege sɔgɔwɔ, maa keyen shyen yi yirige wa naayeri, mɛɛ yo fɔ:

²³ «Yawe Yɛnɛɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ, Yɛnɛɛ la yege woro wa naayeri, wa yɛnɛɛ na, nakoma laga nɔgɔna, laga tara ti na paa ma yɛn. Ma tunmbyeele mbele pe maa tanri na yala ma nandanwa kala li ni pe kotogo ki ni fuun ni, ma ma koro yɔn finliwɛ na pe ni konaa na kajɛnɛ piin pe kan.

²⁴ Yɔn fɔlɔ na maa lɛ ma tunmbyee, na to Davidi wi yeri, mɔga kala li pye. Sɛnrɛ nda mboro jate maa yo, mɔri tanga mari yɔn fili nala ma yawa pi fanɛga na.

²⁵ Koni Yawe Yɛnɛɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ, yɔn fɔlɔ sanna na maa lɛ na to Davidi wi yeri, li pye mali yɔn fili. Maa wi pye fɔ: «Ma setirige piile wa yaa la taa wa pe ni mbaa cɛɛn wunluwɔ pi na na yege sɔgɔwɔ sanga pyew, Izirayeli woolo pe go na. Ko yaa pye, na pe kaa pe tangalɔmɔ pi kɔrɔsi, mbaa tanri la yala na nandanwa kala li ni, paa yege nɛga na mboro jate mɔ tanga na yege sɔgɔwɔ wɛ†.»

²⁶ Ki kala na, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ, koni ki yaga, yɔn fɔlɔ na mɔ lɛ na to Davidi, ma tunmbyee wi yeri, mali pye mali yɔn fili.

²⁷ «Ɛɛn fɔ, kaselege ko na, Yɛnɛɛ li mbe pan mbe cɛn laga tara ti na okɛ? Ali yɛrɛ naayeri wo naa wi gbemɛ pi ni fuun pɔ kologo ma na, si ka logo go nɛga mɔ kan ma kan ko.

²⁸ Konaa ki ni fuun, Yawe Yɛnɛɛ, na Yɛnɛɛ, nunɛgɔlo jan ma mi nɛga ma tunmbyee na

† 8:25 8.25: 1 Wunlu 2.4

yenrewe pi logo. Mala yenrewe gbɔɔ pi logo. Mi ɲa ma tunmbyee, gbelege ɲga mila gbele nɔɔ yenri nala pilige ɲga ki na, ki logo.

²⁹ Maa ki go ɲga ki kɔrɔsi yɔnlɔ naa yembinɛ; katugu mboro jate, maa ki yo ki laga ɲga ki wogo na ma yo fɔ: <Pa mi yaa lanla yee nari laga ki laga ɲga ki ni.> Mi ɲa ma tunmbyee, yenrege ɲga mi yen na yenri laga ki laga ɲga ki ni, maga logo†!

³⁰ Mi ɲa ma tunmbyee konaa Izirayeli, ma woolo pe ni, na waga pan mbɔɔn yenri laga ki laga ɲga ki ni, mɔɔ yee yaga ma pe yenrewe pi logo. Ee, mbɔɔn ta wa ma cɛnsaga wa naayeri, ma we yenrewe pi logo ma we kapere ti kala yaga we na.

³¹ «Na lere wa ka kapege pye wi lewee yenle wa na, na paga wi ɲgbanga mbe yo wi pan wi wugu ki wogo ki na wa ma saraga wɔsaga ki yege sɔgɔwɔ, laga ki go ɲga ki ni,

³² mbɔɔn ta wa yenɲele na, maga kala li logo, mali yege wɔ, mɔɔ tunmbyeele pe kiti wi kɔn, ma kapere pyefɔ wi le jɔlɔgɔ mbe yala wi kapyere ki ni, mbe tanga ki kan ɲa wì sin wi yeri mbe yala wi yen ma sin yege ɲga na ki ni.

³³ «Na ma woolo, Izirayeli woolo wele, paga kari malaga na, pe juguye pe ya pe ni, katugu pè kapege pye ma na, na paga songɔrɔ mbe pan ma kɔrɔgɔ, mbe pan mbɔɔn gbɔgɔ, mbɔɔn yenri, na paga ma yenrewe gbɔɔ yenri laga ki go ɲga ki ni,

³⁴ mbɔɔn ta wa yenɲele na, ma logo pe yeri; mɔɔ woolo, Izirayeli woolo pe kapere ti kala yaga pe na. Tara nda maa kan pe tɛleye pe yeri, ma songɔrɔ ma pan pe ni wa ti ni.

† 8:29 8:29: Dete 12.11

³⁵ «Na tisaga wegele kaga tɔn wa naayeri, mbe ti tisaga kiga kaa paan naa, katugu ma woolo pè kapege pye ma na, na paga ma yenri laga ki laga nga ki ni, mbɔɔn gbɔɔ konaa mbe pe kapere ti yaga, mbe pan ma kɔrɔɔ, na maga pe jɔlɔ mbe kɔ,

³⁶ kona mbɔɔn ta wa yenɲele na, ma logo pe yeri, mɔɔ tunmbyeele, Izirayeli woolo wele, pe kapere ti kala yaga pe na. Konɔ na pe daga mbaa tanri li na, mali naga pe na. Konaa ma tisaga ki yaga ki pan wa tara ti ni, to nda màa kan pe yeri ti pye pe woro we.

³⁷ «Na funɔo ka ka to wa tara ti ni, na tifelegɛ yama ka ka to wa tara ti ni, na yarilire tige kaa waga mbaa fɔnri yere na, na gbato wo naa kambɛɛɛ ti ni tige ka pan mbe yarilire ti jɔɔ, na pe juguye paga ka pan mbe malingbɔɔnɔ censara kan wa pe tara, wa pe cara nda pè malaga sigemboro kan mari maga ti tanla mbe pe yɔn tɔn, na jɔlɔɔ cɛnɛ pyew konaa yama cɛnɛ pyew ka ka to pe na,

³⁸ na lere o lere kɔɔn yenri, mbɔɔn yenrɛwɛ gbɔɔ yenri, nakoma na ma woolo, Izirayeli woolo wele, pe ni fuun paga nga kɔ pe nawa pi tanga ki jɛn mbege yaga, mbe pe keyɛn yi yirige mbe wa wa ki go nga ki yeri mbɔɔn yenri,

³⁹ mbɔɔn ta wa yenɲele na, wa ma censaga, ma logo pe yeri, ma pe kapere ti kala yaga pe na. Ma pe ni fuun pe sara mbe yala pe kapyege ki ni, katugu mboro nunɔba ma sɛnwee piile pe ni fuun pe nawa kala li jɛn.

⁴⁰ Ki ka pye ma, pa pe yaa la fyɛ ma yɛgɛ wagati ɲa fuun pe yaa pye laga tara ti ni, to nda màa kan

we tɛɛye pe yeri we.

⁴¹ «Ki pyelomɔ nunɔba pi na, nambanɔa ɔa wi woro Izirayeli woo, ma woolo wo wa, na wiga ka yiri taleere ta ni mbe pan ma mɛɛ ni,

⁴² katugu pe yaa kaga logo mbe yo ma mɛɛ kɪ gbɔɔ, fanɔa yen ma ni naa yawa ni. Na ki nambanɔa wiga ka pan mbɔɔn yenri laga ki go ɔa ki ni,

⁴³ mbɔɔn ta wa yenɔɛɛ na, wa ma censaga ki ni, ma logo wi yeri, ma ɔa fuun wɪ yenri ma yeri ki pye wi kan, janɔo dunruya woolo pe ni fuun pɔɔn mɛɛ ki jɛn paa fye ma yeɛ, paa yeɛ ɔa na Izirayeli, ma woolo pe yen. Ko pe yaa ki jɛn mbe yo fɔ go ɔa mi kan, ki yen mborowogo.

⁴⁴ «Na ma woolo paga ka yiri mbe sa malaga gbɔn pe juguye pe ni, na ki ka ka pye laga ɔa fuun na, na paga yeɛ wa wa ca ɔa mɔ wɔ konaa go ɔa mi kan ma mɛɛ ni ki yeri, mbɔɔn yenri,

⁴⁵ mbɔɔn ta wa yenɔɛɛ na wa ma censaga, ma pe yenrɛwɛ po naa pe yenrɛwɛ gbɔɔ pi logo, ma yere pe kala li ni.

⁴⁶ «Na Izirayeli woolo paga kapege pye ma na, ma jɛn lere wo wa woro wa, ɔa wila kapege pye. Na maga nawa ɔgban pe ni, mbe pe le pe juguye pe kɛɛ, na pe juguye paga pe koli mbe kari pe ni kulowo wa pe tara, taleere ni nakoma tara tɔɔn ni,

⁴⁷ pɛ pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga pe jatere wi kanɔa mbe songɔɔ mbe pan ma kɔɔɔ, mbɔɔn yenrɛwɛ gbɔɔ yenri, mbe yo fɔ: <Wɛ kapege pye, ma jɔɔwɔ pye, ma kambasinɔe pye.>

⁴⁸ Pe juguye pè pe koli ma kari pe ni tara nda ni, mbe pe ta wa ti ni, na paga songoro mbe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun ni konaa pe nawa pi ni fuun ni, mbe yege wa wa tara nda màa kan pe telye pe yeri ti yeri, naa wa ca nga mà wò ki yeri konaa go nga mì kan ma mege ni ki yeri,

⁴⁹ kona mboon ta wa yenjele na, wa ma censaga ki ni, ma pe yenrewe naa pe yenrewe gboo pi logo ma yere pe kala li ni.

⁵⁰ Moo woolo pe kapere ti kala yaga pe na naa pe kambasinnde ti ni. Ma ti pe yinriwe mbe pye pe kolifenne pe na, jango pe pe yinriwe ta.

⁵¹ Katugu Izirayeli woolo pe yen ma woolo konaa ma korogo. Poro mbele mà yirige wa Ezhipiti tara ma pe wò wa fugufugu kason gbogo ki ni we†.

⁵² «Ma yenle mi na ma tunmyee na yenrewe gboo pi na konaa Izirayeli, ma woolo pe yenrewe gboo pi na, mbaa nuru pe yeri sanga o sanga paga ma yenri we.

⁵³ Katugu we Fò, Yawe Yenjele, mboro màa pe wò dunruya woolo sanmbala pe ni fuun pe sogowo, jango pe pye ma korogo, paa yege nga na màa ki yo ma tunmyee Moyisi wi kan, a wigi yo we, sanga na ni màa we telye pe yirige wa Ezhipiti tara we.»

*Salomo wila duwaw pye
Izirayeli woolo janwa wi kan*

⁵⁴ Naa Salomo wila kaa ko ki yenrewe pi ni fuun pi na konaa yenrewe gboo pi na Yawe Yenjele li yeri, a wì si yiri wa Yawe Yenjele li

† 8:51 8.51: Dete 4.20

saraga wosaga ki yege sogowo, katugu pa wila pye maa kannguuro ti kan le ki laga ki na maa keyen yi yirige wa naayeri na yenri.

⁵⁵ Maa ta yeresaga, a wi suu magala li yirige ma duwaw pye Izirayeli woolo janwa wi ni fuun wi kan, ma yo fo:

⁵⁶ «Sonmo yen Yawe Yennele li woo, lo na li yeyinngɛ kan Izirayeli, li woolo pe yeri, ma yala senre nda fuun laa yo ti ni. Senjende nda fuun laa yo li tunmbyee Moyisi wi kan mbe kajenge nga fuun pye we kan, ta kpe si koro nda tii ti yee yon fili†.

⁵⁷ Yawe Yennele, we Yennele li pye we ni paa yege nga na laa pye we teleye pe ni we. Liga ka we wa, liga si ka je we na.

⁵⁸ Een fo li ti we jatere wi kannga mbe pan we ni li yee korogo, jango waa tanri li kongolo ke ni fuun ke na, mbaa tanri li ngasegele, naa li kondɛgɛngɛle konaa li kakonndɛgɛngɛle ngele laa kan we teleye pe yeri ke na.

⁵⁹ Senre nda fuun mi yo ma naga Yawe Yennele li na konaa yenrewe gbɔɔ mba mi yenri, Yawe Yennele, we Yennele le, laa jatere piin pi na yonlo naa yembinɛ. Laa mi na li tunmbyee na sari konaa Izirayeli, li woolo pe ni pilige nungba nungba pyew.

⁶⁰ Pa kona dunruya woolo pe ni fuun pe yaa ki jen fo Yawe Yennele lo nungba li yen Yennele le. Yennele la yege woro wa lo pungo na.

⁶¹ Ki kala na, yoro wo na, ye daga mbe taga Yawe Yennele, we Yennele li na ye kotogo ki ni

† **8:56 8:56:** Dete 12.10; Zhouzu 21.44-45

fuun ni, paa yege nga na ki yen nala we; yaa tanri li kondegeṅgele ke na, yeli ṅgasegele ke le yaa tanri ke na.»

*Saara nda pàa wɔ Yennɛle li yeri
(2 Kuro 7.4-10)*

⁶² Kona, a wunlunaṅa wo naa Izirayeli woolo mbele fuun pàa pye wa wi ni pè si saara wɔ Yawe Yennɛle li yeri.

⁶³ Salomɔ wila nayinme saraga wɔ Yawe Yennɛle li yeri. Yaayoro nda wila wɔ tila pye nɛɛ waga nafa ma yiri shyen (22 000) konaa simbaala naa sikaala waga cɛnme naa nafa (120 000). Ko saraga ko wunlunaṅa wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa wɔ ma Yawe Yennɛle li sherigo gbɔɔ ki yɔn yenge.

⁶⁴ Ki pilige nunḡba ki ni, a wunlunaṅa wì si sherigo gbɔɔ lonḡo ki nandogomɔ laga ki pye kpoyi, ko nga ki yen wa Yawe Yennɛle li sherigo gbɔɔ ki yege keɛ yeri we. A wì si saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinme saara ti yanlaga ki sogo wa ki laga ki na, katugu tuguyenre saraga wɔsaga nga kila pye wa Yawe Yennɛle li yege sɔḡwɔ, kila kaa kologo paa saara sogoworo, naa muwe saara konaa nayinme saara ti yanlaga ki sori wa ki na.

⁶⁵ Salomɔ wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pàa feti wi pye ki wagati wi ni. Janwa gbɔɔ làa yiri tara ti lagapyew ma pan, maga le wa Hamati ca wasege ki na fo ma saa gbɔn wa Ezhipiti tara lafogo yɔn ki na. Pàa pan ma gbogolo ma feti wi pye Yawe Yennɛle li yege sɔḡwɔ piliye

koloshyen ni. A pè si piliye koloshyen ya yege pye naa, a yi ni fuun yì pye piliye ke ma yiri tijere.

⁶⁶ Pilige kolotaanri wogo ki na, a wunlunaṅa wì si leele pe yaga ma yo paa kee. A pè si duwaw pye wunlunaṅa wi kan mee songoro ma kari pe cara. Yawe Yenṅele làa kajenge ṅga fuun pye li tunmbyee Davidi wi kan konaa Izirayeli, li woolo pe kan, pe ni fuun pe nawa pila yinṅgi, a paa yogori ki kala na.

9

*Yenṅele làa li yee naga
Salomɔ wi na ki shyen wogo na
(2 Kuro 7.11-22)*

¹ Naa Salomɔ wila kaa ko Yawe Yenṅele li sherigo gbogo ki kanga ki na, naa wunlunaṅa go ki ni konaa yinre nda fuun wila pye na jaa mbe kan ti ni sanga ṅa ni,

² a Yawe Yenṅele li sili yee naga Salomɔ wi na naa ki shyen wogo na, paa yege ṅga na làa li yee naga wi na wa Gabawon ca we†.

³ A Yawe Yenṅele li suu pye fo: «Mòo yenrewɛ naa ma yenrewɛ gbɔɔ pi logo. Go ṅga mà kan, mi yere ki na mbege pye kpoyi mbaa na yee nari wa ki ni sanga pyew. Mi yaa laga korosi konaa mbaa jatere piin ki na sanga pyew.

⁴ Mboro wo na, na ma kaa tanri nawa nunṅba ni naa kaselege ni paa ma to Davidi wi yen, mbaa ṅga fuun mi yo ma kan ki piin konaa mbaa tanri na ṅgasegele koro naa na kakonndegengɛle ke na,

† 9:2 9.2: 1 Wunlu 3.7-15; † Kuro 1.7

⁵ pa kona mi yaa yeresaga kan ma wunluwo pi yeri Izirayeli tara ti go na fo sanga pyew, paa yege nga na mila ki yo ma to Davidi wi kan ma yo fo: <Ma setirige piile wa se ka la wa wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na†.>

⁶ Εν fo na yoro naa ye pinambiile pe ni, yaga laga na na, na yee yenle mbaa tanri na ngasegele koro naa na kondεgεngεle ke na, na ye kaa kee mbe saa yarisunndo ta yege gbogo, mbaa foli ti yege sogowo,

⁷ kona tara nda mi kan yoro Izirayeli woolo ye yeri, mi yaa ye ko mbe ye wo wa ti ni. Go nga mi pye kpoyi na yeε mege ni, mi yaa je ki na. Kona tara woolo pe yaa la tege ye na mbaa ki la koo ye na.

⁸ Ki sherigo gbogo nga konaa ki gbogowo pi ni fuun ni, na leele mbele ka kaa toro le ki tanla, pe yaa la kawa mbaa wofegele wiin mbaa yuun fo: <Ki pye mele, a Yawe Yenjele li sigi tara nda konaa ki sherigo gbogo nga ki tege ki tegelomo mba pi na ma†?>

⁹ Pa kona leele pe yaa ka pe yon sogo mbe yo fo: <Ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pe laga Yawe Yenjele, pe Yenjele li na, lo na laa pe teleye pe yirige wa Ezhipiti tara we. Pe taga yarisunndo ta yege na, na foli ti yege sogowo nari gbogo konaa na tunngo piin ti kan. Ko ki ti Yawe Yenjele ligi jologo nga ki ni fuun ki wa pe na.> »

*Salomo wila cara nda laga
ma kan wunlunaja Hiram*

† 9:5 9.5: 2 Sami 7.12-16; 1 Wunlu 2.4; 8.25 † 9:8 9.8: 2 Wunlu 25.9; 2 Kuro 36.19

wi yeri

(2 Kuro 8.1-2)

¹⁰ Yele nafa Salomɔ wila pye ma yinre shyen ti kan: Yawe Yenɲele li sherigo gbɔɔ konaa wunluwɔ go ki ni.

¹¹ Tiri ca wunlunana Hiramɔ wila sɛdiri tire naa sipiresi tire, naa tɛ legere kan Salomɔ wi yeri paa yege nga na Salomɔ wila pye naga jaa we. Ki kaa pye ma, a Salomɔ wɔ si Galile tara ca nafa laga ma kan Hiramɔ wi yeri.

¹² A Hiramɔ wɔ si yiri wa Tiri ca ma pan ma cara nda Salomɔ wila kan wi yeri ti wele. Eɛn fɔ ki cara ti sila Hiramɔ wi ndanla.

¹³ A Hiramɔ wɔ si Salomɔ wi pye fɔ: «E, na sefɔ, cara nda mà ta ma kan mi yeri tori nda yeɛn?» A Hiramɔ wɔ siri mege taga nari yinri Kabuli†. Ko mege ko ki yen ti na, fɔ ma pan ma nala.

¹⁴ Ma si yala, tɛ tɔni taanri naa kɔngɔ Hiramɔ wila kan wunlunana Salomɔ wi yeri.

Salomɔ wi kapyegele sanɲgala

(2 Kuro 8.3-18)

¹⁵ Wunlunana Salomɔ wila leele pe wa pɔrɔtɔya tunndo nda na, a pèri pye tori nda yeɛn: Pàa Yawe Yenɲele li sherigo gbɔɔ ki kan, naa wi wunluwɔ go ki ni, ma Milo laga ki gbegele, ma Zheruzalemu ca mbogo ki kan, naa Hazɔri ca ki ni, naa Megido ca konaa Gezeri ca ki ni.

¹⁶ Farawɔn, Ezhipiti tara wunlunana we, faa wila saa to Gezeri ca ki na maga shɔ, ma Kana tara fenne mbele pàa pye ma cɛn wa pe gbo ma

† **9:13 9.13:** Eburuye senre ti ni Kabuli mege ki kɔrɔ wowi ɲa ki woro yaraga ka.

ca ki sogo. Ko punḡo na, naa wi sumborombyo wila kaa p̄ori Salom̄o wi yeri, a w̄i sigi ca ki kan wi sumborombyo wi yeri wi p̄oroḡo yarikanga.

¹⁷ Salom̄o wila Gezeri ca ki kan naa fonḡo, naa B̄eti Hor̄on ca ḡga wa n̄oḡona ki ni;

¹⁸ naa Baalati ca konaa Tamari ca ḡga wa tara ti gbinri wi ni ti ni;

¹⁹ naa cara nda fuun wila pye naa kee yaara ti teri wa ti ni, naa cara nda wila pye naa wotoroye pe teri wa ti ni, naa nda wila pye naa shonye pe teri wa ti ni; yaraga ḡga fuun wila pye na jaa mbe kan wa Zheruzalemu ca, naa wa Liban tara konaa wi tara lara ti ni fuun ti ni, wila ti ni fuun ti kan.

²⁰ C̄engele k̄ele yeḡe la pye wa tara ti ni, koro sila pye Izirayeli woolo. Koro la wele Am̄ori cenle woolo, naa H̄eti cenle woolo, naa Perez̄i cenle woolo, naa H̄evi cenle woolo konaa Zhebusi cenle woolo wele.

²¹ Ki c̄engele ke setirige piile p̄aa koro wa tara ti ni, katugu Izirayeli woolo pe sila ya mbe pe tongo mbe pe ko. Poro wele Salom̄o wila le ma wa p̄orot̄oya tunndo ti na. Pe yen ki wogo ki na fo ma pan ma gb̄on nala.

²² Een fo Salom̄o wi sila Izirayeli woo wo wa pye kulo. Poro la pye wi malingb̄oonlo. Wila pele pye wi tara ti legb̄oolo, ma pele pye wi malingb̄oonlo teele, ma pele pye wi malaga gb̄onwotoroye pe fevenne konaa wi sh̄on lugufenne pe teele.

²³ Teele mbele p̄aa pye Salom̄o wi tunmbyeele pe go na p̄aa pye lere cenme kanḡurugo naa nafa shyen ma yiri ke (550). Poro p̄aa pye na

tunmbyeele pe tunngo ki wele.

²⁴ Farawon sumborombyo wila kaa yiri wa Davidi ca ma ye wa wunluwo go nga Salomo wila kan wi kan ki ni; kona, a Salomo wi si Milo laga ki gbegele.

²⁵ Salomo wila saraga wosaga nga kan Yawe Yenjele li kan, wila pye na saara sogoworo naa nayinme saara woo wa ki na yele pyew wosaga taanri. Wila pye na wusuna nuwo taan sori fun wa saraga wosaga nga kila pye wa Yawe Yenjele li yege sogowo ki na. Pa sherigo gbogo kila kan ma ko yeen†.

²⁶ Wunlunana Salomo wila tonmokoro gbegele wa Eziyon Geberi ca, wa Eyilati ca ki tanla, wa Kogje yeen wi yon na, wa Edomu tara.

²⁷ Wunlunana Hiram wila wi tunmbyeele pele torogo Salomo wi kan ki tonmokoro ti na, pe pan pe Salomo wi woolo pe saga. Paa pye ma tonmokoro tunngo ki jen fo jenge.

²⁸ A pe si kari tonmokoro ti na wa Ofiri tara ma saa te toni ke ma yiri shyen naa ki pungo le ma pan wi ni wunlunana Salomo wi kan.

10

*Seba tara wunlunjo wila kari
ma saa wunlunana Salomo wi shari*

¹ Saba tara wunlunjo wila ki logo fo Salomo wi mege ki yiri Yawe Yenjele li gbogowo pi kala na. A wi si yiri wa wi tara ma pan mboo wa mbe wele nandalengele ni.

† 9:25 9.25: Eki 23.17; 34.23; Dete 16.16

² Ki wunlunjo wila pan wa Zheruzalemu ca lelegere ni wi pungo na, naa yongomeye ni, naa nuwo taanyaara ni, naa te legere ni konaa sinndere sonngbanga woro ni. Paa ki tuguro ti taga yongomeye poro na. Wila pan wa Salomo wi yeri ma pan ma senre nda fuun tila pye wa wi nawa ti yo maa kan.

³ Yewige nga fuun wila yewe, wunlunaja Salomo wila wi yon sogo ki ni fuun ki na. Yewige ka kpe sila pye ma ngban wunlunaja wi yeri, nga wi sila ya mboo yon sogo ki na.

⁴ Kona, Saba tara wunlunjo wi sigi wele maga yan fo tijinliwe gboo la pye Salomo wi yeri; Salomo wila go nga kan, wila ki yan fun,

⁵ naa yaakara nda paa pye na kaa wa wi go ti ni, naa legboolo pe yinre ti ni, naa pe tunngo pyewe pi ni. Tunmbyeele mbele pe maa yaakara to naa yaara nda pe maa woo ti kaan leele pe yeri, wila pe yariporo ti yan, ma saara sogoworo nda wi maa woo wa Yawe Yenhele li sherigo gbogo ki ni ti yan. A ki si to wi yon na.

⁶ A wi si wunlunaja wi pye fo: «Mala ta wa na tara, senre nda mi logo ma kapyegele ke wogo na naa ma tijinliwe pi wogo na, jaga ti ni fuun ti yen kaselege.

⁷ Sanga na ni mi fa pan mbege yan na ye, senre nda fuun paa pye na yuun, mi sila taga ti na. Kagala ngele mi yan yenle ni, pe sila koro walaga senre yo na kan yere. Ma tijinliwe gboo po naa ma yarijende tawa pi we nda mila logo ma kanngolo ti na.

⁸ Ferewe yen ma go woolo pe woo! Ferewe yen

ma tunmbyeele pe woo, poro mbele pe yen ma ni sanga pyew nɔɔ tijinliwɛ sɛnrɛ ti nuru we!

⁹ Sɔnmɔ yen Yawe Yɛnnɛlɛ, ma Yɛnnɛlɛ li woo, lo na li kajɛŋgɛ pye ma kan, mɔɔ tɛgɛ Izirayɛli tara ti wunluwɔ we. Izirayɛli woolo pe yen ma Yawe Yɛnnɛlɛ li ndanla fɔ sanga pyew, ko kɪ ti lɔɔn tɛgɛ pe wunluwɔ, janɔo maa pe kagala ke yɛgɛ woo kasinɔgɛ naa kaselege ni.»

¹⁰ Ko puɔɔ na, a Saba tara wunlunɔ wi si tɛ tɔni taanri naa kɔngɔ kan wunlunaɔa Salomɔ wi yeri, naa nuwɔ taanyaara lɛgɛrɛ ni konaa sinndɛɛrɛ sɔnɔgbanga woro ni. Saba tara wunlunɔ wɪla pan ma nuwɔ taanyaara nda kan Salomɔ wi yeri, lere fa pan mbe yaara ta kan wa Izirayɛli tara mbe wɛ to na†.

¹¹ Wunlunaɔa Hiramɔ wi tɔnmɔkɔɔrɔ nda tɪla pan tɛ wi ni ma yiri wa Ofiri tara, tɪla pan fun santali† tire lɛgɛrɛ naa sinndɛɛrɛ sɔnɔgbanga woro ni.

¹² Wunlunaɔa wɪla ki tire ta pye tiyagala wa Yawe Yɛnnɛlɛ li shɛrigo gbɔgɔ ki nawa, konaa wa wi yɛɛra wunluwɔ go ki ni. Pàa ta tɛgɛ ma ŋgɔniye naa juruye gbɛgele yurukɔɔlo pe kan. Mbe wɔ ko ni, pe fa pan ki tire cɛnlɛ ta ni wa Zheruzalɛmu ca, pe fa si ta yan, ali ma pan ma gbɔn nala.

¹³ Kona, yaraga ŋga fuun Saba tara wunlunɔ wɪla pye na jaa konaa yaraga ŋga fuun wɪla yɛnri, Salomɔ wɪla ki ni fuun ki kan wi yeri. Mbe taga wa ko na, wunlunaɔa wɪla wi kan yarikanra

† **10:10 10:10:** Mati 12.42; Luki 11.31 † **10:11 10.11:** Santali tige kɪla pye tige jɛŋgɛ ŋga pàa pye na kapyɔ tunndo lɛgɛrɛ gbɛgele ki ni.

ni, ma yala wi wunluwo pì gbogbo yegbe nga na ki ni. Ko punjo na, a Saba tara wunlunjo wo naa wi tunmbyeele pe ni, pè si yiri ma songoro wa pe tara.

*Wunlunaja Salomo wila pye
penjagboro fo*

¹⁴ Yele nunjba nunjba pyew, te toni nafa wila pye na paan na kaan Salomo wi yeri.

¹⁵ Safari wafenne konaa perefenne paa pye na lambo na sara wi yeri, naa Larabuye wunlumbolo konaa tara ti janmaratigiye paa pye na nizara na woo na kaan wi yeri, to ni sila pye wa.

¹⁶ Wunlunaja Salomo wila tuguron sigeyaara tugboro cenme shyen (200) gbegele te ni. Ti ni fuun nunjba nunjba ti nuguwo pila pye culo kogoloni kogoloni.

¹⁷ Wila tuguron sigeyaara tumoro cenme taanri (300) gbegele te na pe gbɔn wa ni. Ki tuguron sigeyaara ti ni fuun nunjba nunjba ti nuguwo pila pye te culo nunjba nunjba naa walaga. A wi si saa ti tege wa wunluwo go nga paa pye na yinri Liban kogogo go ki ni.

¹⁸ A wunlunaja Salomo wi si wunluwo jongo gbenge ka gbegele solo ngangala ni, mee te piiri wo ki na maga ton.

¹⁹ Paa lugusaga gbegele ki wunluwo jongo ki na, naa tooro tagasaga kogoloni ni. Jongo ki telegesaga kila pye kiiri. Keyen tagasara la pye ki kanngoloyo shyen yi na. Paa jara yanlele shyen te ma pe yerege yerege keyen tagasara ti nunjba nunjba ti tanla.

20 Pàa jara yanlɛɛɛ ke ma yiri shyen gbegele ma pe yerege yerege jongo ki tɔɔɔ tagasaga kɔgɔlɔni ti kanngɔlɔyɔ shyen yi na. Ki jongo cɛnlɛ ka fa gbegele wunluwɔ pa yɛɛ ni gbɛn.

21 Wunlunana Salomɔ wi wɔjɛngɛɛ ke ni fuun kàa pye te wogolo. Wi wunluwɔ go nga pàa pye na yinri Liban kɔlɔgɔ go ki yaapire ti ni fuun tila pye te piiri woro. Yaraga ko ka sila pye wa ti ni warifuwe wogo, katugu Salomɔ wagati wi na pe sila pye na warifuwe wi jate.

22 Tarisisi ca tɔnmɔkɔɔɔ tugbɔɔɔ la pye wunlunana Salomɔ wi yeri, nda tila pye na tangangala piin kɔgɔje wi na to naa wunlunana Hiram wi woro ti ni. Yɛɛ taanrindaanri pyew ki tɔnmɔkɔɔɔ tugbɔɔɔ tila pye na paan tɛ naa warifuwe ni, naa solo ngangala ni, naa kana ni konaa sannjɛɛ nda pe yinri pan ta ni.

23 Wunlunana Salomɔ wi mɛɛɛ kila yiri ma wɛ dunruya wunlumbolo pe ni fuun pe na wi yarijɛndɛ tawa naa wi tijinliwɛ pi kala na.

24 Leele pe ni fuun pàa pye naga jaa mbe wunlunana Salomɔ wi yan, jango mbe tijinliwɛ mba Yɛnɛɛ li kan wi yeri pi sɛnrɛ ta logo.

25 Pe ni fuun nunɔba nunɔba pàa pye na paan yarikanra ni wi kan, to ti yɛn warifuwe yaara, naa tɛ yaara, naa yaripɔɔɔ, naa malingbɔnyaara, naa nuwɔ taanyaara, naa shɔnye konaa sofilele worosoye ni. Ko la pye na piin ma yɛɛ pyew.

26 Salomɔ wila malaga gbɔnwotoroye naa shɔn lugufɛnnɛ gbogolo wi yɛɛ kan. Malaga gbɔnwotoroye pàa pye waga kele naa cɛnmɛ tijɛɛ (1 400); shɔn lugufɛnnɛ pàa pye lere

waga ke ma yiri shyen (12 000). Wi malaga gbɔnwotoroye pàa pye cara nda ni, wila pele tɛgɛ wa ti ni konaa ma pele tɛgɛ wa wo wunlunaŋa wi yɛɛ tanla wa Zheruzalemu ca†.

²⁷ Wunlunaŋa Salomɔ wila ti a warifuwe wì lɛgɛ wa Zheruzalemu ca paa sinndɛɛɛ ti yen. Wila ti a sɛdiri tire tì lɛgɛ fun wa tara ti ni, paa yɛgɛ ŋga na sikomɔri tire ti yen ma lɛgɛ wa yanwira tigiwen tara ti ni we†.

²⁸ Wunlunaŋa Salomɔ wi shɔnye pàa pye na yinrigi pe ni wa Ezhipiti tara. Wunlunaŋa wi safari wafenne poro pele wɛɛ pàa pye na kee ma saa na pe loo ŋgbeleye ŋgbeleye na paan pe ni. Pe sɔŋŋɔ kila pye ma jɛn ma tɛgɛ.

²⁹ Malaga gbɔnwotoroye mbele pàa pye na yinrigi wa Ezhipiti tara, wi nunɔgba nunɔgba pyew wi sɔŋŋɔ kila pye warifuwe pyɔ cɛnmɛ kɔgɔlɔni (600), shɔn nunɔgba nunɔgba pyew wi sɔŋŋɔ kila pye warifuwe pyɔ cɛnmɛ naa nafa shyen ma yiri ke (150). Ki safari wafenne pàa pye na paan wotoroye naa shɔnye pele ni fun, na pe pɛɛɛ Heti cɛnlɛ woolo pe wunlumbolo pe yeri konaa Siri tara fenne wunlumbolo pe yeri.

11

*Salomɔ wila jɛɛɛ lɛgɛɛ lɛ
ma kapege pye Yenŋɛɛ li na
(2 Kuro 11.8-12.1)*

¹ Jɛɛɛ lɛgɛɛ la pye ma wunlunaŋa Salomɔ wi ndanla ma yiri tara ta yɛgɛ ni, a wì pe pɔri ma

† 10:26 10:26: 1 Wunlu 5.6; Dete 17.16-17 † 10:27 10:27: Amɔ 7.14; 1 Kuro 27.28

taga Farawon wi sumborombyo wi na. Poro la wele Mowabu cenle jeele, naa Amo cenle jeele, naa Edomu cenle jeele, naa Sidon ca jeele konaa Heti cenle jeele wele.

² Ma si yala Yawe Yennele laa para Izirayeli woolo pe ni ki cengele ke wogo na ma yo fo: «Yaga kaa pe sumbono pe pori, yaga si ka ti paa ye sumbono pe pori ye yeri. Nakoma pe yaa ka ye jatere wi kannga ye na, yaa kee ye saa pe yarisunndo ti gbogo.» Een fo, ki cengele ke jeele paa Salomo wi ndanla, a wi mara pe na†.

³ Wi japorimbolo paa pye cenme koloshyen (700), paa pye wunlumbolo piile. Wi cenfenne poro la pye cenme taanri (300). Ki jeele wele, paa wi jatere wi kannga wi na†.

⁴ Naa Salomo wila kaa le, a wi jeele pe suu jatere wi kannga wi na ma kari pe yarisunndo ti yeri. Ki kala na, wi sila taga Yawe Yennele, wi Yennele li na wi nawa pi ni fuun ni paa yege nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁵ Salomo wila pye na Sidon ca fenne yarisunngo jele Asitarite ki gbogo, na Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Milikomu ki gbogo.

⁶ Salomo wila Yawe Yennele li kambenge pye. Wi sila Yawe Yennele li konoo li tanga wi kotogo ki ni fuun ni, paa yege nga na wi to Davidi wila ki pye we.

⁷ Ki pye ma, tinndi na wi yen wa Zheruzalemu ca ki yonlo yirisaga yeri, Salomo wila sunsaga kan wa wi na Mowabu cenle woolo pe

† 11:2 11.2: Eki 34.15-16; Dete 7.3-4 † 11:3 11.3: Dete 17.17

yarisunngo tijaanga Kemoshi ki kan, ma ka kan fun Amo cenle woolo pe yarisunngo tijaanga Moloki† ki kan.

⁸ Wila ki nungba ki pye ma fun jæle mbele fuun wila le cengele kele yegε ni pe kan, jango paa wusuna nuwɔ taan sori pe yarisunndo ti kan, paa saara woo ti yeri.

⁹ Kona, a Yawe Yenɲele li si nawa ngban Salomɔ wi ni, katugu wila wi jatere wi kannga ma laga Yawe Yenɲele, Izirayeli woolo Yenɲele li na, lo na làa li yεε naga wi na fɔ nagasaga shyen we†.

¹⁰ Yawe Yenɲele làa para wi ni ki kala li wogo na ma yo fɔ wiga ka taga yarisunngo ka kpe na. Eɛn fɔ Salomɔ wi sila logo Yawe Yenɲele li yeri.

¹¹ Kona, a Yawe Yenɲele li si Salomɔ wi pye fɔ: «Kì kaa pye pa mà tanga yεen, ma silan yon finliwε pi yigi, ngasegele ngele mila kan ma yeri, mεε si tanga ke na, ma taga ki na fɔ mi yaa wunluwɔ pi shɔ ma yeri mboo kan ma tunmbyee wa yeri.

¹² Eɛn fɔ ma to Davidi wi kala na, mi sege kala li pye mbɔɔn ta go na. Mi yaa ka wunluwɔ pi shɔ ma pinambyɔ wi sanga wo ni.

¹³ Kona ki ni fuun, mi se ka wunluwɔ pi ni fuun pi shɔ wi yeri. Eɛn fɔ mi yaa ka cenle nungba yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na konna Zheruzalemu ca nga m̀ wɔ na yεε kan ki kala na.»

*Yenɲele làa leele pele yirige
ma wa Salomɔ wi na*

† 11:7 11:7: Nɔmbu 21.29; Zhere 48.7,13,16 † 11:9 11:9: 1 Wunlu 3.4-15; 9.1-9

¹⁴ Kona, a Yawe Yenḡeḡe li si jugu wa yirige maa wa Salomḡ wi na. Wo wila pye Edḡmu cenḡe woolo naḡa Hadadi we. Wila pye Edḡmu tara wunlunaḡa wo setirige pyḡ.

¹⁵ Wagati ḡa ni Davidi wila pye na malaga ki gbḡḡn Edḡmu cenḡe woolo pe ni, wi malingbḡḡnḡ to Zhouabu wḡ si kari sa Izirayeli malingbḡḡnḡ mbele paa ku wa malaga pe gboolo pe le, mee saa Edḡmu cenḡe nambala pe ni fuun pe gbo.

¹⁶ Zhouabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni, paa koro wa Edḡmu tara ma saa gbḡn fo yenḡe kḡḡḡni, fo a wḡ saa Edḡmu cenḡe nambala pe ni fuun pe tḡḡḡ ma pe kḡ.

¹⁷ Ki wagati wi ni Hadadi wila pye lefḡnmbile. A wḡ si fe wo naa wi to wi tunmbyeele mbele paa pye Edḡmu cenḡe woolo pe ni, ma kari wa Ezhipiti tara.

¹⁸ Paa yiri wa Madiyan tara ma kari wa Paran gbinri wi ni, ma Paran tara nambala pele ḡ ma taga pe yeḡ na. Ko puḡḡo na, a pḡ si kari wa Ezhipiti tara, wa Farawḡn wi yeri, Ezhipiti tara wunlunaḡa we. A Farawḡn wḡ si go kan wi yeri, naa yḡn suro ti woo konaa ma tara laga ka kan wi yeri.

¹⁹ Hadadi wi kala laa Farawḡn wi ndanla, fo a wuu jḡ wi jḡnḡ sumboro wi kan Hadadi wi yeri jeḡ. Wunlunḡ Tapenḡsi wo jḡnḡ sumboro lawi.

²⁰ Tapenḡsi wi jḡnḡ sumboro wila pinambyḡ se Hadadi wi kan, a pḡo meeḡ taga naa yinri Genubati. Tapenḡsi wila wi ḡ maa koro wa Farawḡn wi go. Ki pye ma, Genubati wila cen wa Farawḡn wi go ki ni ma pinḡ Farawḡn wi

pinambiile pe ni.

²¹ Ma Hadadi wi ta wa Ezhipiti tara, a wì sigi logo ma yo fɔ Davidi wila ku ma taga wa wi tɛɛye pe na, fɔ wi malingbɔɔnɔ to Zhouabu wila ku fun. Kì pye ma, a wì sigi yo Farawɔn wi kan ma yo fɔ: «Kì yaga mbe songɔɔ wa na tara.»

²² A Farawɔn wì suu yewe ma yo fɔ: «Yingi kɔɔn la laga na yeri, fɔ a maa ki jaa mbe songɔɔ wa ma tara?»

A Hadadi wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yaraga ko ka kpɛ silan la, ɛɛn fɔ ki yaga mbe kari san.»

²³ Yɛnɛɛ lãa jugu wa yɛɛ yirige maa wa wunlunaɲa Salomɔ wi na naa; wo lawi ɲa Eliyada pinambyɔ Erezɔn we. Erezɔn wila fe wa wi tafɔ Hadadezeri wi yeri, Zoba ca wunlunaɲa we.

²⁴ Wagati ɲa ni Davidi wila Erezɔn wi tafɔ wi malingbɔɔnɔ pe tɔngɔ, a Erezɔn wì si leele pele kɔn ma taga wi yɛɛ na ma pye pe to. A pè si kari wa Damasi ca, ma saa cɛn wa, ma cɛn ki laga woolo pe go na.

²⁵ Erezɔn wila pye Izirayeli woolo pe jugu Salomɔ wi yinwege piliye yi ni fuun ni. Kì wagati nunɔba wi ni Hadadi fun wila pye na kapege piin Izirayeli woolo pe na. Ma Erezɔn wi ta wila pye Siri tara ti wunluwɔ, wila pye ma Izirayeli woolo pe panra fɔ jɛnɛ.

*Yɛnɛɛ lãa yɔn fɔɔ kɔn
mbe wunluwɔ pi kan
Yerobowamu wi yeri*

²⁶ Kona, a Nebati pinambyɔ Yerobowamu wì si yiri fun wunlunaɲa Salomɔ wi kɔɔɔɔ. Wila pye

Efrayimu cɛnlɛ woo ma yiri wa Zereda ca. Pàa pye naa nɔ wi yinri Zeruya; wìla pye nanɔnɔ. Yerobowamu wìla pye Salomɔ wi tunmbyee.

²⁷ Wìla yiri wunlunaɔa wi kɔrɔgɔ yɛgɛ nɔa na ki nɔa: Ki wagati wi ni Salomɔ wìla pye na Milo laga ki gbegele, konaa wi to Davidi wi ca mbogo kila jɛnri laga nɔa na, naga tonni.

²⁸ Yerobowamu wìla pye lefɔnɔɔ fanɔa fɔ ma pye kotogo ni. Naa wunlunaɔa Salomɔ wìla kaa wi tunmbyee ki yan, a wì suu tɛgɛ Zhozefu setirige piile mbele fuun pàa pye na pɔrɔtɔya tunɔgɔ piin pe go na, a wìla pe kɔrɔsi.

²⁹ Pilige ka, Yerobowamu wì si yiri wa Zheruzalemu ca ma saa fili Yɛnɔelɛ yɔn sɛnrɛ yofɔ Ahiya nɔa wìla yiri wa Silo ca wi ni wa konɔ. Derigbɔgɔ fɔnɔgɔ kà la pye Ahiya wi na. Poro leele shyɛn pàa pye wa wasege ki ni cɛ.

³⁰ Derigbɔgɔ fɔnɔgɔ nɔa kila pye Ahiya wi na, a Ahiya wì sigi yigi maga walagi, a kì yiri parisanyɛɛɛ ke ma yiri shyɛn.

³¹ Kona, a wì si Yerobowamu wi pye fɔ: «Parisanyɛɛɛ ke lɛ ma ta. Katugu Yawe Yɛnɔelɛ, Izirayeli woolo Yɛnɔelɛ, pa lì yo yɛn fɔ: <Wele, mi yaa wunluwɔ pi shɔ Salomɔ wi yeri, mbe cɛngɛlɛ ke kan ma yeri ma cɛn ke go na.

³² Ɛɛn fɔ cɛnlɛ nunɔba mi yaa yaga wi kan na tunmbyee Davidi wi kala na, konaa Zheruzalemu ca ki kala na, ko nɔa m̀ wɔ Izirayeli cɛngɛlɛ ke ni fuun ke cara ti sɔgɔwɔ we.

³³ Mi yaa ko pye ma, katugu Izirayeli woolo pè laga na na ma saa na foli Sidon ca fɛnnɛ pe yarisunɔgɔ jɛlɛ Asitarite ki yɛgɛ sɔgɔwɔ naga

gbogo, naa Mowabu cenle woolo pe yarisunngo Kemoshi ki ni konaa Amo cenle woolo pe yarisunngo Milikomu ki ni, katugu pee tanga na kongolo ke na, mbe nga ki yen ma sin na yege na ki pye. Pee tanga na ngasegele naa na kakonndegengele ke na paa Salomo wi to Davidi wi yen.

³⁴ Een fo mi se ka wunluwo pi ni fuun pi sho Salomo wi yeri. Mi yaa wi yaga wa wunluwo pi na, fo sa gbɔn wi kupilige ki na, na tunmbyee Davidi na mila wo wo kala na, katugu wila tanga na ngasegele naa na kondengengele ke na.

³⁵ Mi yaa ka wunluwo pi sho wi pinambyo wo yeri mbe cengele ke kan mboro Yerobowamu ma yeri ma cen ke go na.

³⁶ Mi yaa cenle nungba yaga Salomo wi pinambyo wi kan, jango na tunmbyee Davidi wi setirige piile wa mbaa taa pe ni wila ceen wunluwo pi na, na yege sogowo wa Zheruzalemu ca sanga pyew, ko nga mi wo mbaa na yee nari wa ye sogowo we.

³⁷ Mboro wo na Yerobowamu, mi yaa ma le mbɔɔn tege wunluwo pi na paa yege nga na kɔɔn ndanla we. Ma yaa pye wunluwo Izirayeli tara ti go na.

³⁸ Na ma kaa na senyoro nda fuun mila yuun ma kan ti nuru, na ma kaa tanri na kongolo ke na, na ma kaa nga ki yen sinnge na yege na ki piin, na ma kaa tanri na kondengengele naa na ngasegele ke na paa yege nga na na tunmbyee Davidi wila ki pye we, pa kona mi yaa pye ma ni, mbe setirige kan ma yeri nga ki yaa yeresaga ta paa yege nga na mila ki pye Davidi wi kan we.

Mi yaa ka Izirayeli tara ti kan ma yeri.

³⁹ Mi yaa ki pye ma mbe Davidi setirige piile pe go sogo, εεn fɔ ki se koro ma sanga pyew.> »

⁴⁰ Ko punḡo na, a Salomɔ wi nεε ki lagajaa mbe Yerobowamu wi gbo. Kona, a Yerobowamu wì si fe ma kari wa Ezhipiti tara, ma saa karafa Ezhipiti tara wunlunaja Shishaki wi na. Wila koro wa fɔ a Salomɔ wi saa ku†.

Wunlunaja Salomɔ wi kunwɔ

⁴¹ Salomɔ wi kagala sanḡala, naa wi kapyegele ke ni fuun konaa wi tijinliwe pi ni, ti ni fuun ti yen ma yonlogɔ wa Salomɔ wi kapyegele sεwe wi ni.

⁴² Salomɔ wila yegεle nḡεle pye wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti ni fuun ti go na wa Zheruzalemu ca, kaa pye nafa shyen.

⁴³ Ko punḡo na, a wì si ku ma taga wa wi tεleye pe na. A pè suu le wa wi to Davidi wi ca. A wi pinambyɔ Orobowamu wì si cεn wunluwɔ pi na wa wi yonlo.

IZIRAYELI TARA WUNLUWɔ PILA KɔN SHYEN

12

12-22

*Orobowamu wila je
mbe logo Izirayeli woolo pe yeri
(2 Kuro 10.1-14)*

¹ Kona, a Orobowamu wì si yiri ma kari wa Sishemu ca, katugu Izirayeli woolo pe ni fuun paa pan ma gbogolo wa mboo tεε wunluwɔ.

† 11:40 11.40: 1 Wunlu 14.25-26

² A Nebati pinambyo Yerobowamu wì sigi logo, maga ta wìla pye bere wa Ezhipiti tara, to nda wìla fe wunlunaṅa Salomṅ wi yeḡe ma saa lara wa we. Pa Yerobowamu wìla pye ma cɛn wa Ezhipiti tara.

³ A pè si leele tun, a pè saa wi yeri ma pan wi ni. Kona, a wo naa Izirayeli gbogolomṅ woolo pe ni fuun pe ni, pè si kari ma saa para Orobowamu wi ni ma yo fɔ:

⁴ «Ma to wìla tugugboroṅ taga we go na. Koni mboro wo na, na maga yenle mbe porotoya tunndo naa tugugboroṅ nda ma to wìla taga we go na ti tifaga we na, pa we yaa la tunṅo piin ma kan.»

⁵ A Orobowamu wì si pe pye fɔ: «Ye songoroṅ gben, mi yaa jatere pye. Piliye taanri toroṅṅolo ye pan laga na yeri.» A leele pè si songoroṅ ma kari.

⁶ Kona lelele mbele pàa pye na tunṅo piin wunlunaṅa Orobowamu wi to Salomṅ wi ni wi yinwege sanga wi ni, a wì si saa pe gbogolo ma pe yewe ma yo fɔ: «Yoro naga jaa mbe ki leele mbele pe yon sogo mbe yo mele?»

⁷ A lelele pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Nala na ma kaa tunṅo piin ki leele mbele pe kan, mbe pe yenreḡe ki logo, mbe pe yon sogo senjende ni, kona pe yaa pye ma tunmbyeele fɔ sanga pyew.»

⁸ Eɛn fɔ Orobowamu wi sila lelele pe yerewe senre ti le. Wo naa lefonmbolo mbele pàa yiri ma le ja, poro mbele pàa pye le wi tanla, a wì si poro yewe.

⁹ Wìla pe pye fɔ: «Ki leele mbele pè pan mala pye ma yo tugugboroṅ nda na to wìla taga pe go

na, mberi tifaga pe na. Yaa jaa mbe pe yon sogo mbe yo mɛɛ?»

¹⁰ A wi yenlezaga lefonmbɔɔlɔ pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ki leele mbele pè pan ma senre nda yo ma kan ma yo fɔ ma to wila tugugbɔɔɔ nda taga pe go na mari tifaga pe na, pa ma yaa pe yon son sogo yɛɛn, mbe yo fɔ: <Na yombenjo wì gbɔɔ ma wɛ na to wi sennɛ li na†.>

¹¹ Yè yo na to wì tugugbɔɔɔ taga ye go na, nda mi wo yaa taga ye go na to yaa nugu na to wo woro to na. Na to wila pye na ye gbɔɔn na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni†.»

¹² Pilige taanri wogo ki na, a Yerobowamu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ni pè si pan wa Orobowamu wi yeri, paa yegɛ nga na wunlunaɲa wila ki yo pe kan fɔ: «Ye songɔɔ ye pan laga na yeri piliye taanri ni.»

¹³ A wunlunaɲa wì si leele pe yon sogo senɲgbanra ni. Lelelele pàa yerewe senre nda

† **12:10 12:10:** Nɲa kì yo fɔ: *Na yombenjo wì gbɔɔ ma wɛ na to wi sennɛ li na*, ko kɔɔ wo yen fɔ: Fannɲa yen na yeri ma wɛ na to wi fannɲa ki na. Faa Izirayeli woolo pàa pye na sennɛ li jate paa senwee wi fannɲa ki go yen, yombenjo wo la pye na senwee wi fannɲɔɔ ko nari. Kì cɛn ndɛɛ Orobowamu wila ki naga ma yo wo fannɲɔɔ ye, ko yen fannɲa ni ma wɛ wi to wi fannɲa ki na. † **12:11 12:11:** Na to wila pye na ye gbɔɔn na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni: Ko naga nari ma yo tege nɲa Orobowamu wi yaa taga Izirayeli woolo pe na, ko yaa wɛ nɲa wi to wila taga pe na ko na. Naala mbele pe senre ti yo tuguron kandɔɔɲɔɔlɔ jɛɛle jɛɛle kele la wele. Kìla pye pe ma ke pɔpɔ wa gbatorogo ki numaga ki na; na paga lere gbɔn ki ni pe maga tile, kandɔɔɲɔɔlɔ ke mɛɛ ye wi ni maa kɔɔnɔlɔ pɔyi pɔyi.

yo wi kan, wi sila ti le.

¹⁴ Wila leele pe yon sogo ma yala lefonmbolo paa yerewe senre nda yo to ni. Wila pe pye fo: «Na to wila tugugboro taga ye go na, een mi fun, mi yaa ka taga ki tugugboro ti na naa ye go na. Na to wila pye na ye gboon na ye yeregi gbatorogo ni, mi wo yaa la ye yeregi naala ni.»

¹⁵ Ki pye ma, wunlunana wi sila logo leele pe yeri; katugu Yawe Yenhele lo laa ko pye ma, jango li yon senre yofa Ahiya na wila yiri wa Silo ca, senre nda laa yo wi kan, a wiri yo Nebati pinambyo Yerobowamu wi kan, ti ta tiri yee yon fili.

*Izirayeli tara woolo mbele
wa yonloparawa kamehe kee yeri paa yiri ma je
(2 Kuro 10.16-19)*

¹⁶ Naa Izirayeli woolo pe ni fuun paa kaa ki yan wunlunana wii yenle mbe logo pe yeri, a pe suu pye fo:

«We kala woro Davidi wi ni.

Woro naa Zhese pinambyo wi ni, korogo liwen woro we sogowa.

Izirayeli woolo ye yiri yaa kee ye yinre.

Koni, mboro Davidi setirige pyo, ta jaan ma go woolo pe ni†.»

Ki pye ma, a Izirayeli woolo pe si yiri ma kari pe yinre.

¹⁷ Izirayeli woolo mbele paa pye ma cen wa Zhuda tara cara ti ni poro wele Orobowamu wila pye wunluwo pe go na.

† 12:16 12.16: 2 Sami 20.1

¹⁸ Kona, a wunlunaᅇa Orobowamu wì si Adoramu ᅇa wìla pye p̄w̄oᅇya tunndo pyefenne pe go na wi tun wa Izirayeli woolo pe yeri. Eɛn f̄o, a Izirayeli woolo pe ni fuun p̄e suu wa sinndeere ni maa gbo. Wunlunaᅇa Orobowamu wo la bala ma fyee ma ye wa wi wotoro ᅇa sh̄on maa tilele wi ni ma fe ma kari wa Zheruzalemu ca.

¹⁹ Kì pye ma, Izirayeli woolo sanmbala p̄e si yiri ma je Davidi wunluw̄o go woolo pe na, f̄o ma pan ma gb̄on nala.

²⁰ Naa Izirayeli woolo sanmbala p̄aa kaa ki logo ma yo Yerobowamu wìla sonḡoᅇ ma pan, a p̄e si janwa wi gbogolo maa yeri ma pan maa t̄ege wunluw̄o Izirayeli woolo sanmbala pe ni fuun pe go na. Zhuda cenle lo c̄e làa koro ma mara Davidi go woolo pe na.

*Yenᅇe li sila yenle
Izirayeli woolo pe malaga gb̄on
pe yee ni*

²¹ Naa Orobowamu wìla kaa sonḡoᅇ ma ye wa Zheruzalemu ca, a wì si saa Zhuda cenle woolo pe ni fuun pe gbogolo naa Benzham̄e cenle woolo pe ni. P̄aa pye malingb̄oonlo welimbele waga cenme naa nafa tijere (180 000). A p̄e sho f̄o pe yaa sa malaga gb̄on Izirayeli woolo sanmbala pe ni, janᅇo mbe Izirayeli tara wunluw̄o pi sonḡoᅇ mboo kan Salom̄o pinambȳo Orobowamu wi yeri.

²² Eɛn f̄o, a Yenᅇe li si para Yenᅇe ȳon senre yof̄o Shemaya wi ni, ma yo f̄o:

²³ «Kì yo Salom̄o wi pinambȳo Orobowamu wi kan, wo ᅇa wi yen Zhuda tara wunlunaᅇa

we, naa Zhuda cenle woolo pe ni fuun naa Benzhamε cenle woolo pe ni fuun pe kan konaa leele sanmbala pe ni fuun pe kan fɔ:

²⁴ <Pa Yawe Yennεle li yo yεen fɔ: Yaga ka yiri mbe sa to ye sefenne Izirayeli woolo pe na malaga ni. Ye ni fuun nunɔba nunɔba ye songɔɔ yaa kee ye yinre, katugu ki kala na li yiri mi yeri.> »

A leele pε si logo Yawe Yennεle li yeri, mεε songɔɔ ma kari pe yinre ma yala Yawe Yennεle li senyoro ti ni.

*Yerobowamu wila
yarisunndo gbegele
ma Izirayeli woolo pe punɔgo*

²⁵ Kona, a Yerobowamu wì si malaga sigem-bogo kan ma Sishemu ca ki maga, ko nga ki yen wa Efrayimu yanwira tara ti ni, mεε cen wa ki ni. Ko punɔgo na, a wì si yiri ma saa malaga sigembogo kan fun ma Penuweli† ca ki maga.

²⁶ A Yerobowamu wì suu yεε pye fɔ: «Konaa ki ni fuun, wunluwɔ pi mbe ya songɔɔ mbe pye Davidi go woolo pe woo pilige ka.

²⁷ Ma jen ki leele mbele, na paga koro la kee wa Zheruzalemu ca mbe saa saara woo wa Yawe Yennεle li sherigo gbɔgo ki ni, pa pe jatere wi yaa kannga mbe songɔɔ pe tafɔ Orobowamu wi yeri naa, wo na wi yen Zhuda tara wunlunaɔa we. Ki ka pye ma, pe yaa kanla gbo mbe si songɔɔ mbe taga Orobowamu wi na.»

²⁸ Kona, a wunlunaɔa wì si jatere pye ki wogo ki na. Ko punɔgo na, a wì si napire yanlere shyen

† 12:25 12:25: Zhene 32.31; Kiti 8.8,17

gbegele te ni, mee leele pe pye fo: «Izirayeli woolo, ye Zheruzalemu ca karaga ki yaga ma! Ye yarisunndo ti nda! To ti ye yirige wa Ezhipiti tara†.»

²⁹ A wi si saa nungba tege wa Beteli ca, mee saa sannga ki tege wa Dan ca.

³⁰ Een fo ki wogo kila ki kan, a leele pe kapege pye, katugu leele pa pye na kee fo wa Dan ca ma saa na ki napire yanlere ka nungba gbogo.

³¹ Yerobowamu wila yarisunndo gbogoyinre kankan wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na, mee leele pele wo wa tara woolo pe ni, ma poro tege saraga wofenne, poro sila pye Levi setirige piile poro pele†.

³² A Yerobowamu wi si feti wa tege yele li yenje kolotaanri wogo, ki pilige ke ma yiri kanjurugo wogo ki na, paa feti na wi maa piin wa Zhuda tara wi yen. A wo jate wi si saara ta wo wa saraga wosaga ki na. Pa wila ki pye ma wa Beteli ca, ma saara wo napire yanlere nda wila gbegele ti yeri. Sunzara nda wila gbegele wa Beteli ca, wila saraga wofenne tege paa saara woo wa ti na.

³³ Yele li yenje kolotaanri wogo, ki pilige ke ma yiri kanjurugo wogo ki na, a wi si kari wa saraga wosaga nga wila kan wa Beteli ca ki laga ki na. Wo wila ki pilige ki kon maga tege wi ye. A wi sigi pilige ki pye feti pilige Izirayeli woolo pe kan. Ki pilige ki ni, a wo jate wi si lugu wa

† 12:28 12:28: Eki 32.4 † 12:31 12:31: Mbe yala Yenjele li lasiri wi ni, saraga wofenne pe ni fuun pa daga mbe yiri wa Levi sege ko ni. Een fo ko wagati wo ni, Levi setirige woolo pa pye Orobowamu wi pungo na wa Zhuda tara.

saraga wosaga ki na ma wusuna nuwo taan sogo wa ki na saraga†.

13

*Yenɲele yon senre yofɔ
wà la Yerobowamu wi jeregi*

¹ Ma si yala Yawe Yenɲele li lere wà la yiri wa Zhuda tara ma kari wa Beteli ca, ma yala Yawe Yenɲele li senyoro ti ni. Wila saa gbɔn wa ma Yerobowamu wi ta yeresaga wa saraga wosaga ki na, wila jaa mbaa wusuna nuwo taan wi sori mako.

² A Yenɲele li lere wì si para ngbanga ma wa saraga wosaga ki na, ma yala Yawe Yenɲele li senyoro ti ni, ma yo fɔ: «Mboro saraga wosaga nga, mboro saraga wosaga nga, pa Yawe Yenɲele li yo yen fɔ: <Wele, pe yaa ka pinambyɔ wa se wa Davidi go ki ni, mboo mege taga laa yinri Zhoziyasi. Yarisunndo sunzara ti saraga wofenne mbele pe maa wusuna nuwo taan wi sori laga ma na, wi yaa ka pe gbo mbe pe wo saraga wa ma na. Pe yaa ka leele kajeere sogo wa ma na†.> »

³ Ki pilige nunɲba ki ni, a Yenɲele li yon senre yofɔ wì si kacɛn wa naga ma yo fɔ: «Ye wele, kacɛn ɲa wi yaa kaga naga fɔ Yawe Yenɲele lo li para wi ɲa: <Ki saraga wosaga nga ki yaa ka jenw, cɔnrɔ nda ti yen wa ki na ti yaa ka wo.> »

⁴ Naa wunlunaɲa Yerobowamu wila kaa senre nda Yenɲele li lere wila yo ma wa Beteli ca saraga wosaga ki na ti logo, a wì suu keɛ ki yirige

† **12:33 12:33:** Levi 23.33-34; 2 Wunlu 23.15-16 † **13:2 13.2:** 2 Wunlu 23.15-20

wa saraga wosaga ki go na, ma yo fo: «Yoo yigi na kan.» Eɛn fo keɛ nga Yerobowamu wila yirige Yenɲele li lere wi na, a ki si waga ma sheli wi na, wii ya mbege tirige naa.

⁵ Ki wagati nunɲba wi ni, a saraga wosaga ki si jenw, conro nda tila pye wa ki na, a ti si wo tara ma yala Yenɲele li lere wila kacɛn ɲa senre yo wi ni, ma yala Yawe Yenɲele li senyoro ti ni.

⁶ Kona, a wunlunaɲa wi si Yenɲele li lere wi pye fo: «Ki yaga ma para ma Yenɲele li ni, mali yenri na kan, janɲo mbe ya mbanla keɛ ki tirige.»

A Yenɲele li lere wi si Yawe Yenɲele li yenri, a wunlunaɲa wi si ya maa keɛ ki tirige, a ki songoro wa ki yon lele li ni.

⁷ A wunlunaɲa wi si Yenɲele li lere wi pye fo: «Shokari wa na go ma sa li. Ko punɲo na, mi yaa yarikanga kan ma yeri.»

⁸ Eɛn fo, a Yenɲele li lere wi si wunlunaɲa wi yon sogo ma yo fo: «Ali na maga ma go yaara ti walaga nunɲba kan na yeri, mi se kari wa ma go, mi se yaakaga ka wa, mi se si tonmo wo wa,

⁹ katugu Yawe Yenɲele laa ki tunɲo nga ki kan na yeri ma yo fo: «Maga ka yaakaga ka wa, maga si ka tonmo wo wa. Konɲo na ma yaa le mbe kari, maga ka songoro lo ni.» »

¹⁰ Ki pye ma, a Yenɲele li lere wi si konɲo la yege le ma songoro. Konɲo na wila le ma kari wa Beteli ca wi sila songoro lo ni.

*Pitunɲo wa yege la Yenɲele lere
wi fanla maa punɲo
(1 Wunlu 20.35-36; Gala 1.6-8)*

¹¹ Ma si yala, ki sanga wi ni, Yenḡeḡe yon senre yofɔ leḡe wà la pye ma cen wa Beteli ca. Kagala ḡgele fuun Yenḡeḡe li lere wila pye wa Beteli ca konaa senre nda fuun wila yo wunlunaḡa wi kan, ki naḡa leḡe wi pinambyɔ wà si pan maga senre ti yeḡe yo wi kan ki pilige ki ni. Naa pinambiile pàa kaa ki yo pe to wi kan,

¹² a pe to wì si pe yewe ma yo fɔ: «Konɔ liliin ki naḡa wi le?» Yenḡeḡe li lere ḡa wila yiri wa Zhuda tara, konɔ na wila le, a naḡa leḡe wi pinambiile pè sili naga pe to wi na.

¹³ A pe to wì si pe pye fɔ: «Ye sofile jongo ki taga wa sofile wi na na kan.» A pè si sofile jongo ki taga wa sofile wi na. A wì si lugu ma cen sofile wi na,

¹⁴ mee le ma taga Yenḡeḡe li lere wi na, ma saa wi ta wì cen terebenti tige ka ngoɔ. A wì suu yewe ma yo fɔ: «Mboro ma yen Yenḡeḡe li lere ḡa wì yiri wa Zhuda tara le?»

A Yenḡeḡe li lere wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Ee, muwi.»

¹⁵ Kona, a wì si Yenḡeḡe li lere wi pye fɔ: «Pan we kari wa na go ma sa li.»

¹⁶ A Yenḡeḡe li lere wì suu yon sogo ma yo fɔ: «Mi se ya songoro mbe kari ma ni, mi se ya kari wa ma go; mi se yaakaga ka, mi se si tonmo wo ma ni laga ki laga ḡa ki ni;

¹⁷ katugu Yawe Yenḡeḡe li senre tigi yo na kan ma yo fɔ: «Maga ka yaakaga ka wa, maga si ka tonmo wo wa ki laga ki ni. Konɔ na mà le ma kari, maga ka lo le mbe songoro.» »

¹⁸ Kona, a Yenḡeḡe yon senre yofɔ leḡe wì suu pye fɔ: «Mi fun, mi yen Yenḡeḡe yon senre yofɔ

paa ma yen. Mερεγε wà pan ma para na ni, ma Yawe Yenηελε li senre yo na kan ma yo fo: <Kari ma sa ki nana ηa wi songoro ma kari wi ni wa ma go, wi sa yaakaga ka, wi tonmo wo.> » Een fo ki senre tila pye yagbolo.

¹⁹ Ki pye ma, a Yenηελε li lere wì si songoro ma pinle nana wi ni, ma saa li ma wo wa wi go.

²⁰ Naa paa kaa na nii sanga ηa ni, a Yawe Yenηελε li si para Yenηελε yon senre yofò lelee wi ni, wo ηa wila saa Yenηελε li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go we.

²¹ A wì si para ηgbanga Yenηελε li lere ηa wila yiri wa Zhuda tara wi ni ma yo fo: «Pa Yawe Yenηελε li yo yeen fo: <Mà je Yawe Yenηελε li senre ti na. Yawe Yenηελε, ma Yenηελε le, li ηgasegele ηgele yo ma kan, mee tanga ke na.

²² Laga ηga làa yo fo ma se ka yaakara ka wa, ma se si ka wo wa, mà songoro ma saa li konaa ma wo wa ki laga ki na. Ki kala na, ma gboo wi se ka le wa ma teleye pe fanga ki ni.> »

²³ Naa Yenηελε li lere wila kaa li ma wo mako sanga ηa ni, Yenηελε yon senre yofò lelee ηa wila wi yeri ma songoro wi ni, a wì suu sofile jongo ki taga wa sofile wi na wi kan.

²⁴ A Yenηελε li lere wì si le na kee. A wì si saa fili jara wa ni wa konò. A jara wì si to wi na maa gbo. Wi gboo wila koro le tara wa konò. Sofile wila pye ma yere le gboo wi tanla, a jara fun wì yere le gboo wi kanngaga na.

²⁵ Kona, a torofenne pèle si pan ma gboo wi yan tosaga wa konò, ma jara wi yan yeresaga le wi tanla. A pè si saa ki senre ti yege yo wa

Yenɲele yɔn senre yofɔ lelee wi ca.

²⁶ Ki Yenɲele yɔn senre yofɔ lelee ɲa wila saa Yenɲele li lere wi songoro ma pan wi ni wa wi go, a wì sigi senre ti logo, mee yo fɔ: «Yenɲele li lere ɲa wì je Yawe Yenɲele li senre ti na wowi. Yawe Yenɲele li jara wa wi na, a wùu koonlo maa gbo ma yala senre nda Yawe Yenɲele làa yo ti ni.»

²⁷ Kona, a wì suu pinambiile pe pye fɔ: «Ye sofile jongo ki taga na sofile wi na na kan.» A pè si sofile jongo ki taga wi na.

²⁸ A wì si lugu wi na ma kari, ma saa gboo wi yan tosaga wa konɔ. Sofile wo naa jara wi ni paa pye ma yere le wi tanla. Jara wi sila gboo wì ka, wi sila si sofile wì gbo fun.

²⁹ A Yenɲele yɔn senre yofɔ lelee wì si Yenɲele li lere wi gboo wi le maa taga wa wi sofile wi na, ma songoro wi ni wa wi ca, mbe sa kunwo pi gbele mboo le.

³⁰ A wì si saa wi gboo wi le wa wi yeera fanga ki ni. A pè si kunwo pi gbele ma yo fɔ: «E, we sefo.»

³¹ Naɲa wi lenɲolo, a Yenɲele yɔn senre yofɔ lelee wì suu pinambiile pe pye fɔ: «Na mi ka ka ku, Yenɲele li lere pòo le fanga ɲa ni, yanla le wa ki ni fun. Yanla kajeere ti tege wa wi kajeere ti tanla†.

³² Katugu senre nda Yawe Yenɲele làa le wi yɔn, a wì yo ma wa Beteli ca saraga wosaga ki na konaa Samari tara yarisunndo sunzara yinre ti na, ki yen kaselege fɔ ki senre ti yaa ti yeɛ yɔn fili.»

† 13:31 13:31: 2 Wunlu 23.16-18

*Yerobowamu wi sila
wi kapege pyege ki yaga
(1 Wunlu 4.7-10; 15.25-30)*

³³ Ki kagala ke pyengolo, konaa ki ni fuun, Yerobowamu wi sila wi kombege ki yaga. Wila leele pele wo naa fonho leele pe ni fuun pe sogowo, ma pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne. Mbele fuun saraga wogotunngo kila pe ndanla, wila pe tege yarisunndo sunzara ti saraga wofenne.

³⁴ Ki wogo nga kila pye Yerobowamu go woolo pe kapege. Ko kala na paà ko pew ma wo wa. Paà pe tongo ma pe ko laga tara ti na.

14

Yerobowamu pinambyo Abiya wi kunwo

¹ Ki wagati nungba wi ni, a Yerobowamu wi pinambyo Abiya wi si to na yaa.

² A Yerobowamu wi suu jo wi pye fo: «Ki yaga ma yiri ma yariporo ta le, moò cenlomo pi kannga, jango paga kaga jen fo mboro ma yen mi Yerobowamu na jo we; ma le ma kari wa Silo ca. Yenhele yon senre yofò Ahiya wi yen wa. Wo wila ki yo na kan ma yo mi yaa ka pye ki tara woolo mbele pe wunluwo.

³ Buru ke le maa le ma yee go na, naa gato ni konaa senrege kugbogo nungba ni, ma kari wa wi yeri. Na maga sa gbòn wa, nga ki yaa pyo wi ta wi yaa ki yo ma kan.»

⁴ A Yerobowamu wi jo wi sigi pye ma. Wila yiri ma kari wa Silo ca, wa Ahiya wi go. Ki wagati wi

ni, Ahiya wi sila pye na yaan, katugu wi yengɛɛ kàa te wi lelewe pi kala na.

⁵ Ɛɛn ƒɔ, a Yawe Yɛnɛɛ lɛ̀ sigi yo Ahiya wi kan ƒɔ: «Wele, Yerobowamu jɔ wi yɛn na paan laga ma yeri mboɔn yewe wi pinambyɔ wi wogo na, katugu wi yɛn na yaa. Na wiga pan senre nda, naa senre nda to ma yaa yo wi kan. Na wiga ka sa gbɔn wa ma na, wi yaa wi yɛɛ pye ƒɔ wi yɛn lere wa yɛɛ.»

⁶ Naa Ahiya wɛ̀la kaa jɛɛ wi tangala tinme pi ta sanga ŋa ni wa yeyɔngɔ ki na, a wɛ̀ sho ƒɔ: «Yerobowamu jɔ, ye go. Yinɔgi na, a mà soɔn yɛɛ pye lere wa yɛɛ? Pànla tun ma yeri mbe senɛɛbanra yo ma kan.

⁷ Songoro ma saga yo Yerobowamu wi kan ƒɔ pa Yawe Yɛnɛɛ, Izirayeli woolo Yɛnɛɛ lɛ̀ yo yɛɛn: «Mòɔ tɛɛɛ cɛnsagbɔgɔ na leele sanmbala pe sɔgɔwɔ. Mòɔ tɛɛɛ to Izirayeli, na woolo pe go na.

⁸ Mì wunluwɔ pi sho Davidi go woolo pe yeri maa kan ma yeri. Ɛɛn ƒɔ, na tunmbyee Davidi wɛ̀la pye yɛɛɛ ŋga na mboro woro ma. Wɛ̀la tanga na ŋgasegele ke na, ma taga na na wi kotogo ki ni fuun ni, na ŋga fuun ki yɛn sinɛɛge na yɛɛ na ki piin.

⁹ Mà kapege pye ma wɛ̀ mbele fuun pè keli ma yɛɛɛ pe na. Mà saa yarisunndo gbegele mɔɔ yɛɛ kan. Mà tugurɔn yan ma yarisunndo yanlere gbegele mbaa ti gbogo, jango mbanla nawa pi ŋban. Mà punɔgo le na ni.

¹⁰ Ki kala na, mi yaa jɔlɔgɔ wa Yerobowamu go woolo pe na. Mi yaa lenambala mbele fuun pe yɛn wi kɛɛ woolo pe tɔngɔ, kulolo mbe pinɛ

leseele pe ni laga Izirayeli tara. Mi yaa ma setirige piile pe ni fuun pe pe mbe pe kɔ, paa yege nga na pe ma kayangara pe mberi kɔ we†.

¹¹ Yerobowamu wi go woo na ka ku wa ca nawa, pyɔɔnɔ pe yaa wo ka. Na ka ku wa yan naayeri sannjere ti yaa wo yoli. Yawe Yenɲele lo ligi yo ma.»

¹² «Mboro wo na, yiri maa kee ma go. Na maga sa ma yɔnɔ li wa wa ca sanga na ni, pyɔ wi yaa ku.

¹³ Izirayeli woolo pe ni fuun pe yaa kaa kunwo pi gbele mbe gboo wi le. Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, ko pyɔ wo nunɲba gboo wi yaa ka le fanga ni; katugu Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe ni, wo nunɲba Yawe Yenɲele li kajenje yan wi ni.

¹⁴ Ko punɲo na, Yawe Yenɲele li yaa wunlunana fɔnɲo tege Izirayeli woolo pe go na li ye kan. Wo wi yaa ka Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tɔnɲo mbe pe kɔ. Ki pilige ki wa na paan, ki yere gbɔn mako.

¹⁵ Yawe Yenɲele li yaa ka Izirayeli woolo pe gbɔn mbe pe koro, fɔ pe yaa la yege paa yege nga na gbagara ma kaa na yege tɔnmɔ go na we. Tara tiyɔnrɔ nda laa kan pe teleye pe yeri, li yaa Izirayeli woolo pe puro mbe pe yirige wa ti ni, mbe pe jaraga wa Efirati gbaan wi punɲo na, katugu pe yarisunɲo jele Ashera ki tiyagala kele kan naga gbogo ma Yawe Yenɲele li nawa pi nɲban.

¹⁶ Yerobowamu wi kapere nda pye konaa ma

† 14:10 14:10: 1 Wunlu 15.29

Izirayeli woolo pe punḡo, a pè kapere nda pye, Yawe Yenḡele li yaa je pe na ti kala na.»

¹⁷ A Yerobowamu jɔ wì si yiri ma kari, mɛɛ saa gbɔn wa Tiriza ca. Pa wila gbɔn le yeyɔngɔ ki na, a pyɔ wì si ku.

¹⁸ A Izirayeli woolo pè suu le. Pàa wi kunwɔ pi gbele paa yeḡe ḡga na Yawe Yenḡele làa ki le wa li tunmbyee, Yenḡele yɔn sɛnre yofɔ Ahiya wi yɔn, a wìḡi yo we.

Yerobowamu wi kunwɔ

¹⁹ Yerobowamu wi kapyegele sanḡgala, naa malaga ḡga fuun wila gbɔn konna wi wunluwɔ wila pi pye yeḡe ḡga na, ki kagala ke yen ma yɔnlɔḡɔ wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwe wi ni.

²⁰ Yerobowamu wila pye yeḡe nafa ma yiri shyen wa wunluwɔ pi na. Kona, a wì si ku ma taga wa wi teḡeye pe na. A wi pinambyɔ Nadabu wì si cɛn wa wi yɔnlɔ.

Zhuda tara wunlunḡa

Orobowamu wi sanga

(2 Kuro 11.5-12.15)

²¹ Salomɔ pinambyɔ Orobowamu wila cɛn wunluwɔ pi na Zhuda tara ti go na. Wila ta yeḡe nafa shyen ma yiri nunḡba mɛɛ cɛn wunluwɔ pi na. Yeḡe ke ma yiri kɔlɔshyen wila pye wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca ki ni, ki ca ḡga Yawe Yenḡele làa wɔ Izirayeli cɛngɛle ke ni fuun ke sɔḡwɔ mbaa li yeḡe nari wa. Orobowamu nɔ pàa pye naa yinri Naama ma yiri wa Amɔ cɛnle li ni.

²² Kona, Zhuda cɛnle woolo pè si ḡga ki yen kapeḡe Yawe Yenḡele li yeḡe na ki pye. Kapere

nda pàa pye ma yenjaga yirige li ni, tì wε kapere
nda pe teleye pàa pye ti na.

²³ Poro fun pàa yarisunndo sunzara kan wa
tinndiye pe na pe yεε kan, ma sinndεεε titɔɔnrɔ
titɔɔnrɔ yerege yerege nari gbogo, konaa ma
yarisunngo jεε Ashera ki tiyagala kele kankan
wa tinndiye pe ni fuun pe na konaa wa tire
tipiire ti nɔgo†.

²⁴ Nambala naa jεεle pàa pye na yarisunndo
gbogɔsara nanjara† piin wa tara ti ni yere.
Cεngele ηgele Yawe Yεnηεle làa purɔ ma ke
yirige wa Zhuda cεnle woolo pe yεgε ke kapyere
tijangara ti ni fuun to pàa pye na fɔrɔgi.

²⁵ Orobowamu wi yεle kangurugo wolo li ni
wa wunluwɔ pi na, a Ezhipiti tara wunlunaɲa
Shishaki wì si pan ma to Zheruzalemu ca ki na.

²⁶ Wìla Yawe Yεnηεle li sherigo gbogɔ
yarijendε ti le konaa wunlunaɲa wi go yarijendε
ti ni. Wìla ti ni fuun ti le ma kari ti ni konaa
tugurɔn sigeyaara tε woro nda Salomɔ wìla
gbegele ti ni fun†.

²⁷ A wunlunaɲa Orobowamu wì si tugurɔn
sigeyaara ta gbegele tuguyenre ni nda pàa le ti
yonlɔ, mεε ti le wunlunaɲa wi go kɔrɔsifenne
teele pe kεε paa ti kɔrɔsi, poro mbele pàa pye
na wunlunaɲa wi go yeyɔngo ki kɔrɔsi we.

²⁸ Wunlunaɲa wi kaa kee wa Yawe Yεnηεle li
sherigo gbogɔ ki ni sanga o sanga, kɔrɔsifenne pe

† **14:23 14.23:** 2 Wunlu 17.9-10 † **14:24 14.24:** Nambala
jajara pyefenne pa pàa pye na ki jajara ti piin wa pe yarisunndo
gbogoyinre ti ni. Pa jεεle pàa pye na kee ki nambala pe kɔrɔgo
wa, ki wogo kila pye yarisunndo ti ηgasele la (Dete 23.18).

† **14:26 14.26:** 1 Wunlu 10.16-17; 2 Kuro 9.15-16

ma saa tuguron sigeyaara ti le ma pan ti ni wa. Ko punjo na pe mæε ti le mbe songoro ti ni wa korosifenne pe go ki ni.

²⁹ Orobowamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

³⁰ Malaga la pye Orobowamu naa Yerobowamu pe sogowo sanga pyew.

³¹ Ko punjo na, a Orobowamu wi si ku ma taga wa wi telɛye pe na. A pè suu le wa wi telɛye pe tanla wa Davidi ca. Paa pye na Orobowamu wi no wi yinri Naama ma yiri wa Amo cenle li ni. A wi pinambyo Abiyamu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

15

*Zhuda tara wunlunanga Abiyamu
wi sanga*

(2 Kuro 13.1-14)

¹ Nebati pinambyo Yerobowamu wi wunluwo pi yele ke ma yiri kolotaanri wolo li ni, a Abiyamu wi si cen wunluwo pi na wa Zhuda tara ti go na.

² Wila yele taanri pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi no paa pye naa yinri Maaka. Maaka wila pye Abishalomu† wo sumborombyo.

³ Kapere nda fuun wi to wila pye faa, wila ti cenle nungba ti pye fun. Wi sila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yenɲele, wi Yenɲele li yeri paa

† 15:2 15.2: 2 Kuro 11.20

yεge nga na wi teε Davidi wila wi kotogo ki ni fuun ki kan li yeri we.

⁴ Eεn fɔ Davidi wi kala na, Yawe Yenηεε, wi Yenηεε le, làa setirige pyɔ kan wi yeri wi cεn wunluwɔ pi na wa Zheruzalemu ca wi yɔnlɔ, janngo wunluwɔ pi koro wa wi setirige ki ni konaa Zheruzalemu ca ki fannga ta;

⁵ katugu nga ki yen ma sin Yawe Yenηεε li yεge na ko Davidi wila pye. Senre nda fuun làa yo wi kan wi sila ta kpe ke wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, kaawɔ Hεti cεnle woolo naŋa Uri wi kala lo†.

⁶ Orobowamu wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, malaga la pye wo naa Yerobowamu pe sɔgɔwɔ.

⁷ Abiyamu wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele fuun wila pye, ke yen ma yɔnlɔgɔ wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewε wi ni. Malaga la pye Abiyamu wo naa Yerobowamu pe sɔgɔwɔ suyi.

⁸ Ko punngo na, a Abiyamu wì si ku ma taga wa wi teleye pe na; a pè suu le wa Davidi ca. A wi pinambyɔ Asa wì si cεn wunluwɔ pi na wa wi yɔnlɔ.

*Zhuda tara wunlunaŋa Asa
wi sanga*

(2 Kuro 15.16–16.1)

⁹ Izirayeli tara wunlunaŋa Yerobowamu wi wunluwɔ pi yeε nafa wolo li ni, a Asa wì si cεn wunluwɔ pi na wa Zhuda tara.

† 15:5 15.5: 2 Sami 11

¹⁰ Wila yeɛ nafa shyen ma yiri nunɗba pye wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Wi mama pāa pye naa yinri Maaka. Abishalomu sumborombyo lawi.

¹¹ Nga ki yen ma sin Yawe Yenɗele li yeɛ na ko Asa wila pye, paa wi tele Davidi wi yen.

¹² Wila nambala naa jeele mbele pe maa yarisunndo gbogɔsaga nanjara piin pe puro ma pe wo wa tara ti ni. Wi teleye pāa yarisunndo nda gbegele wila ti jɔgo mari wo wa tara ti ni†.

¹³ Asa wila wi mama Maaka wi laga yeɛ wa wunlunaɗa no censaga ki na, katugu wo la yarisunngo jele Ashera ka gbegele wi yeɛ kan. Asa wila ki yarisunngo ki gbɔn maga jaanri, maga le ma saa ki sogo wa Sediron lafonɗologo ki ni.

¹⁴ Een fo ali mbege ta Asa wila wi kotogo ki ni fuun ki kan Yawe Yenɗele li yeri wi yinwege piliye yi ni fuun yi ni, yarisunndo sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ya ko mbe wo wa tara ti ni.

¹⁵ Wi to wila yaara nda tege ti ye Yenɗele li kan konaa wo jate wila yaara nda tege ti ye Yenɗele li kan, warifuwe, naa te konaa yaara ta yeɛ ni, wila ti le ma saa ti tege wa Yawe Yenɗele li sherigo gbogɔ ki ni.

¹⁶ Malaga la pye Asa naa Izirayeli tara wunlunaɗa Bayesha pe sogowo pe wunluwo sanga wi ni fuun wi ni.

¹⁷ Izirayeli tara wunlunaɗa Bayesha wila saa to Zhuda tara ti na malaga ni. Wila malaga sigembogo kan ma Arama ca ki maga, janngo leele

† 15:12 15.12: 2 Kuro 15.8-15

paga ka ya mbaa yinrigi nakoma mbaa yiin wa Zhuda tara wunlunaṅa Asa wi tara.

¹⁸ Kì pye ma, warifuwe naa tɛ ṅa fuun wila koro wa Yawe Yennɛɛ li sherigo gbɔḡo ki yarijendɛ tɛgesaga ki ni konaa wa wunluwo go ki yarijendɛ tɛgesaga ki ni, a Asa wì si wi ni fuun wi lɛ maa kan wi legboolo pe yeri ma yo pe saa kan Beni Hadadi wi yeri. Beni Hadadi wila pye Heziyon pinambyo Tabirimɔ wo pinambyo. Wila pye Siri tara ti wunlunaṅa ma cɛn wa Damasi ca. Wunlunaṅa Asa wila yo pe saa pye fo:

¹⁹ «Ki yaga mi naa mboro ni we yon finliwe le we yɛɛ soḡowo, paa yɛɛ ṅa na we teele paa yon finliwe le pe yɛɛ soḡowo we. Wele, mi yen naga warifuwe ṅa wo naa ki tɛ ṅa wi torogi ma kan yarikanga. Yon finliwe mba pi yen mboro naa Izirayeli tara wunlunaṅa Bayesha wi ni ye soḡowo, mila jaa maa jɔḡo, jango wi kari wi laga na na.»

²⁰ A Beni Hadadi wì si yenle wunlunaṅa Asa wi senre ti na, mɛɛ wi malingboonlo teele pele torogo, a pè saa to Izirayeli tara cara ti na. Paa ya Iyon ca ki ni, naa Dan ca ki ni, naa Abeli Beti Maaka ca ki ni, naa Kinereti tara ti ni fuun ti ni konaa Nefitali tara ti ni fuun ti ni.

²¹ Naa Bayesha wila kaa ki senre ti logo, a wì si Arama ca mbogo kanga ki yaga mɛɛ saa koro wa Tiriza ca.

²² Kona, a wunlunaṅa Asa wì si Zhuda tara woolo pe ni fuun pe yeri; wi sila lere wo wa yaga na wì suu yeri. Bayesha wila pye na Arama ca mbogo ki kanni sinndɛɛɛ naa tire nda ni, a wì si ti a leele pè saa ti koli ma pan ti ni. A

wunlunaṅa Asa wì siri le ma saa Geba ca ki kan wa Benzhamε tara konaa Mizipa ca ki ni.

²³ Asa wi kapyegele sanṅgala ke ni fuun, naa wi kotogo kagala ke ni fuun, naa kagala ṅgele fuun wila pye konaa cara nda wila kan, ki kagala ke yen ma yonlogɔ wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sεwε wi ni. Eεn fɔ naa wila kaa le, a tɔɔɔ yama si to wi na.

²⁴ A Asa wì si ku ma taga wa wi tεleye pe na. A pè suu le wa wi tεleye pe tanla, wa Davidi ca ki ni. A wi pinambyɔ Zhozafati wì si cεn wunluwɔ pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunaṅa Nadabu wi sanga

²⁵ Zhuda tara wunlunaṅa Asa wi wunluwɔ pi yele shyen wolo li ni, a Yerobowamu pinambyɔ Nadabu wì si cεn wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na. Wila yele shyen pye wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na.

²⁶ Nga ki yen kapege Yawe Yenṅεle li yege na ko wila pye. Wi to wila tanga konɔ na na, lo wila tanga li na maa yeε kan kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

²⁷ Kona, Ahiya pinambyɔ Bayesha ṅa wila yiri wa Isakari cεnle li ni, wì si yon le Nadabu wi na. Ma Nadabu wo naa Izirayeli woolo pe ni fuun pe ta pàa pan ma malingbɔɔnlo cεnsaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yon ton, a Bayesha wì si saa Nadabu wi gbɔn maa gbo. Gibeton ca kila pye Filisiti tara fenne poro wogo.

28 Zhuda tara wunlunaṅa Asa wi wunluwɔ pi yeḽe taanri wolo li ni ko Bayesha wila Nadabu wi gbo, mɛɛ cɛn wa wi yɔnlɔ.

29 Naa Bayesha wila kaa cɛn wunluwɔ pi na sanga ṅa ni, a wì si Yerobowamu wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila Yerobowamu wi go lere wa kpɛ yaga go na. Wila pe ni fuun pe tongo pew, ma yala Yawe Yenṅeḽe làa senre nda yo li tunmbyee Ahiya ṅa wila yiri wa Silo ca wi kan ti ni†.

30 Ko la pye ma, katugu Yerobowamu wila kapege pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye fun ma Yawe Yenṅeḽe, Izirayeli woolo Yenṅeḽe li nawa pi ṅban.

31 Nadabu wi kapyegele sanṅgala koro naa kagala ṅgele fuun wila pye ke yen ma yɔnlɔgɔ wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwe wi ni.

32 Malaga la pye Asa wo naa Izirayeli tara wunlunaṅa Bayesha pe sɔgɔwɔ pe yinwege piliye yi ni fuun yi ni.

*Izirayeli tara wunlunaṅa Bayesha
wi sanga*

33 Zhuda tara wunlunaṅa Asa wi wunluwɔ pi yeḽe taanri wolo li ni, a Ahiya pinambyɔ Bayesha wì si cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na wa Tiriza ca. Wila pye yeḽe nafa ma yiri tijere wunluwɔ pi na.

34 Nga ki yen kapege Yawe Yenṅeḽe li yeḽe na ko wila pye. Yerobowamu wila tanga koṅgolo ṅgele na, koro wila tanga ke na maa yeḽe kan

† 15:29 15:29: 1 Wunlu 14.10

kapege pyewe pi yeri ma ti a Izirayeli woolo pe kapege pye.

16

¹ Yawe Yennεεε làa para Hanani pinambyo Yehu wi ni ma yo wigi yo Bayesha wi kan fɔ:

² «Mòò yirige mɔɔ wɔ wa taambugɔ ki ni mɔɔ tεge Izirayeli, na woolo pe yege sinvo. Eεn fɔ mà tanga wa Yerobowamu wi konɔ li ni, ma ti a Izirayeli, na woolo pè kapege pye, mala nawa pi ngban pe kapere ti kala na.

³ Ki kala na, mi yaa Bayesha naa wi go woolo pe kɔ pew mbe pe wɔ wa. Mi yaa wi go woolo pe pye paa yege nga na mɪla Nebati pinambyo Yerobowamu wi go woolo pe pye we.

⁴ Bayesha wi go woo ηa ka ku wa ca nawa, pyɔɔnɔ pe yaa wo ka. ηa ka ku wa yan, naayeri sannjεε ti yaa wo yɔli.»

⁵ Bayesha wi kapyegele sanngala, naa kagala ηgele wì pye konaa wi kotogo kagala ke ni, ke yen ma yɔnɔgɔ wa Izirayeli wunlumbolo pe wagati kapyegele sεwe wi ni.

⁶ Ko pungo na, a Bayesha wì si ku ma taga wa wi telεye pe na, a pè suu le wa Tiriza ca. A wi pinambyo Ela wì si cεn wunluwɔ pi na wa wi yɔnɔ.

⁷ Yawe Yennεεε làa para yεε li yɔn sεnre yofɔ Yehu wi ni, Hanani pinambyo we, ma yo wi para Bayesha naa wi go woolo pe ni pe kapere nda fuun pè pye Yawe Yennεεε li yege sɔgɔwɔ ti kala na, katugu wɪla Yawe Yennεεε li nawa pi ngban wi kapyere ti ni, paa Yerobowamu go woolo pe

yen konaa ma Yerobowamu go woolo pe ni fuun pe tongo ma pe ko pew.

*Izirayeli tara wunlunana Ela
wi sanga*

⁸ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri kogoloni wolo li ni, a Bayesha pinambyo Ela wi si cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Yele shyen wila pye wunluwo pi na wa Tiriza ca.

⁹ Ela wi tunmbyee Zimiri na wila pye malaga gbɔnwotoroye pe walaga nunɔba go na, a wo si kaa yɔn le wi na. Pilige ka, Ela wila pye wa Tiriza ca, wa wunluwo go ki kagala yege wɔfo Ariza wi go. Wila pye na sinme woo na sinndire piin.

¹⁰ A Zimiri wi si pan ma ye wa maa gbɔn maa gbo. Ki kala laa pye Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwo pi yele nafa ma yiri koloshyen wolo lo ni. A Zimiri wi si cen wunluwo pi na wa wi yɔnlo.

¹¹ Naa wila kaa ta ma pye wunluwo, ma cen wa wunluwo pi na, a wi si Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe gbo. Wi sila lere kpe wo yaga go na; wi sila wi sege woo nakoma wi wonlo wa kpe yaga go na.

¹² Senre nda Yawe Yenɔele laa yo li yɔn senre yofɔ Yehu wi kan Bayesha wi kanɔgo, a wiri yo Bayesha wi kan, Zimiri wila Bayesha wi go woolo pe ni fuun pe tongo ma yala ki senre ti ni.

¹³ Ki kagala kaa pye Bayesha naa wi pinambyo Ela pe kapere nda fuun pa pye to kala na konaa pa ti a Izirayeli woolo pe kapere pye ma

Yawe Yenņeε, Izirayeli woolo Yenņeε li nawa pi nghan pe yarisunndo gbogowɔ pi ni.

¹⁴ Ela wi kapyegele sanngala konaa kagala ngele wila pye ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sεwe wi ni.

*Izirayeli tara wunlunana Zimiri
wi sanga*

¹⁵ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwɔ pi yeε nafa ma yiri koloshyen wolo li ni, a Zimiri wɔ si cεn wunluwɔ pi na, ma piliye koloshyen pye pi na wa Tiriza ca. Ki wagati wi ni, kila yala Izirayeli malingbɔɔnlɔ paa saa malingbɔɔnlɔ censaga kan wa Gibeton ca ki tanla mbege yon ton, ko nga ki yen Filisiti tara fenne pe wogo.

¹⁶ Naa leele paa kaa koro wa maga logo ma yo Zimiri wila yon le wunlunana wi na maa gbo, a pε si malingbɔɔnlɔ to Omiri wi tege wunluwɔ Izirayeli woolo pe go na.

¹⁷ Kona, a Omiri wo naa malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pe ni, pε si yiri wa Gibeton ca, ma saa malingbɔɔnlɔ censaga kan wa Tiriza ca ki tanla maga yon ton.

¹⁸ Naa Zimiri wila kaa ki yan pε gberε mbe ca ki sho mbege ta sanga na ni, a wɔ si kari ma saa ye wa wunluwɔ go ki yumbyɔ larawa woo wi ni, mεε kason le wunluwɔ go ki ni, ma pinle ma sogo go ki ni.

¹⁹ Zimiri wila ku wi kapere to kala na, katugu nga kila pye kapege Yawe Yenņeε li yege na ko wila pye. Wila tanga wa Yerobowamu wi tulugo ki ni, maa yeε kan kapege ki yeri, ko nga

Yerobowamu wila pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye we.

²⁰ Zimiri wi kapyegele sanngala konaa yon nga wila le, ki kagala ke yen ma yonlogɔ wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sɛwe wi ni.

²¹ Kona, a Izirayeli woolo pè si kon shyen. Leele pe walaga nunɔba la taga Ginati pinambyɔ Tibini wi punɔgo na, maa tɛɛɛ wunluwɔ; a walaga sannga ko si taga Omiri wo punɔgo na.

²² Ɛɛn fɔ mbele pàa taga Omiri wi punɔgo na poro la ya Ginati pinambyɔ Tibini wi woolo pe ni. A Tibini wì si ku, a Omiri wo si cɛn wunluwɔ pi na.

Izirayeli tara wunlunana Omiri wi sanga

²³ Zhuda tara wunlunana Asa wi wunluwɔ pi yele nafa ma yiri ke ma yiri nunɔba wolo li ni, a Omiri wì si cɛn wunluwɔ pi na Izirayeli tara ti go na. Wila pye yele ke ma yiri shyen wa wunluwɔ pi na. Wila keli ma yele kɔɔloni lo pye wa Tiriza ca gben.

²⁴ A wì si saa Samari tara yanwiga laga ka lo nana na pàa pye na yinri Shemeri wi yeri warifuwe pyɔ waga kɔɔloni (6 000) na. A wì si ca ka kan wa maga mɛɛɛ taga naga yinri Samari ma yala yanwiga laga ki fɔ Shemeri wi mɛɛɛ ki ni.

²⁵ Nga ki yen kapege Yawe Yenɛɛɛ li yeɛɛ na ko Omiri wila pye. Wila kapege pye ma we mbele fuun pàa keli ma cɛn wunluwɔ pi na wi yeɛɛ pe na.

26 Wìla tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi konɔ li ni fuun li ni, maa yεε kan kapege pyewe pi yeri, ko nga wìla pye ma ti a Izirayeli woolo pè kapege pye ma Yawe Yεηεε, Izirayeli woolo Yεηεε li nawa pi ηgban pe yarisunndo gbogwo pi ni.

27 Omiri wi kapyegele sanngala, naa kagala ηgele wìla pye konaa wi kotogo kagala ηgele wìla pye, ke yen ma yonlogo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewε wi ni.

28 Ko pungo na, Omiri wì si kaa ku ma taga wa wi teleye pe na. A pè suu le wa Samari ca. A wi pinambyo Ashabu wì si cεn wunluwo pi na wa wi yonlo.

*Izirayeli tara wunlunaηa Ashabu
wi sanga*

29 Zhuda tara wunlunaηa Asa wi wunluwo pi yeε nafa ma yiri ke ma yiri kolotanri wolo li na, a Omiri pinambyo Ashabu wì si cεn wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na. Wìla pye yeε nafa ma yiri shyen Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca.

30 Nga ki yen kapege Yawe Yεηεε li yeε na ko Omiri pinambyo Ashabu wìla pye. Wì kapege kila we mbele paa keli ma cεn wunluwo pi na wi yeε pe woro ti na.

31 Nebati pinambyo Yerobowamu wìla kapere nda pye ti cεnle nungba to wìla pye, εεn fo ko yeε suu yenle tin bere, fo a wì saa Sidon ca fenne wunlunaηa Etibaali wi sumborombyo Yezabeli wi pori wi jo konaa na tunngo piin yarisunngo Baali ki kan, na foli ki yeε sɔgowo naga gbogo.

³² A wì si saraga wosaga kan yarisunngo Baali ki kan wa Samari ca, wa yarisunngo gbogogo nga wila kan Baali wi kan ki ni.

³³ Ashabu wila yarisunngo jele Ashera ki tiyala la kan mbaa ki gbogo. Wila kapere legere ta yege pye naa ma Yawe Yenjele, Izirayeli woolo Yenjele li nawa pi ngban. Wi kapere tila we Izirayeli tara wunlumbolo mbele fuun paà keli ma cen wunluwo pi na wi yege pe woro ti na.

³⁴ Ashabu wi wagati wi na, a Beteli ca fenne naña Hiyeli wì si yiri ma Zheriko ca ki kan naa. Wila tunngo ki nogo le pilige nga ni, a wi pinambyo kongbanja Abiramu wì si ku. Wi yaa ca ki mbogo yeyongo koro ti le pilige nga ni, a wi pinambyo pungofo Segubu wì si ku. Kila pye ma yala Yawe Yenjele li senyoro ti ni, to nda laa yo Nuni pinambyo Zhouwe wi kan we†.

17

*Yenjele yon senre yofa Eli
wila yo wawa yaa yere
wa Izirayeli tara*

¹ Naña wà la pye wa Tishibe ca, wa Galaadi tara, paà pye naa yinri Eli. Pilige ka, a wì si saa wunlunanja Ashabu wi pye fo: «Yawe Yenjele na yinwege wolo, Izirayeli woolo Yenjele na mi yen na tunngo piin li kan li mege ki na, senre nda mi yen na yuun ti nda: <Yegele ngele kaa paan ke ni, fonggo se wo laga tara ti na, tisaga se si pan laga tara ti na, kaawo mi mbe ka pan mbege yo fo ki to†.> »

† 16:34 16:34: Zhouzu 6.26 † 17:1 17:1: Zhaki 5.17

*Eli wila saa cɛn
wa Keriti lafogo yɔn ki na*

² Ko punɔgo na, a Yawe Yɛnɔɔlɛ lɛ si para Eli wi ni ma yo fɔ:

³ «Yiri laga ki laga ŋga ki ni, ma kari wa yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri, ma sa lara wa Keriti lafogo ki tanla, wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri.

⁴ Maa lafogo tɔnmɔ pi woo. Migi konɔ kan kaankaanye pe yeri pe saa yaakara kaan ma yeri wa ki laga ki na.»

⁵ A Eli wɛ si yiri ma kari ma yala Yawe Yɛnɔɔlɛ li senyoro ti ni. Wila saa cɛn wa Keriti lafogo ki yɔn na, wa Zhuriden gbaan wi yɔnlɔ yirisaga kɛɛ yeri.

⁶ Kaankaanye pɔa pye na paan na buru naa kara kaan wi yeri pinliwɛ naa yɔnlɔkɔgo. A wi nɛɛ lafogo tɔnmɔ pi woo.

⁷ Ɛɛn fɔ sanni sa gbɔn wagati wa ni, a lafogo tɔnmɔ pɛ si waga, katugu tisaga kpɛ sila pan wa tara ti ni.

*Eli wila kari wa
Sarepita ca nanɔgunɔ wa yeri*

⁸ Kona, a Yawe Yɛnɔɔlɛ lɛ si para Eli wi ni maa pye fɔ:

⁹ «Yiri ma kari wa Sarepita ca, wa Sidɔn tara ma sa cɛn wa. Wele, migi konɔ kan nanɔgunɔ wa yeri wila ma kaan maa kaa.»

¹⁰ Kɛ pye ma, a Eli wɛ si yiri ma kari wa Sarepita ca. Naa wila ka saa gbɔn wa ca ki yesaga sanga ŋa ni, a wɛ si nanɔgunɔ wa yan wi yen na kanɔgire wulowulo. A Eli wɛ suu yeri maa pye

fɔ: «Mila ma yenri, ki yaga ma sa tɔnmɔ ko na kan leyaraga ka ni, janngo mbe ta mbe wɔ.»

¹¹ A jɛɛ wì si kari sa tɔnmɔ pa ko wi kan, a Eli wì suu yeri naa maa pye fɔ: «Mi yen nɔɔ yenri, ki yaga ma sa buru kongo lagaja ma pan ki ni na kan.»

¹² A jɛɛ wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yenɲɛɛ, ma Yenɲɛɛ na yinwege wolo li mɛɣɛ ki na, yaakaga kpɛ woro laga, ŋga ki sogo. Eɛn fɔ, muwɛ kɛɛ yenle nunɠba pi yen na yeri ɔɔɔ la ni, naa sinmɛ jenri ni sinmɛ ɔɔpile la ni. Mɛɛ na yan mi yen na kanɲgire jenri wulowulo? Po mi yaa sɔngɔɔ sa sogo mi naa na pinambyɔ wi ni we ka. Na waga to ka mbe kɔ, kona wee cɛn waa kunwɔ pi singi.»

¹³ A Eli wì suu pye fɔ: «Maga ka fyɛ. Kari ma saga pye paa yɛɣɛ ŋga na mɔga yo. Eɛn fɔ keli ma sa buru wa gbegele na kan jɛɛɛ ma pan wi ni na kan gben. Ko punɠo na, mɛɛ sa mborɔ naa ma pinambyɔ wi ni ye woo wi gbegele.

¹⁴ Katugu Yawe Yenɲɛɛ, Izirayeli woolo Yenɲɛɛ pa li yo yɛɛn fɔ: «Muwɛ pi se ka kɔ wa ɔɔɔ li ni, sinmɛ pi se si ka kɔ wa sinmɛ ɔɔpile li ni, fɔ pilige ŋga ni Yawe Yenɲɛɛ li yaa ti tisaga ki pan laga tara ti na.» »

¹⁵ A jɛɛ wì si kari ma saa ki pye paa yɛɣɛ ŋga na Eli wìla ki yo wi kan we. Jɛɛ wo naa wi pinambyɔ wi ni, naa Eli wi ni pàa pye na yaakara taa na kaa fɔ ma saa gbɔn wagati titɔnlɔwɔ ni.

¹⁶ Katugu muwɛ pi sila kɔ wa ɔɔɔ li ni, sinmɛ fun pi sila kɔ wa sinmɛ ɔɔpile li ni, ma yala Yawe Yenɲɛɛ li senyoro ti ni Eli wi kan, a wìgi yo we.

*Eli wila nanḡunjo
wi pinambyo wi yen maa yirige
wa kunwo pi ni*

¹⁷ Ki kagala ke punḡo na, nanḡunjo ḡa wila Eli wi yaara wo, a wi pinambyo wi si to na yaa. Wi yama pila ḡban fo a wi wonwon pi yere.

¹⁸ Kona, a jele wi si Eli wi pye fo: «Yenḡele li lere, yinḡi ki yen mi naa mboro we soḡwo? Ki cen ma pan laga na yeri mbe pan mbe ti na kapere ti foḡo mbe ton na na konaa mbe ti na pinambyo wi ku wi le?»

¹⁹ A Eli wi suu yon sogo ma yo fo: «Ma pinambyo wi kan na yeri.» A Eli wi si pyo wi sho wi no wi kee. Wo jate wila pye na wonlo sanḡazo wi yumbyo ḡa ni, a wi si lugu ma kari pyo wi ni wa wi ni, ma saa wi sinḡe wa wi sinleyaraga ki na.

²⁰ Ko punḡo na, a wi si Yawe Yenḡele li yenri ma yo fo: «Yawe Yenḡele, na Yenḡele, ma mbe yenle kaselege mbe jologo wa ki nanḡunjo ḡa wilan yaara wo laga wi go wi na mboo pinambyo wi gbo le?»

²¹ Kona, a Eli wi si sinle ma sanga pyo wi na ma saa ta yonlo taanri, mee Yawe Yenḡele li yenri ma yo fo: «Yawe Yenḡele, na Yenḡele, mila ma yenri, maga yaga ma yinwege wonwon pi songoro maa le ki pinambyo ḡa wi ni naa.»

²² A Yawe Yenḡele li si Eli wi yenrewa pi logo, mee yinwege wonwon pi songoro maa le pyo wi ni, a wi si songoro ma pye yinwege na naa.

²³ A Eli wi si pyo wi le ma yiri wi ni wa sanḡazo yumbyo wi ni, ma tigi wi ni wa go

nawa, maa kan wi nɔ wi yeri, mɛɛ wi pye fɔ:
«Wele, ma pinambyɔ wi yɛn yinwege na.»

²⁴ Kona, a jɛɛ wì si Eli wi pye fɔ: «Koni mìgi
jɛn fɔ ma yɛn Yɛnɲɛɛ li lere. Yawe Yɛnɲɛɛ li
yɔn sɛnrɛ nda maa yuun ti yɛn kaselege.»

18

Eli wìla kari
wa wunlunɔŋa Ashabu wi yeri

¹ Naa wagati titɔnɔwɔ wà la kaa toro, wawa
mba pìla yere pi yeɛ taanri wolo li ni, a Yawe
Yɛnɲɛɛ li si para Eli wi ni maa pye fɔ: «Yiri ma
kari wa Ashabu wi yege sɔgɔwɔ, kona mi yaa ti
tisaga ki pan laga tara ti ni.»

² A Eli wì si yiri ma kari wa Ashabu wi yeri.

Kìla yala funɔgo kì nɔŋban wa Samari tara fɔ
jɛnɲɛ.

³ A Ashabu wì suu wunluwɔ go ki kagala yege
wɔfɔ Abidiyasi wi yeri, a wì pan wa wi yeri. Ma
si yala Abidiyasi wìla pye na fye Yawe Yɛnɲɛɛ li
yege fɔ jɛnɲɛ;

⁴ katugu sanga ɲa ni Yezabeli wìla pye na Yawe
Yɛnɲɛɛ li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe tɔngɔ, Abidiyasi
wìla Yɛnɲɛɛ li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ cɛnmɛ lɛ ma
saa pe kɔn shyɛn ma pe lara waliwere ta ni lere
nafa shyɛn ma yiri kɛ kɛ, nɛɛ pe kaan yaakara
naa tɔnmɔ ni.

⁵ A Ashabu wì si Abidiyasi wi pye fɔ: «Yiri
ma sa tara ti yanri ma toro, ma puluyo yi ni
fuun naa laforo ti ni fuun ti wele. Kana ma yaa
sa yantipirige yan wa laga ka na mbaa ki kaan
we shɔnye naa we sofilele worosoye pe yeri paa

kaa, jaŋgo pe koro yinwege na, waga ka pe gbo jorowo na.

⁶ A pè si tara ti wali pe yɛɛ kan mberi yanri mbe toro. Ashabu wila konɔ la ɛ ma kari wi yɛ, a Abidiyasi wì konɔ la yɛgɛ ɛ ma kari wi yɛ.»

⁷ Ma Abidiyasi wi ta wa konɔ wila kee, a wì si saa fo ma fili Eli wi ni. A Abidiyasi wì suu jɛn. A wì si to maa yɛgɛ ki jiile wa tara maa gbogɔ, mɛɛ yo fɔ: «Na tafɔ Eli, mboro wi yɛɛn le?»

⁸ A Eli wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Ee, muwi. Kari ma saga yo na tafɔ Ashabu wi kan fɔ: <Wele, Eli wi yɛn wa.> »

⁹ A Abidiyasi wì sho fɔ: «Yingɛ kapege mì pye, fɔ a ma yɛn na mi ŋa ma tunmbyee na nii Ashabu wi kɛɛ wilan gbo?»

¹⁰ Yawe Yɛnɛɛɛ, ma Yɛnɛɛɛ na yinwege wolo li mɛgɛ ki na, mì wugu ma kan fɔ cɛnɛ lo la woro wa nakoma wunluwɔ tara to ta woro wa, nda na tafɔ Ashabu wii leele tun pe soon lagaja wa. ɛɛn fɔ, na ki woolo paga pan mbe yo fɔ pe soon yan wa pe yeri, wi ma ti ki cɛnɛ woolo nakoma ki wunluwɔ tara woolo pe ma wugu mbege naga fɔ pe soon yan wa.

¹¹ Koni, a mbòro sho fɔ: <Kari ma saga yo na tafɔ wi kan fɔ: Wele, Eli wi yɛn wa.>

¹² Mbe sigi ta, na mi ka yiri na ma tanla fɔɔnfɔɔn ŋga na mbe kari, Yɛnɛɛɛɛ li yinne li yaa ma ɛ mbe kari ma ni laga ŋga mii jɛn. Na mi ka soon senɛ yo Ashabu wi kan, na wi soon yan pa wi yaa na gbo. Ma si yala mi ŋa ma tunmbyee mi maa fye Yawe Yɛnɛɛɛ li yɛgɛ maga ɛ wa na punwɛ sanga wi ni.

¹³ «Na tafɔ, sanga ŋa ni Yezabeli wila pye na Yawe Yɛnɛɛ li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pe kuun, ŋga mila pye pe sila ki wogo ki yɛgɛ yo ma kan wi le? Mila Yɛnɛɛ li yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ cɛnmɛ lɛ ma saa pe lara waliwege ka ni nambala nafa shyɛn ma yiri kɛ kɛ, na pe kaan yaakara naa tɔnmɔ ni na pe baro.»

¹⁴ Koni, a mbòro sho fɔ: «Kari ma saga yo ma tafɔ Ashabu wi kan fɔ: Wele, Eli wi yɛn wa.» Pa wi yaa na gbɔ.»

¹⁵ A Eli wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Yawe Yɛnɛɛ na yawa pi ni fuun fɔ, naa yinwege wolo li mɛgɛ ki na, lo na mi yɛn na tunɲgo piin li kan we, ma taga ki na fɔ nala mi jate mi yaa kari wa Ashabu wi yeri.»

Eli wila wi yɛɛ naga Ashabu wi na

¹⁶ Kona, a Abidiyasi wì si kari ma saa Ashabu wi fili maga sɛnrɛ ti yɛgɛ yo wi kan. A Ashabu wì si kari wa Eli wi yeri.

¹⁷ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wì sho fɔ: «Ma ŋa san, mboro ŋa maa jɔlɔgɔ ki waa Izirayeli woolo pe na we!»

¹⁸ A Eli wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi ma mila jɔlɔgɔ ki waa Izirayeli woolo pe na. Ɛɛn fɔ mboro naa ma to go woolo pe ni yoro wele, katugu yè je mbaa tanri Yawe Yɛnɛɛ li ŋgasegele ke na, ma taga yarisunndo Baali ti na nari gbogo.»

¹⁹ Koni leele torogo pe sa Izirayeli woolo pe ni fuun pe yeri pe pe gbogolo wa na tanla wa Karimeli yanwiga ki na, naa yarisunɲgo Baali ki yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ cɛnmɛ tijɛrɛ naa nafa shyɛn ma yiri kɛ (450) pe ni konaa yarisunɲgo Ashera

ki yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ cɛnmɛ tijɛrɛ (400) pɛ ni, poro mbele pɛ maa nii wa wunlunjo Yezabeli wi go wɛ.»

*Eli wo naa yarisunngo Baali
ki yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pɛ kala*

²⁰ Kona, a Ashabu wì si leele torogo Izirayeli woolo pɛ ni fuun pɛ yeri, mɛɛ yarisunngo Baali ki yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pɛ gbogolo wa Karimeli yanwiga ki na.

²¹ Kona, a Eli wì si fulo wa leele pɛ ni fuun pɛ tanla mɛɛ pɛ pye fɔ: «Ye yaa la yewile la kanni kanngɔloɔyɔ shyen yi na fɔ sa gbɔn wagati wi wiwiin? Na ki ka pye Yawe Yɛnnɛlɛ lo li yɛn Yɛnnɛlɛ, ye taga li na ye. Ɛɛn fɔ na ki ka si pye yarisunngo Baali ko ki yɛn Yɛnnɛlɛ, ye taga ki na kɛ.» Ɛɛn fɔ leele pɛ sila wi yɔn sogo sɛnpyɔ nunɓa ni.

²² A Eli wì si leele pɛ pye fɔ: «Mi nunɓa mì koro Yawe Yɛnnɛlɛ li yɔn sɛnrɛ yofɔ, ma si yala yarisunngo Baali ki yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pɛ yɛn lere cɛnmɛ tijɛrɛ naa nafa shyen ma yiri kɛ (450).

²³ Ye pan napɛnɛ shyen ni we kan. Baali yɔn sɛnrɛ yofɛnnɛ pɛ nunɓa wɔ pɛ yɛɛ kan, poo gbo, poo kɔɔnlɔ, poo taga wa kanngirɛ ti go na mboo pye saraga, paga ka kason le ti ni. Mi fun mi yaa sanja wi lɛ mboo gbɛgɛlɛ mboo taga wa kanngirɛ ti go na, mi se kason le wa ti ni.

²⁴ Ko punɓo na, ye ye yɛnnɛlɛ li yɛnri, mi fun mi yaa Yawe Yɛnnɛlɛ li yɛnri. Na ŋa Yɛnnɛlɛ kaa yɔn sogo kason ni, pa kona lo li yaa pye Yɛnnɛlɛ jɛnnɛ le.»

A leele pe ni fuun pè si Eli wi yon sogo ma yo:
«Wège logo.»

²⁵ A Eli wì si Baali yon senre yofenne pe pye fo: «Ye keli ye napolo wa wo yoo gbegele, katugu yoro ye yen ma lege. Kona ye ye yarisunngo ki yenri, een fo yaga ka kason le kanngire ti ni.»

²⁶ A pè si napolo nga pàa kan pe yeri wi le maa gbegele, mee yarisunngo Baali ki yenri maga le pinliwe pi ni fo ma saa gbòn yonlofugo ki na. Pàa pye na yuun fo: «Baali, we yon sogo.» Een fo, pe sila magala logo, pe sila si pe yon sogo senpyo ni. Saraga wosaga nga pàa kan, a pe nne yeni na kanni naga mari.

²⁷ Naa yonlofugo kila kaa gbòn, a Eli wì si to na tege pe na, na yuun fo: «Yaa jorogi ngbanga, ki kaa pye Baali wi yen yennele we. Kana wi yen na jatere piin kala la na, nakoma wi kee yen ma yanra, nakoma wi kari ca na, nakoma wi yen na wonlo; ye daga mboo yen.»

²⁸ Kona, a pe nne jorogi ngbanga naa ma we, na pe yee wire ti koonlo pe tokobiye naa pe njaanra ti ni, ma yala pe kalege ki ni, fo a kasanwa pila yinrigi na fuun pe na.

²⁹ Naa yonlo kila kaa pari, a pe nne Baali wi yon senre yuun fo ma saa gbòn yonlokogo saraga wosanga wi na. Een fo pe sila magala logo, pe sila pe yon sogo, pe sila si logo pe yeri.

³⁰ Kona, a Eli wì si leele pe ni fuun pe pye fo: «Ye fulo laga na tanla.» A leele pe ni fuun pe si fulo wa wi tanla. Kona, a Eli wì si Yawe Yennele li saraga wosaga nga kila to ki gbegele naa fonngo.

³¹ A wì si sinndɛɛɛ ke ma yiri shyen le ma yala Zhakobu pinambiile pe cengele ke yon ki ni, ki Zhakobu wo Yawe Yenɲele laa ki yo wi kan ma yo fo: «Pe yaa loon yinri Izirayeli†.»

³² A wì sigi sinndɛɛɛ ti tɛge ma saraga wosaga ki kan Yawe Yenɲele li mege ni. Wila wege wo ma saraga wosaga ki maga; tonmo litiri nafa ma yiri ke mbaa ya mbe ye wa ki wege ki ni.

³³ A wì si kanɲgire ti tagala wa saraga wosaga ki na, mee napolo wi koonlo maa taga wa ti go na.

³⁴ Ko pungo na, a wì sho fo: «Ye cogboro tijere yin tonmo ni yoo wo saraga sogowogo konaa kanɲgire ti na.» A pè sigi pye ma. A Eli wì sho fo: «Yege pye naa shyen wogo na.» A pè sigi pye ma. A wì sho naa fo: «Yege pye naa taanri wogo na.» A pè sigi pye ma.

³⁵ Tonmo pila wo ma fo saraga wosaga ki kanɲgara ti lagapyew ma wege ki yin.

³⁶ Naa yonlokogo saraga wosanga wila kaa gbɔn, a Yenɲele yon senre yofɔ Eli wì si fulo wa saraga wosaga ki tanla ma sho fo: «Yawe Yenɲele, Abirahamu, naa Izaki konaa Zhakobu Yenɲele, ti leele pege jen nala fo mboro ma yen Yenɲele laga Izirayeli tara, fo muwi mi yen ma tunmbyee we, fo mīgi kagala ngele ke ni fuun ke pye ma senre to fanɲga na.

³⁷ Na yon sogo Yawe Yenɲele, na yon sogo, jango ki leele mbele pege jen fo mboro ma yen Yawe Yenɲele, Yenɲele jenne le, fo maa jaa pe songoro pe pan ma korogo pe kotogo ki ni fuun

† 18:31 18:31: Zhene 32.29; 35.10; Zhouzu 4.8

ni.»

³⁸ Kona, a Yawe Yenḡeḡe li kason k̄i si yiri wa naayeri ma tigi, ma saraga sogowogo ki sogo, naa kanḡgire ti ni, naa sinndæere to naa tara ti ni konaa ma tonm̄o mba p̄ila pye wa wege ki ni pi waga.

³⁹ Naa leele pe ni fuun p̄aa kaa ki wogo ki yan ma, a p̄e si to ma pe yere ti jiile wa tara n̄eē yuun f̄o: «Yawe Yenḡeḡe lo li yen Yenḡeḡe le! Yawe Yenḡeḡe lo li yen Yenḡeḡe le!»

⁴⁰ A Eli w̄i sho f̄o: «Ye Baali yon senre yofenne pe yigi na kan. Yaga ka ti lere kpe mbe fe wi sho pe ni.» A p̄e si pe yigi wi kan. A Eli w̄i si ti a p̄e kari pe ni wa Kishon lafogo ki yon na ma saa pe konlogi wa.

Tisaga k̄ila pan wa tara ti ni naa

⁴¹ Kona, a Eli w̄i si Ashabu wi pye f̄o: «Yiri maa kee ma sa li ma w̄o, katugu mi yen na tisaga ki tinme taa.»

⁴² A Ashabu w̄i si kari sa li mbe w̄o. Eēn f̄o, a Eli w̄i si lugu wa Karimeli yanwiga ki go na, ma saa f̄oli maa yege ki le wa wi kanḡguuro ti sogow̄o, maga jiile wa tara ma Yenḡeḡe li yenri.

⁴³ A Eli w̄i suu tunmbyee lef̄onḡo wi pye f̄o: «Kari ma sa wele wa k̄oḡje kee ki yeri.» A wi tunmbyee w̄i si kari ma saa wele wa, m̄eē sonḡōo ma pan ma yo f̄o: «Mi si yaraga ka yan wa.» Eli w̄ila wi tun ma yo wi sa wele wa f̄o ma saa ta welesaga koloshyen.

⁴⁴ Welesaga koloshyen wogo ki na, a wi tunmbyee w̄i sho f̄o: «Na yege yen kambaaga j̄eēle la na laa yinrigi wa k̄oḡje kee yeri, li gbeme pi yen paa kendala yen.» Kona, a Eli w̄i suu pye f̄o:

«Kari ma saga yo Ashabu wi kan fɔ wuu wotoro ɲa shɔn maa tilele wi gbɛgele wi yiri wila kee, nakoma tisaga ki yaa wi yɔn tɔn laga.»

⁴⁵ Ko punɔgo na, a yɛnɲele li si wɔ lagapyew. A tifeleɛge ki si yiri na gbɔɔn. A tisagbɔgo kà si pan fɔ jɛnɲɛ. Ashabu wila lugu wi wotoro ɲa shɔn maa tile wi na ma kari wa Zhizireyeli ca†.

⁴⁶ Yawe Yɛnɲele làa fanɲga le Eli wi ni. A wì suu kurusijara wi pɔ wa wi sɛnnɛ, nɛɛ fee Ashabu wi wotoro wi yɛge fɔ ma saa gbɔn wa Zhizireyeli ca yesaga ki na.

19

Eli wila fe ma lara Yezabeli wi na

¹ Eli wila kagala ɲgele fuun pye konaa wila Baaliyɔn sɛnɛ yofɛnnɛ pe gbo tokobi ni yɛge ɲga na, Ashabu wila saa ki ni fuun ki yɛge yo Yezabeli wi kan.

² A Yezabeli wì si lere tun wa Eli wi yeri wi saa pye fɔ: «Goto anmɛ yɛge, na mi sɔɔn gbo paa yɛge ɲga na mà Baali yɔn sɛnɛ yofɛnnɛ pe gbo, kona yarisunndo ti jɔlɔgo gbɔgo wa na na.»

³ A Eli wì si fyɛ fɔ jɛnɲɛ, mɛɛ yiri ma fe mbe ta mboo yɛɛ go shɔ. A wì si saa gbɔn wa Bɛrisheba ca, wa Zhuda tara, mɛɛ wi tunmbyee lefɔnɲɔ wi toro lema.

⁴ A Eli wo si kari wa gbinri wi ni ma pilige nunɲgba tangala tanga. A wì si saa cɛn tipige ka nɔgo nɛɛ kunwɔ pi lagajaa ma yo fɔ: «E, Yawe Yɛnɲele, yinɲɔ wo ni ki kala na li toro li da wi

† 18:45 18:45: Zhaki 5.18

na. Ma ti mbe ku teere, katugu mii mbonro na teleye pe na.»

⁵ Ko pungo na, a wì si sinle le tipige ki nogo mee wonlo. Le ki yongolo nungba ke ni, a merege wà si pan ma jiri wi na maa yen, mee wi pye fo: «Yiri ma ka.»

⁶ A wì si yiri ma wele, mee gato wa yan tegesaga wa wi go kee ki yeri konaa tonmo kugbogo ni. Ki buru cenle pe maa fo sinndelege nga ki weri ko ka na. A wì si ka ma wo, mee songoro ma sinle.

⁷ A Yawe Yenñele li merege wì si pan ma jiri naa Eli wi na ki shyen wogo na, mee wi pye fo: «Yiri ma ka, katugu ma kondangala li yen ma tonlo.»

⁸ A wì si yiri ma ka ma wo. Ki yaakara tila fannga kan wi yeri. A wì si yiri ma tanga piliye nafa shyen ni, ki yonlo naa ki yembinε, fo ma saa gbɔn wa Yenñele li yanwiga ki na, ko nga ki yen Horebu yanwiga ye.

Yenñele làa li yeε naga Eli wi na

⁹ Ma Eli wi ta wa Horebu yanwiga ki na, a wì si ye wa yanwiga ki wege ka ni ma wonlo wa. A Yawe Yenñele li si para Eli wi ni maa yewe ma yo fo: «Eli, yingɔ ma yen na piin lagame?»

¹⁰ A Eli wì si Yenñele li yon sogo ma yo fo: «Mì jan leele pe ni na fannga ki ni fuun ni, Yawe Yenñele, Yenñele na yawa pi ni fuun fo li mege ki kala na; katugu yon finliwe mba màa le Izirayeli woolo pe ni, pòo jɔgɔ, mɔɔ saraga wɔsara ti jaanri, mɔɔ yon senre yofenne pe gbo

tokobi ni. Mi nunḡba m̀ koro, koonḡa pe yen naga jaa mbanla gbo fun†.»

11 A Yawe Yenḡele li si Eli wi pye fɔ: «Yiri ma sa yere wa yanwiga ki na mi ḡa Yawe Yenḡele na yeḡe sɔḡowɔ.» Le ki yonḡolo nunḡba ke ni, a Yenḡele li nee toro. A tifeḡingbɔḡo kà si yiri nee gbɔon wa yanwiga ki na, fɔ na yanwira ti walagi, na waara ti jɛenri Yawe Yenḡele li yeḡe sɔḡowɔ. Eɛn fɔ, Yawe Yenḡele li sila pye wa tifeḡeḡe ki ni. Tifeḡeḡe ki toronḡolo, a tara ti si yeḡe, eɛn fɔ Yawe Yenḡele li sila pye wa tara ti yeḡewe pi ni.

12 Tara ti yeḡenḡolo, a kason si pan. Eɛn fɔ Yawe Yenḡele li sila pye wa kason ki ni. Kason ki toronḡolo, a magala jɛele tanla la nee yinrigi.

13 Naa Eli wila kaa ki magala li logo, a wì suu yeḡe ki fo wi derigbɔḡo ki ni, mee yiri ma yere wa waliwege ki yon na. A magala là suu pye fɔ: «Eli yinḡi maa piin lagame?»

14 A Eli wì sho fɔ: «Mì jan leele pe ni na fanḡa ki ni fuun ni Yawe Yenḡele, Yenḡele na yawa pi ni fuun fɔ li meḡe ki na; katugu yon finliwe mba màa le Izirayeli woolo pe ni, pòo jɔḡo, mɔɔ saraga wɔsara ti jaanri, mɔɔ yon senre yofenne pe gbo tokobi ni, koonḡa pe yen naga jaa mbanla gbo fun.»

15 Eɛn fɔ, a Yawe Yenḡele li suu pye fɔ: «Yiri ma gbinri konɔ li le ma songoro ma kari fɔ wa Damasi ca. Na maga sa ye wa, ma sa sinme kpoyi wo Hazayeli wi na maa teḡe Siri tara ti wunlunana†.

† 19:10 19:10: Ɔromu 11.3 † 19:15 19:15: 2 Wunlu 8.7-13

16 Ko punḡo na, ma sa sinme kpoyi wo Nimishi pinambyo Yehu wi na maa teḡe Izirayeli tara ti wunlunana. Shafati pinambyo Elize na wì yiri wa Abeli Mehola ca, ma sa sinme kpoyi wo wi na fun maa teḡe Yenḡele yon senre yofɔ ma yeɛ yonlo†.

17 Kona lere na fuun ka fe mbe sho Hazayeli wi tokobi wi keɛ, Yehu wi yaa wo gbo. Na fuun ka fe mbe sho Yehu wi tokobi wi keɛ, Elize wi yaa wo gbo.

18 Eɛn fo mi yaa lere waga koloshyen (7 000) wo yaga na yeɛ kan laga Izirayeli tara, poro mbele pee kanḡuuro kan yarisunḡo Baali ki yeḡe soḡwo mbege gbogɔ, konaa mbe keyen wa ki yologɔ mbege gbogɔ†.»

*Eli wila Elize wi yeri
wi pye Yenḡele yon senre yofɔ
wa wi yonlo*

19 Kona, a Eli wì si yiri le ki laga ki na ma kari, mee saa Shafati pinambyo Elize wi yan. Wila pye na fali kere falinere capire ni. Nere shyenzhyen teḡesaga ke ma yiri shyen tila pye wi yeri. Wo jate wila pye na tunḡo piin teḡesaga ke ma yiri shyen woro ti ni. A Eli wì si fulo wa wi tanla maa derigbogɔ ki wo maga wa wi na†.

20 Kì pye ma, a Elize wì suu nere ti yaga le, ma fe Eli wi punḡo na ma saa wi pye fo: «Kì yaga

† 19:16 19:16: 2 Wunlu 9.1-6 † 19:18 19:18: Oromu 11.4

† 19:19 19:19: Eli wila wi derigbogɔ ki wo maga wa Elize wi na ko kapyege ko la pye naga nari ma yo wila Elize wi yeri wi pye Yenḡele yon senre yofɔ.

mbe sa keyen wa na to naa na nɔ pe yɔlogɔ mbe sara pe na, mbe si jɛn mbe pan mbe taga ma na.»

A Eli wì suu pye fɔ: «Kari ma pan, nɔga mì pye ma na ki kala na.»

²¹ A Elize wì si yiri le Eli wi tanla ma kari, mɛɛ saa falinɛɛ ti shyen yigi mari gbo. A wì si falinɛɛ capire tire ti tɛɛɛ maga kara ti sɔgɔ mari kan wi woolo pe yeri, a pèri ka. Ko punɔgo na, a wì si yiri ma taga Eli wi na ma pye wi tunmbyee.

20

Beni Hadadi naa Ashabu pe malaga konɔbanɔga

¹ Kona, a Siri tara wunlunana Beni Hadadi wì suu malingbɔɔnɔ pe ni fuun pe gbogolo. Wunlumbolo nafa ma yiri kɛ ma yiri shyen poro la saga wi na, naa shɔnye ni konaa malaga gbɔnwotoroye ni. A wì si kari ma saa malingbɔɔnɔ censaga kan wa Samari ca ki tanla maga yɔn tɔn.

² A wì si pitunmbolo torogo wa ca ki ni wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi yeri ma yo pe saa pye fɔ:

³ «Beni Hadadi wì yo fɔ ma warifuwe naa ma tɛ wi yen wi woo. Ma jɛɛɛ naa ma pinambiile mbele pè yɔn ma wɛ pe ni fuun na, pe yen wi woolo.»

⁴ A Izirayeli wunlunana wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na tafɔ, sɛnɛɛ nda mà yo tori. Mi yen ma woo naa na kɛɛ yaara ti ni fuun ti ni.»

⁵ Ko punɔgo na, a Beni Hadadi wi pitunmbolo pè si songɔɔ ma kari ma saa Ashabu wi pye naa fɔ: «Beni Hadadi pa wì yo yɛɛn fɔ: «Mì pitunmbolo

torogo wa ma yeri pe saga yo ma kan fɔ mɔɔ warifuwe, naa ma tɛ, naa ma jɛɛɛ konaa ma pinambiile pe kan na yeri.

⁶ Ɛɛn, goto anmɛ yɛɛɛ, mi yaa na tunmbyeele pe torogo wa ma yeri. Pe yaa sɔɔn go ki san konaa ma legboɔlo pe yinrɛ ti ni. Yaara nda fuun ti yen sonɔɔngbanga woro ma yɛɛɛ na, pe yaa ti ni fuun ti lɛ mbe pan ti ni na kan.» »

⁷ Kona, a Izirayɛli tara wunlunana wì si tara ti leleɛɛ pe ni fuun pe yeri ma pe pye fɔ: «Yoro jate yege jɛn ye filige ki na fɔ ki nana na wi yen na kapege jate we ni; katugu wila leele torogo laga na yeri ma yo mbanla jɛɛɛ, naa na pinambiile pe kan wi yeri konaa na warifuwe naa na tɛ wi ni. Mi sila je ki na.»

⁸ A leleɛɛ pe ni fuun konaa leele sanmbala pe ni fuun pè si Ashabu wi pye fɔ: «Maga ka logo wi yeri, maga ka yenle nga wì yo ki na.»

⁹ Kona, a Ashabu wì si Beni Hadadi wi pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye kari ye saga yo na tafɔ wunlunana wi kan fɔ: «Nga wila keli ma yenri, mi na wi tunmbyee na yeri konɔɔngbanga ki na, mi yere ki na mbe ki ni fuun ki pye. Ɛɛn fɔ, nga wì yo yɔnlo na lo na, mi se ya ko pye.» »

A Pitunmbolo pè si songɔɔ ma saa ki senrɛ ti yege yo Beni Hadadi wi kan.

¹⁰ A Beni Hadadi wì si tunɔɔgo torogo naa wa Ashabu wi yeri ma yo fɔ: «Samari ca na ki ka ka tɔngɔ, malingboɔnlo mbele pe yen na punɔgo na, na ki mbogo tara tiga pe ni fuun pe kendagala ke yinyin, pa kona na yarisunndo ti jɔlɔgo gbɔgo wa na na!»

¹¹ Ξεν fɔ, a Izirayeli tara wunlunaŋa wì si pitunmbolo pe pye fɔ: «Ye saga yo wi kan fɔ lere ŋa wila kee wa malaga gbɔnsaga wo si daga mbaa wi yεε sɔnni paa yege ŋga na ŋa wì yiri wa malaga gbɔnsaga na paan wi yen!»

¹² Naa Beni Hadadi wila kaa ki senre ti logo maa ta wi yen na sinme woo wo naa wi wunlumbolo yeenle nafa ma yiri ke pe ni, wa pe paara yinre ti ni, a wì suu malingbɔɔnlɔ pe pye fɔ: «Ye yiri ye yere wa ye yeresara!» A pè si yiri ma yere ma yege wa Samari ca ki yeri.

¹³ Kona, a Yenŋele yɔn senre yofɔ wà si pan Izirayeli tara wunlunaŋa Ashabu wi kɔrɔgo ma yo fɔ: «Yawe Yenŋele pa li yo yeen fɔ: <Ki malingbɔɔnlɔ janwa gbɔlɔ na ma woro nali yaan? Mi yaa pe ni fuun pe le ma kee nala. Pa kona ma yaa ki jen mbe yo fɔ muwi mi yen Yawe Yenŋele le!» »

¹⁴ A Ashabu wì suu yewe ma yo fɔ: «Yawe Yenŋele li yaa pe le kee ambɔ fanŋga na?»

A Yenŋele yɔn senre yofɔ wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Pa Yawe Yenŋele li yo yeen fɔ: <Janmaratigiye pe yaa ka lefɔnmbɔlɔ mbele wɔ, li yaa pe le kee poro fanŋga na.> »

A Ashabu wì sho naa fɔ: «Ambɔ wi yaa keli sa to malaga ki na?»

A Yenŋele yɔn senre yofɔ wì sho fɔ: «Mboro wi.»

¹⁵ Kona, janmaratigiye pàa tunmbyeele lefɔnmbɔlɔ mbele wɔ, a Ashabu wì si pe jiri. Pàa pye lere cenme shyen naa nafa ma yiri ke ma yiri shyen (232). Ko pungo na, a wì si

Izirayeli malingboonlo pe jiri. Poro la pye lere waga koloshyen (7 000).

¹⁶ A pè si yiri mbe sa to pe na yonlo fungbanga ki na. Kila yala Beni Hadadi naa wunlumbolo nafa ma yiri ke mbele paa pye wi ni pe yen na sinme woo na sinndire piin wa pe paara yinre ti ni.

¹⁷ Janmaratigiye paa tunmbyeele lefonmbolo mbele wo poro paa keli ma saa to malaga ki na. A Beni Hadadi wi si leele pele torogo pe sa nga kila piin wa ki wele. A pè si songoro ma pan maga yo wi kan fo: «Leele pele yen na yinrigi wa Samari ca na paan.»

¹⁸ A Beni Hadadi wi sho fo: «Na ki ka pye paa paan mbe yeyinnye lagaja, ye pe yigi weele yaa paan pe ni. Na ki ka si pye paa paan mbe to we na malaga ni, ye pe yigi weele yaa paan pe ni.»

¹⁹ Ma si yala janmaratigiye paa tunmbyeele lefonmbolo mbele wo paa yiri wa ca ki ni. A Izirayeli malingboonlo pè si yiri ma taga pe na.

²⁰ A pe ni fuun nungba nungba pè si saa to maliwiinle nungba nungba na ma pe gbɔn ma pe gbo. Kì kaa pye ma, a Siri tara fenne pè si fe. A Izirayeli woolo pè si taga pe na, na pe puro. Siri tara wunlunana Beni Hadadi wi si lugu shon wa na ma fe ma sho wo naa wi shon lugufenne pele ni.

²¹ Ki pyelomo pi na ma, Izirayeli tara wunlunana wila malaga gbɔn Siri tara fenne pe ni, ma pe shonye pe gbo, ma pe malaga gbɔnwotoroye pe jogo konaa ma pe ya fo jeyge.

Beni Hadadi naa Ashabu

pe malaga shyen wogo

²² Kona, a Yenḡeḡe yon senre yofɔ wà si pan wa Izirayeli tara wunlunaḡa Ashabu wi yeri maa pye fɔ: «Bala ma kotogo le ma yeḡ ni, ma jatere pye jḡḡe, ma ḡga ma yaa pye ki jḡn; katugu yelapanna anme yeḡe Siri tara wunlunaḡa wi yaa pan mbe to ma na malaga ni.»

²³ Siri tara wunlunaḡa wi legboɔɔɔ pè si kaa wi pye fɔ: «Izirayeli woolo pe Yenḡeḡe li yen yanwira yenḡeḡe, ko ki ti pè ya we ni. Eḡn fɔ koni, ye ti we sa malaga ki gbɔn pe ni wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona we yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.»

²⁴ ḡga ma daga mbe pye naa ki ḡga: Ma wunlumbolo pe ni fuun nunḡba nunḡba pe laga wa wunluwɔ pi na, mee teele pele yeḡe tḡḡe wa pe yɔnɔ.

²⁵ Pè ya malingboɔnɔ mbele ni, mboro jate, malingboɔnɔ pele yeḡe wɔ naa leḡere pe yɔnɔ, naa shɔnye ni mbele pè gbo pe yɔnɔ konaa malaga gbɔnwotoroye ni, mbele pè jɔḡo pe yɔnɔ. Ko punḡo na, we yaa sa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni wa funwa laga falafala ki ni. Pa kona, we yaa ya pe ni, ki ka kaa ma kɔɔn shyen.»

A Beni Hadadi wì si logo pe yeri, ma ḡga pàa yo wi kan ki pye.

²⁶ Ki yelapanna, a Beni Hadadi wì si Siri tara fenne pe jiri naa, mee pe le ma kari wa Afeki ca ki yeri mbe sa malaga gbɔn Izirayeli woolo pe ni.

²⁷ A Ashabu wì si Izirayeli woolo pe jiri fun, mee yaakara kan pe yeri fun. Ko punḡo na, a pè si kari mbe sa fili Siri tara fenne pe ni. Pàa saa

pe malingboonlo censaga ki kan ma yege wa Siri tara fenne pe yeri. Izirayeli woolo paa pye jegele paa sikanjbeleye jegele jegele shyen yen; ma si yala Siri tara fenne poro la tara ti yin lagapyew.

²⁸ A Yenjele yon senre yofɔ wì si pan naa wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri, maa pye fɔ: «Pa Yawe Yenjele li yo yeen fɔ: <Ki kaa pye Siri tara fenne pè yo mi na Yawe Yenjele mi yen yanwira yenjele, fɔ mi woro funwa laga falafala ko Yenjele, mi yaa pe malingboonlo janwa gbolo na li ni fuun li le ye kee. Pa kona, ye yaa ki jen fɔ muwi mi yen Yawe Yenjele le.> »

²⁹ Malingboonlo censaga shyen kila yere ma yege wa ki yege yeri fɔ ma saa gbɔn piliye koloshyen. Pilige koloshyen wogo ki na, a pè si to malaga ki na. Ki pilige nunjba ki ni, a Izirayeli woolo pè si malingboonlo mbele paa pye tooro na pe waga cenme (100 000) gbo Siri tara fenne pe ni.

³⁰ A Siri tara malingboonlo sanmbala pè si fe ma kari wa Afeki ca. Een fɔ, a ca ki mbogo kì si toori lere waga nafa ma yiri koloshyen (27 000) na ma pe gbo.

*Ashabu wila yon finliwe le
Siri tara wunlunana wi ni*

Beni Hadadi wila fe fun ma kari wa ca nawa, ma saa na lara yumbiile pe ni na toro†.

³¹ A wi tara legboolo pè suu pye fɔ: «Wele, wège logo ma yo fɔ Izirayeli tara wunlumbolo

† 20:30 20:30: Nga ki yo fɔ: *Ma saa na lara yumbiile pe ni na toro* Eburuye senre ti ni ki mbe ya logo fɔ ma saa lara wa go ki logologo wa ni.

pe yen leele yinriwe tafenne. Ki yaga we jatere piriwen yariporo lele we yee na, we manda popo wa we yinre ti na[†], we kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri we saa yenri, kana wi yaa ma yaga yinwege na.»

³² A pe si jatere piriwen yariporo lele pe yee na, ma manda popo wa pe yinre ti na, mee le ma kari wa Izirayeli tara wunlunana wi yeri, ma saa wi pye fo: «Ma kulonana Beni Hadadi wi pan noo yenri fo maa yaga yinwege na.»

A Ashabu wi si pe yewe ma yo fo: «Wi yen yinwege na bere? Een! Koni wi yaa pye na sefo.»

³³ A ki leele pe sigi wele maga yan fo ki senre ti yen senjende. A pe si fyeele ma senre ti sho wi yon na ma yo fo: «A, Beni Hadadi wi yen ma sefo!»

A Ashabu wi sho naa fo: «Ye saa yeri ye pan wi ni na kan.» A Beni Hadadi wi si yiri wa wi larasaga ma pan wa Ashabu wi yeri. A Ashabu wi si ti a wi lugu wa wi wunluwo wotoro na shonye maa tilele wi ni.

³⁴ A Beni Hadadi wi sho fo: «Cara nda na to wila sho ma to wi yeri mi yaa ti songoro ma na. Ma mbe ya sa peresara ta kan wa Damasi ca fun paa yee nga na, na to wila saa ta kan wa Samari ca we.»

A Ashabu wi sho fo: «Mi wo na, mi yaa yon finliwe le ma ni mboon yaga maa kee.» A Ashabu

[†] **20:31 20:31:** Kila pye mbe jatere piriwen yariporo ti le ko la pye naga nari fo lere wa fannga ta ma na, a ma go sogo maa kan. Manda to na, kila pye pe mari popo kasopiile pe kanmishoolo pe na, mari popo wa pe yinre ti na.

wì si yòn finliwè le Beni Hadadi wi ni, maa yaga a wì songoro ma kari.

*Yenñele yon senre yofò
wà la Ashabu wi jeregi*

³⁵ Pilige ka, wa Yenñele yon senre yofenne gbogolomò pi ni, pe fòrògòfò wà sigi yo wi fòrògòfò yenle wa kan fò: «Yawe Yenñele li yo mala gbòn mala welegè.» Èen fò, a ki nana wì si je ma yo wi soo gbòn mboo welegè.

³⁶ Kona, ña wì yo poo gbo, a wì suu nimbye wi pye fò: «Mà kaa je Yawe Yenñele li senyoro ti na, na maga ka yiri na na tanla mbaa kee, jara yaa sa to ma na mboon gbo.» Naa wi nimbye wila kaa yiri le wi tanla na kee, a jara si saa to wi na teere maa gbo.

³⁷ A ki lere nungba wì si kari ma saa wi nimbye wa yege yan ma suu pye fò: «Na gbòn mala welegè.» A wo suu gbòn maa welegè.

³⁸ Kona, a Yenñele yon senre yofenne pe fòrògòfò wì suu yege ki pò parisanga ni, maa yee cenlomò pi kanña, mee kari ma saa yere wa konò na wunlunana wi mbaa le li yon na naa singi.

³⁹ Naa wunlunana wila kaa na toro, a Yenñele yon senre yofenne pe fòrògòfò wì suu yeri ngbanga ma yo fò: «Mi ña ma tunmbyee mila pye wa malaga gbonsaga. Ma we ta wa malaga ki na, a nana wà si yiri wa malingboonlo pe ni, ma pan ma kasopyo wa kan na yeri, mee na pye fò: «Ta ki nana ña wi wele na kan. Na wi ka fe, mboro ma yaa kò ki ni wa wi yonlo nakoma ma yaa na kan warifuwe pyo waga taanri (3 000) ni.»

⁴⁰ Εεν ƒo, mi ɲa ma tunmbyee, maga ta na yege kila pye ma weri lagapyew, a naɲa wì si fe.»

A Izirayeli tara wunlunaɲa wì suu pye ƒo: «Mboro jate mà kiti wi kɔn ma yeɛ na makɔ.»

⁴¹ Le ki yɔngɔɔ nungba ke ni, a Yenɲele yɔn senre yofɔ wì si parisanga ki sanga maga laga wa wi yege ki na. A Izirayeli tara wunlunaɲa wì suu yan maa jɛn ƒo Yenɲele yɔn senre yofenne wo wa wi.

⁴² Kona, a wì si wunlunaɲa wi pye ƒo: «Pa Yawe Yenɲele li yo yeɛn ƒo: <Naɲa ɲa mɪla tɛge wi ye mboo tɔngɔ, màa yaga wi kari mɛɛ wi gbo. Koni mboro ma yaa ku wi yɔnlɔ, ma tara woolo pe yaa ku wi tara woolo pe yɔnlɔ.> »

⁴³ Ki senre ti logongɔɔ, a Izirayeli tara wunlunaɲa wì si songɔɔ jatere piriwen naa yesanga ni ma kari wi ca, wa Samari.

21

Pàa Nabɔti wi gbo

¹ Ki kagala ke pungo na, kala na làa pye li na: «Naɲa wà la pye wa Zhizireyeli ca, pàa pye naa yinri Nabɔti. Eɛzen kere la pye wi yeri wa Zhizireyeli ca. Ki kere tila pye ma mara Samari tara wunlunaɲa Ashabu wi wunluwɔ go ki na.»

² Pilige ka, a Ashabu wì si Nabɔti wi pye ƒo: «Ma eɛzen kere ti kan na yeri, mi yaa ti pye sege kere, katugu ti yen le na go ki tanla. Mi yaa eɛzen kere ta yege kan ma yeri nda ti yɔnlɔ, nda tì yɔn ma wɛ. Na ko soon ndanla pa mi yaa ti sonngɔ ki kan ma yeri penjara.»

³ Eɛn fɔ, a Naboti wì si Ashabu wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Laga nga na tɛleye pè kan na yeri kɔrɔgɔ, Yawe Yennɛle lilan sho mbe sa ko kan mboro yeri†.»

⁴ A Ashabu wì si songɔrɔ ma kari wi go jatere piriwen naa yesanga ni Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wila senre nda yo ti kala na. Naboti wila wi pye ma yo fɔ: «Na tɛleye pè laga nga kan na yeri kɔrɔgɔ, mi sege kan ma yeri.» A wì si saa sinle wa wi sinleyaraga ki na ma yege wa wa mbogo ki yeri; wi sila yaraga kpe ko ka.

⁵ A wi jɔ Yezabeli wì si pan le wi tanla, ma suu yewe ma yo fɔ: «Yingi koon nawa pi tanga ma na fɔ a mà je yaakara ti na?»

⁶ A wì suu jɔ wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Mi saa para Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ni maa pye fɔ: <Ma ɛzen kere ti pere na yeri, nakosima na ki koon ndanla mi yaa ta yege kan ma yeri ti yonlo.> Eɛn fɔ, a wì silan yɔn sogo ma yo fɔ: <Mi sanla ɛzen kere ti kan ma yeri.> »

⁷ Kona, a wi jɔ Yezabeli wì suu pye fɔ: «Mboro ma ma yen Izirayeli tara wunlunana we le? Yiri ma li, maa yɔgɔri. Mi jate mi yaa Zhizireyeli ca fenne nana Naboti wi ɛzen kere ti kan ma yeri.»

⁸ A Yezabeli wì si seweele yonlogo Ashabu wi mege na, mee Ashabu wi mege ki tegere tegyaraga ki tagataga pe na, mee pe torogo Naboti wi ca leleele naa kagala yege wofenne pe yeri. ⁹ Wila ki yonlogo wa seweele pe ni ma yo fɔ: «Ye pilige ka tɛge yege yo lagapyew, fɔ lere

† 21:3 21.3: Levi 25.23

pyew wi yenḡe le. Ye Naboti wi tēḡe ki kapyege ki yeḡe na.

¹⁰ Ye lejagala shyen tēḡe wi yeḡe sōḡowō, pe бага wi na pe yo fō wì Yenḡele li mēḡe ki jōḡo, ma wunlunaḡa wi mēḡe ki jōḡo. Ko punḡo na, ye saa wa sinndēere ni yoo gbot†.»

¹¹ Naboti wi ca woolo, naa wi ca lelele konaa kagala yeḡe wofenne pe ni, poro mbele paa pye wi ni wa ca nunḡba ki ni, a pè sigi pye paa yeḡe ḡa na Yezabeli wila ki yo pe kan we. Senre nda wila le wa sewele pe ni ma torogo pe kan, a pè sigi pye ma.

¹² A pè si pilige tēḡe yenḡe lege ki na, mēḡe Naboti wi tēḡe wi pye ki gbogolomō pi yeḡe.

¹³ A ki lejagala shyen pè si pan ma cen Naboti wi yeḡe sōḡowō, mēḡe бага wi na janwa wi yeḡe na ma yo fō: «Naboti wì Yenḡele li mēḡe ki jōḡo, ma wunlunaḡa wi mēḡe ki jōḡo.» Kì kaa pye ma, a pè si kari wi ni wa ca ki punḡo na, ma saa wi wa sinndēere ni maa gbo.

¹⁴ Ko punḡo na, a pè si leele torogo wa Yezabeli wi yeri ma yo fō pè Naboti wi wa sinndēere ni maa gbo.

¹⁵ Naa Yezabeli wila kaa ki logo ma yo fō pè Naboti wi wa sinndēere ni maa gbo, a wì si Ashabu wi pye fō: «Yiri ma sa Zhizireyeli ca fenne naḡa Naboti wi erēzen kere ti le mari ta, to nda wila je ti na ma yo wi seri pere ma yeri we; katugu Naboti wi woro go na, wì ku.»

¹⁶ Naa Ashabu wila kaa ki logo ma yo Naboti wì ku, a wì si yiri ma kari sa Zhizireyeli ca fenne

† 21:10 21:10: Levi 24.10-16

naŋa Naboti wi ɛɛɛɛn kɛɛɛ ti lɛ mberi pye wi woro.

*Eli wila Ashabu naa Yezabeli
pe jɛɛɛgi*

¹⁷ Kona, a Yawe Yɛɛɛɛɛ lɛ si para Tishibe ca fɛɛɛɛ naŋa Eli wi ni maa pye fɔ:

¹⁸ «Yiri ma sa Izirayeli tara wunlunaŋa Ashabu wi fili, wo ŋa wa Samari ca we. Wowi ŋa yɛɛɛn wa Naboti ɛɛɛɛn kɛɛɛ ti ni, wɛɛ kari sari lɛ mberi pye wi woro.

¹⁹ Ma saga yo wi kan fɔ mi ŋa Yawe Yɛɛɛɛɛ pa mi yo yɛɛɛn fɔ: «Wele, mɛɛ lere gbo, mɛɛ pan naa mboo yarijɛɛɛ ti lɛ mberi pye ma woro!» Maga yo wi kan naa fɔ mi ŋa Yawe Yɛɛɛɛɛ pa mi yo yɛɛɛn fɔ: «Pyɔɔɔnɔ pɛ Naboti wi kasanwa pi laala laga ŋga na, pe yaa kɔɔɔn woo pi laala le ki laga nunɔba ki na.» »

²⁰ Naa Ashabu wila kaa Eli wi yan, a wɛɛ sho fɔ: «E, na mbenfɔ mɛɛ pan na kɔɔɔɔɔ lagame naa?»

A Eli wɛɛ suu yɔɔn sogo ma yo fɔ: «Ee, mi pan ma kɔɔɔɔɔ, katugu mɔɔ yɛɛ kan kapege ki yeri ma kapege pye Yawe Yɛɛɛɛɛ li yɛɛɛ sɔɔɔwɔ.

²¹ Ki kala na, Yawe Yɛɛɛɛɛ lɛ yo fɔ: Wele, mi yaa ti jɔɔɔɔɔ gbɔɔɔ mbe to ma na; mbe mboro naa ma setirige piile pe ni ye tɔɔɔɔɔ mbe ye kɔ pew. Nambala mbele fuun pe yɛɛ Ashabu wi go woolo, kulolo naa lesele, mi yaa pe ni fuun pe kɔ mbe pe wɔ wa Izirayeli gbogolomɔ woolo pe ni.

²² Mi yaa ma go ki pye paa Nebati pinambyɔ Yerobowamu wi go ki yɛɛn, konaa paa Ahiya pinambyɔ Bayesha wi go ki yɛɛn, katugu mɛɛla

nawa pi ngban, naa mà ti Izirayeli woolo pè kapege pye we.»

²³ Yawe Yennɛle làa para fun Yezabeli wi wogo na ma yo fɔ: «Pyɔɔnlɔ pe yaa ka Yezabeli gboo wi ka wa Zhizireyeli ca mbogo ki tanla†.

²⁴ Ashabu wi go lere ɲa fuun ka ku wa ca nawa, pyɔɔnlɔ pe yaa wo ka. Ɗa fuun ka si ku wa wasege, naayeri sannjɛɛ ti yaa wo yoli.»

²⁵ Lere wo wa fa yiri mboo yɛɛ kan kapege ki yeri mbaa kapege piin Yawe Yennɛle li yɛɛ na paa Ashabu wi yɛn. Wi jɔ Yezabeli wo la pye naa sunnu naa nii kapege ki ni.

²⁶ Wila katijangara pye jɛɲɛ, maa yɛɛ kan yarisunndo gbɔgɔwɔ pi yeri, paa yɛɛ ɲga na Amɔri cɛnlɛ woolo paa pye naga piin we; poro mbele Yawe Yennɛle làa pe purɔ ma pe yirige wa Izirayeli woolo pe yɛɛ we†.

*Ashabu wila wi yɛɛ tirige
Yennɛle li yɛɛ sɔgɔwɔ*

²⁷ Naa Ashabu wila kaa ki sɛnrɛ ti logo, a wì suu yɛɛra yaripɔɔ ti walagi maga naga fɔ wi jatere wì piri wi na, mɛɛ jatere piriwɛn yaripɔɔ le wi yɛɛ na, ma je yaakara ti na. Wila pye na sinlele ki jatere piriwɛn yaripɔɔ ti ni konaa na yinrigi na tanri ti ni yɔɔɔ.

²⁸ Kona, a Yawe Yennɛle li si para Tishibe ca fenne naɲa Eli wi ni ma yo fɔ:

²⁹ «Ashabu wùu yɛɛ tirige na yɛɛ sɔgɔwɔ yɛɛ ɲga na, ma sigi yan? Kì kaa pye wùu yɛɛ tirige na yɛɛ sɔgɔwɔ, mi se jɔlɔgɔ ki wa wi go woolo

† 21:23 21.23: 2 Wunlu 9.36 † 21:26 21.26: Zhɛɛ 15.16; Ɛki 23.23; Dete 1.17

pe na wi yinwege sanga wo ni. Eɛn fɔ mi yaa kaga wa pe na wi pinambyɔ wi wunluwɔ sanga wo ni†.»

22

*Ashabu wila pye na jaa
mbe sa Aramoti ca ki sho mbege ta*

¹ Yegɛɛ taanri koro la toro, malaga si yiri Izirayeli woolo naa Siri tara fenne pe sɔgɔwɔ.

² Yelɛ taanri wolo li ni, a Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi si kari wa Izirayeli tara wunlunana Ashabu wi yeri.

³ A Izirayeli tara wunlunana wi suu tunmbyeele pe pye fɔ: «Nde yege jen ma yo Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki yen woro wogo? Ma sigi ta we woro na yaraga ka piin mbege sho Siri tara fenne wunlunana wi yeri.»

⁴ A wi si Zhozafati wi yewe ma yo fɔ: «Ma mbe yenle mbe pinle na ni we sa malaga gbɔn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni le?»

A Zhozafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi yɔn sogo ma yo fɔ: «Ee, mi yaa kari ma ni. Mi naa mboro ni we yen leele nunɔba, na woolo poro naa ma woolo pe ni pe yen nunɔba, na shɔnye poro naa ma shɔnye pe ni pe yen nunɔba.»

⁵ Ko punɔ na, a Zhozafati wi si Izirayeli tara wunlunana wi pye fɔ: «Ki yaga ma Yawe Yenɔɔle li yewe gbɛn.»

† 21:29 21:29: 2 Wunlu 10.1-11

*Yenḡele yon senre yofɔ Mishe
wila Ashabu wi yeri
(2 Kuro 18.2-27)*

⁶ Kona, a Izirayeli tara wunlunaḡa wì si Yenḡele yon senre yofenne pe gbogolo. Pàa pye na kee lere cenme tijere (400) yon ko yeri. A wì si pe yewe ma yo fɔ: «Mi daga mbe kari sa malaga gbɔn Aramoti ca ḡga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma mii daga mbe kari?»

A pè suu yon sogo ma yo fɔ: «Ma mbe ya mbe kari. Yawe Yenḡele li yaa pe le wunlunaḡa ma kee.»

⁷ Een fɔ, a Zhozafati wì si yewe ma yo fɔ: «Naga yen ma, Yenḡele yon senre yofɔ wa yeḡe woro laga naa ḡa we mbe ya sa Yawe Yenḡele li yewe wa wi yeri?»

⁸ A Izirayeli tara wunlunaḡa wì si Zhozafati wi yon sogo ma yo fɔ: «Nana nunḡba wa yen wa, ḡa we mbe ya sa Yawe Yenḡele li yewe wa wi yeri. Een fɔ wi kala li silan ndanla, katugu wila Yenḡele li yon senre yo mbe sentanra yo na kanḡolo, na senpere ma. Yimila pinambyɔ Mishe wowi.»

A Zhozafati wì sho fɔ: «Wunlunaḡa maga kaga yo ma.»

⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunaḡa wì suu wunluwo go tunmbyeele pe yeḡefɔ wa yeri maa pye fɔ: «Kari ma sa Yimila pinambyɔ Mishe wi yeri wi pan laga fyaw.»

¹⁰ Kila yala Izirayeli tara wunlunaḡa wo naa Zhuda tara wunlunaḡa Zhozafati wi ni pè pe wunluwo yariporo ti lele ma cencen wa pe wunluwo jonro ti na wa finliwe pyesaga ki ni,

wa Samari ca mbogo yeyongo ki tanla. Yenñele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye na Yenñele li yon senre yuun pe yege sogowo.

¹¹ Kenaana pinambyo Sedesiyasi wila tuguron yenñele kele gbegele wi yee kan. Wila wunlunana wi pye fo: «Pa Yawe Yenñele li yo yeen fo: «Ma yaa Siri tara fenne pe gbɔn ki yenñele ñele ke ni fo mbe sa pe tongo mbe pe ko pew.»»

¹² Yenñele yon senre yofenne pe ni fuun paa pye naga senre nunɓa ti yuun ma fun fo: «Yiri ma kari Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki korogo. Ma yaa ya ki ni. Yawe Yenñele li yaa ca ki le mboro wunlunana ma kee.»

¹³ Pitunjo na wila kari sa Mishe wi yeri, a wo si Mishe wi pye fo: «Wele, Yenñele yon senre yofenne pe ni fuun pe yon wa nunɓa na senjende yuun wunlunana wi kan. Ma ti ma woyoro ti pye nunɓa pe woro ti ni. Ma senjende yo wi kan.»

¹⁴ A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Yawe Yenñele na yinwege wolo li mege ki na, Yawe Yenñele liga senre nda yo na kan, to mi yaa yari leele pe kan.»

¹⁵ Naa Mishe wila ka saa gbɔn wa wunlunana wi na, a wunlunana wi suu yewe ma yo fo: «Mishe, we daga mbe kari sa malaga gbɔn Aramoti ca nga wa Galaadi tara ki ni lee nakoma we daga mbege yaga?»

A Mishe wi suu yon sogo ma yo fo: «Ta kee fasi! Ma yaa cew ta. Yawe Yenñele li yaa ca ki le wunlunana ma kee.»

16 Ξεν ƒɔ, a wunlunaŋa wì suu pye ƒɔ: «Mi daga mbege yo ma kan yosaga jori ƒɔ ma wugu, maga ka yaraga ka kpɛ yo na kan na kaselege ko cɛ ma Yawe Yɛnɲɛlɛ lì mɛgɛ ki na?»

17 A Mishe wì suu yɔn sogo ma yo ƒɔ:
«Mì Izirayeli woolo pe yan pè jaraga wa yanwira ti na paa simbaala yɛn mbele kɔnrifɔ woro pe na.

Ki kala na, Yawe Yɛnɲɛlɛ lì yo ƒɔ: «Ki leele mbele, to woro pe na.

Pe ni fuun nuŋba nuŋba pe sɔngɔrɔ yeyinŋge na wa pe yinɛ†.»

18 A Izirayeli tara wunlunaŋa wì si Zhofafati wi pye ƒɔ: «Mi sigi yo na ma kan? Wila Yɛnɲɛlɛ li yɔn sɛnrɛ yo na kanŋɔlɔ ti pye sɛnjɛndɛ, kaawɔ ti tipere to cɛ wi ma yo.»

19 Kona, a Mishe wì sho naa ƒɔ: «Wele, Yawe Yɛnɲɛlɛ li sɛnrɛ ti logo: «Mì Yawe Yɛnɲɛlɛ li yan lì cɛn wa li wunluwɔ jɔngɔ ki na, naayeri malingbɔɔnlɔ† pe ni fuun pe yɛn ma yere li tanla, li kalige kɛɛ naa li kamɛnɲɛ kɛɛ ki na.

20 A Yawe Yɛnɲɛlɛ lì sho ƒɔ: Ambɔ wi yaa kari sa Ashabu wi fanla mbe ti wi sa to Aramoti ca ŋga wa Galaadi tara ki na, wi kɔ wa malaga ki ni?» » A naayeri malingbɔɔnlɔ pe ni fuun pè si pe woyoro yo, a tì yiri ti yɛ ti yɛ.

21 Kona, a yinne là si pan ma yere Yawe Yɛnɲɛlɛ li yɛgɛ sɔgɔwɔ ma yo ƒɔ: «Mi yaa saa fanla.» A Yawe Yɛnɲɛlɛ lì sili yewe ma yo ƒɔ: «Ma yaa ki pye mɛlɛ?»

† 22:17 22:17: Nɔmbu 27.17; Mati 9.36; Maki 6.34 † 22:19 22:19: Naayeri malingbɔɔnlɔ poro pe yɛn Yɛnɲɛlɛ li mɛrɛgɛye wele.

²² A yinne li sho fɔ: «Mi yaa yiri mbe sa yag-bogowo senre le wi Yenɲele yɔn senre yofenne pe ni fuun pe yɔn.» A Yawe Yenɲele li sho fɔ: «A, mboro wo na, ma mbe ya mboo fanla mboo punɔ. Yiri ma saga pye ma.»

²³ A Mishe wì sho naa fɔ: «Wele, koni Yawe Yenɲele li yagbogolo yinne le ma Yenɲele yɔn senre yofenne mbele fuun pe yen laga pe nawa; katugu Yawe Yenɲele ligi kɔn maga tɛɛ mbe jɔlɔɔ wa ma na.»

²⁴ Kona, a Kenaana pinambyɔ Sedesiyasi wì si yiri ma fulo wa Mishe wi tanla maa nunɔbɔlo li gbɔn, mɛɛ yo fɔ: «Yawe Yenɲele li yinne li wɔmɔ wɔ mɛle mi ni mɛɛ saa ye mboro ni na para?»

²⁵ A Mishe wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Pilige nɔga ni maga kaa yiin yumbiile pe ni mbaa lara la toro kona ma yaa ki jɛn.»

²⁶ Kona, a Izirayeli tara wunlunana wì si konɔ kan wi tunmbyee wa yeri ma yo fɔ: «Mishe wi le ma kari wi ni wa caɔ Amɔ wi yeri konaa wa na pinambyɔ Zhouasi wi yeri.

²⁷ Maga yo pe kan fɔ: «Wunlunana wì yo yege nana nɔ wi le wa kaso, yaa yaakara jɛnri naa tɔnmɔ jɛnri kaan wi yeri ko cɛ, fɔ mbe ka sa yiri wa malaga ki na mbe songɔɔ yeyinɲe na.» »

²⁸ A Mishe wì suu yɔn sogo ma yo fɔ: «Na maga songɔɔ mbe pan yeyinɲe na, kona Yawe Yenɲele lo ma li para na ni, a m̀gi yo.» A wì sho naa fɔ: «Yoro sanmbala pyew, yege senre nda ti logo.»

*Pàa Ashabu wi gbo malaga na
(2 Kuro 18.28-34)*

²⁹ Kona, a Izirayeli tara wunlunaᅇa wo naa Zhuda tara wunlunaᅇa Zhozafati wi ni pè si yiri ma kari sa to Aramoti ca ᅇga wa Galaadi tara ki na.

³⁰ A Izirayeli tara wunlunaᅇa wì si Zhozafati wi pye fo: «Mi yaa yariporo ta yeᅇe le mbanla cenlomo pi kanᅇga mbe kari wa malaga. Eeᅇ fo mboro wo na, moᅇ wunluwo yariporo ti le ma yeᅇ na.» Kona, a Izirayeli wunlunaᅇa wì suu yeᅇ cenlomo pi kanᅇga ma kari wa malaga.

³¹ Ma si yala Siri tara wunlunaᅇa wila konᅇ kan wi malaga gbᅇnwotoᅇo fevenne teeᅇe nafa ma yiri ke ma yiri shyen pe yeri ma yo fo: «Yaga ka to lepile nakoma legboᅇ na, eeᅇ fo ye sa to Izirayeli tara wunlunaᅇa wo nunᅇba na.»

³² Naa malaga gbᅇnwotoᅇo fevenne teeᅇe paᅇa kaa Zhozafati wi yan, a pè sho fo: «Kaseᅇge ko na Izirayeli tara wunlunaᅇa wowi ᅇa we.» A pè si go gbᅇn wi na mbe to wi na, a Zhozafati wì si gbeᅇe ᅇgbanga na sagafᅇ jaa.

³³ Naa malaga gbᅇnwotoᅇo fevenne teeᅇe paᅇa kaa ki yan Izirayeli tara wunlunaᅇa wo ma, a pè si songoro wi punᅇo na.

³⁴ A naᅇa wà si kaa wanla la won jaga ma wele. A wanla li si saa Izirayeli tara wunlunaᅇa wì sun wa wi malaga gbᅇnderege ki yonro filisaga ka na. A wunlunaᅇa wì suu malaga gbᅇnwotoᅇo fevo wi pye fo: «Wotoᅇo wi yeᅇe kaw ma wo na ni laga malaga gbᅇnsaga, katuge mi weᅇeᅇe.»

³⁵ Malaga kila ᅇgban ki pilige ki ni fo jenge. Paᅇa Izirayeli tara wunlunaᅇa wi yigi maa yerege wa wi malaga gbᅇnwotoᅇo wi ni, maa yeᅇe ki wa wa Siri tara fenne pe yeri. A wì si ku ki yonlokoᅇo

ki ni. Kasanwa p̄ila yiri wa wi welegesaga ki ni ma fo wa malaga gb̄onwotoro wi ni.

³⁶ Ki ȳonl̄ok̄oḡo ki ni, a p̄è si k̄onn̄o wa maga yari wa malingb̄oonl̄o c̄ensaga ma yo fo: «Lere nun̄gba nun̄gba pyew wila kee wi ca, wila kee wi tara.»

³⁷ Pa Izirayeli wunlunaṅa w̄ila ku yēen. A p̄è si pan wi gboo wi ni wa Samari ca, maa le wa.

³⁸ Naa p̄aa ka saa na malaga gb̄onwotoro wi jogo wa Samari ca lambaaga ki ni, a pȳoonl̄o p̄è si pan na Ashabu wi kasanwa pi laala. Nanjaala p̄èle la pye na wunru wa ki t̄onm̄o pi ni. Ki kagala k̄aa pye paa yēge ṅga na Yawe Yēnṅēle làa ki yo we†.

³⁹ Ashabu wi kapyegele sanṅgala, naa kagala ṅgele fuun w̄ila pye, naa go ṅga w̄ila kan solo ṅgangala ni konna cara nda fuun w̄ila kan, ki kagala ke yēn ma ȳonl̄oḡo wa Izirayeli tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁰ Ashabu w̄ila ku ma taga wa wi teleye pe na. A wi pinambȳo Ahaziya w̄i si cen wunluw̄o pi na wa wi ȳonl̄o.

*Zhuda tara wunlunaṅa Zhozafati
wi sanga*

(2 Kuro 20.31-21.1)

⁴¹ Izirayeli tara wunlunaṅa Ashabu wi wunluw̄o pi yēle tijere wolo li ni, a Asa pinambȳo Zhozafati w̄i si cen wunluw̄o pi na wa Zhuda tara.

⁴² Zhozafati w̄ila cen wunluw̄o pi na maga ta w̄i ta yēle nafa ma yiri ke ma yiri kanṅurugo.

† 22:38 22:38: 1 Wunlu 21.19

Wila pye yeɛ nafa ma yiri kaṅgurugo wunluwo pi na wa Zheruzalemu ca. Paa pye naa no wi yinri Azuba, naa no wi to wi yinri Shilishi†.

⁴³ Wi to Asa wila tanga konɔ na na, lo wila tanga li na, wi sila ke mbe wo wa li ni. Kala na li yen ma sin Yawe Yenɲele li yege na lo wila pye na piin.

⁴⁴ Konaa ki ni fuun sunzara nda tila pye wa tinndiye pe na, ti sila ko wa tara ti ni. Leele paa pye na saara ti woo konaa na wusuna nuwo taan yaara ti sori bere wa sunzara nda wa tinndiye pe na ti na.

⁴⁵ Zhozafati wila pye yeyinṅge na Izirayeli tara wunlunana wi ni.

⁴⁶ Zhozafati wi kapyegele sanṅgala, naa kotogo kagala ṅgele wila pye wa wi kapyegele ke ni konaa malaga nga wila gbɔn, ki kagala ke yen ma yonlogo wa Zhuda tara wunlumbolo pe wagati kapyegele sewe wi ni.

⁴⁷ Leele mbele paa pye na yarisunndo gbogɔsara nanjara piin, poro mbele paa koro wa tara ti ni maga le wi to Asa wi wagati wi na, wila pe ni fuun pe yirige wa tara ti ni.

⁴⁸ Wunlunana sila pye wa Edomu tara. Eɛn fo, Zhozafati wi legboɔ wo wawi wila tege wa ki tara ti go na.

⁴⁹ Zhozafati wila Tarisisi ca tonmokoɔro tugboɔro ta gbegele jango mbaa kee ti ni mbe saa te lagajaa wa Ofiri tara. Eɛn fo ki tangala li sila ka yiri, katugu tila saa jɔgo wa Eziyon Geberi ca.

† 22:42 22.42: 2 Kuro 20.31

⁵⁰ Kona, a Ashabu wi pinambyo Ahaziya wi si Zhozafati wi pye fo: «Ki yaga na tunmbyeele poro naa ma woolo pe ni, pe pinle pe kari tonmokooro ti na.» Een fo, a Zhozafati wi si je.

⁵¹ Ko pungo na, a Zhozafati wi si ku ma taga wa wi teleye pe na, a pe suu le wa pe tanla, wa wi tele Davidi wi ca. A wi pinambyo Yoramuwu wi si cen wunluwo pi na wa wi yonlo.

Izirayeli tara wunlunana
Ahaziya wi sanga

⁵² Ashabu pinambyo Ahaziya wila cen wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na, wa Samari ca; kila yala Zhuda tara wunlunana Zhozafati wi ta yeke ke ma yiri koloshyen wa wunluwo pi na. Yeke shyen wila pye wunluwo pi na Izirayeli tara ti go na.

⁵³ Nga ki yen kapege Yawe Yennele li yege na ko wila pye. Wi to naa wi no paa tanga konon na na lo wila tanga li na, konaa ma tanga wa Nebati pinambyo Yerobowamu wi wolo li na, wo na wila ti a Izirayeli woolo pe kapege pye we.

⁵⁴ Wila tunngo pye yarisunngo Baali ki kan, na foli ki yege sogowo naga gbogo, ma Yawe Yennele, Izirayeli woolo Yennele li nawa pi ngban paa yege nga na wi to wila ki pye we.

**Bibulu Jinmiire ni
Sénoufo, Djimini: Bibulu Jinmiire ni Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Djimini Senoufo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

a4863791-1c91-5f31-9a8f-034a18a2f8d8